

Αχ! Σεμέλι

ISBN 978-960-333-718-8

Copyright © 2012 για την ελληνική γλώσσα και για όλο τον κόσμο:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ*, Ίπποκράτους 43, 106 80 Αθήνα,
τηλ. 210 36.37.016 fax: 210 36.26.646
[http: www.grigorisbooks.gr](http://www.grigorisbooks.gr) – e-mail: grbooks@otenet.gr

Βαγγέλης Φίλος
Στρατηγού Δημητρίου Ιωάννου 7, 454 45, Ιωάννινα
Τηλ. 6944549746
e-mail: vfilos@gmail.com

Άπαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή και μετάδοση, εν όλω ή εν μέρει, έστω και μιᾶς σελίδας, ή και περιληπτικά, κατά παράφραση ή διασκευή, του παρόντος βιβλίου με όποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, τηλεοπτικό, φωτοτυπικό ήχογραφήσεως ή άλλως πως) χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη (Ν. 2121/93, άρθρο 51). Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για Δημόσιες Ύπηρεσίες, Βιβλιοθήκες, Πανεπιστήμια, Όργανισμούς κτλ. (άρθρο 18). Οί παραβάτες διώκονται (άρθρο 13) και επιβάλλονται κατά τὸ νόμο κατάχρηση, άστικές και ποινικές κυρώσεις (άρθρα 64-66).

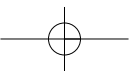
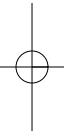
Βαγγέλης Φίλος

Αχ! Σεμέλη

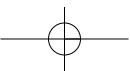
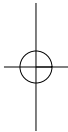
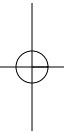
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ®

ΑΘΗΝΑ 2012

Περιεχόμενα

Αχ! Σεμέλη	7
Η χρυσή πένα	59
Αλκινόη	65
Η κίτρινη ροδιά	81
Όλβιος	93
Την έλεγαν Εκείνη	99

Αχ! Σεμέλη

Α. Πρώτη πράξη

α.

— Φτάσαμε στο χείλος! φώναξε. Κι όλοι ταραχτήκαν. Ο καθείς με τη σκέψη του. Και καθώς τρεμόπαιξε το φως, ήρθε σιμά το μέγα στόμιο. Κι άφησε ο φόβος άλαλα τα χείλη.

— Πίσω! τους φάνηκε πως ήτανε η προσταγή του ενστίκτου. Κι ως μάζα ασπόνδυλη κινήθηκε το σώμα. Και ως ύλη ρευστή κινήθηκε το πλήθος. Όσπου η φωνή τούς έσκιαξε:

— Σταθείτε!

Γύρισαν τα μάτια στον ουρανό ικετεύοντας να ρίξει σκιά. Κι αυτός γαλήνια τους κοίταξε. Και μη έχοντας τι άλλο να τους δώσει εκτός από την ευλογία της σιωπής του, ξεμάκρυνε. Κι όταν τον ένωσαν να χάνεται, πλησίασαν γυρεύοντας τα ίχνη. Κενό δεν είδαν. Όμως, γνωρίζοντας τη σημασία του χρησμού ήρθαν σε μένα.

— Γράψε! διέταξαν. Κι έμοιαζε να αιωρείται ως απειλή το ρήμα.

— Όχι! απάντησα· σώθηκαν οι γραφές. Και η άρνηση ήχησε ως απόγνωση, ώσπου ακούστηκε η φωνή:

— Εσύ θα λαμπρύνεις τα μελλούμενα, εσύ!

Τότε θόλωσαν οι αισθήσεις κι ο στοχασμός λαγάρισε:

— Μπτέρα! δεν είμαι εγώ παιδί. Κι εσύ πέθανες, μπτέρα!

Όμως, πάγωσε η στιγμή. Στην άλλη, η δεύτερη των γυναικών με κοίταξε θλιμμένη. Και ήταν ωσάν να γύριζε απ' τον καιρό των νέων. Και ως είδε στο βλέμμα μου ν' αναβοσβήνει η παλιά φλόγα, γαλήνια σπάραξε:

— Εγώ σε γέρασα!

Την ένιωσα και τσάκισε η ψυχή. Και ύψωσα δέσση εντός μου.

— Θεέ μου όρθωσε με!

Και όπως πήρα δύναμη απ' τα μικρά, εκ νέου στοχάστηκα:

— Καμιά μπτέρα δεν πεθαίνει!

Και καθώς είδα την άλλη συντριβή, επήρα φώτιση:

— Δεν είναι αργά!

Και το πλήθος αναθάρρησε. Κι έκανε τόπο να περάσει ο άνδρας με το λευκό σύννεφο.

— Αυτός θα μιλήσει! μου έδειξαν.

Τότε κατάλαβα πως ήρθε ο καιρός να ελευθερώσουμε το μέλλον από την ανάμνησή του. Πλησίασα ν' ακούσω. Κι εκείνος ξεκίνησε απ' τα παλιά να λέει:

β.

— «Ηρθε στο λίκνο μου μια νύχτα το φεγγάρι· κρυφά μου μίλησε:

— Θα πας μακριά!

Δεν ήξερα αν ήταν προφητεία ή αποστολή. Ωστόσο, βιαζόμουν να μεγαλώσει ο βηματισμός, να 'ναι μικρός ο δρόμος. Και δυνάμωνε στη φαντασία τ' ουρανού το όνειρο. Κι έβλεπα κόσμους ξένους.

— Θα με ελευθερώσει η γνώση, μονολογούσα.

Κι εκεί, στον κύκλο του ήλιου, περπατούσα καλώντας τα όρη με τα ονόματα των πιο ψηλών κορφών τους. Και φώναζα τους ποταμούς με τις πηγές τους και τις θάλασσες... Μ' όλες τις αισθήσεις έτρεφα τη σοφία... Οι άλλοι μιλούσαν με θαυμασμό κι εγώ με λαχτάρα. Περίμενα να ηχήσει το μακρινό κύμα. Και ως σύνθημα να φτάσει ψηλά... Και να φανερωθεί ο ανιχνευτής του μέλλοντος εμπρός μου. Και να του πω:

— Έτοιμος είμαι!

Όμως αργούσε. Κι όσο αργούσε, χόρευαν οι σκέψεις μόνες. Και ήταν εκεί μια πεδιάδα που ανέβαινε στους λόφους. Και πολλοί λόφοι που ανέβαιναν στο λευκό σύννεφο. Κι ένας ορίζοντας μακρινός, θάλασσα και ουρανός... Οι σκέψεις ταξίδευαν μονάχες. Τη μια στον ποταμό με τις ιτιές, την άλλη στο λειμώνα. Κι έπειτα λούζονταν στις λίμνες... Αργούσε να φανεί, ο οδηγός αργούσε. Και ύστερα λέγανε ότι χρωστώ ακόμα χρόνους. Τάχα πως δε μεγάλωσα πολύ ή είχα ακόμα χρέος. Τέλος μου ξέκοψαν:

— Θα μετρηθείς· αν είσαι άξιος, θα φύγεις!».

— Τι μέτρο είχαν να σε κρίνουν;

— «Δεν ήξερα· δεν ξέρω. Μα, ως διέταζαν, μάθαινα ονόματα αυτοκρατόρων και στρατηγών... Ρωτούσα: «γιατί;» μου απαντούσαν μιλώντας για τους δημιουργούς της Ιστορίας. Όμως, εγώ κατέγραφα τους νεκρούς στις ένδοξες μάχες θρηπώντας... Άλλοι ριγούσαν στην ανάμνηση των νικών.

«Για την πατρίδα!». Και ο Θεός με την πατρίδα. Όλων των αιώνων, όλοι οι Θεοί, μ' όλες τις πατρίδες· για τον πολιτισμό του ξίφους. Ωστόσο, εγώ μάθαινα.

— Να φύγω!

Κι όταν τελείωνε η απομνημόνευση των αμφίων, ταξί-
δευα στον αρχαίο κήπο. Σ' όλους τους κήπους! Τι όμορ-
φος κόσμος! Τι στοχασμός! Τι έρωτας, πόση γαλήνη!

— Γι' αυτό το μέλλον θα ετοιμαστώ, φώναζα με πείσμα
στο φεγγάρι κι αυτό γελούσε:

— Όσο ακόμα με υμνείς, έχεις ελπίδα...».

γ.

Σαν είπε αυτά τα λόγια, σώπασε. Και μέσα στη σιωπή
άνθισε μια ανάμνηση.

Και καθώς φάνηκε να χάνεται στ' απόκρυφα, ήρθε εμπρός
ο άλλος.

— Ο Δεύτερος! έγραφα.

Κι ακούστηκε η φωνή βαθιά:

— Σεμέλη! Μην φεύγεις...

— ...

— Μπτέρα, γύρισα! Προτού να φύγω, γύρισα... Δε λά-
λησε το πρώτο το πουλί. Και πώς να φύγω το πρωί τώρα
που ξέρω;

— ...

— Σεμέλη πού πας; Δικός μου είναι ο δρόμος, η πλάνη
και η μοναξιά όλη δική μου!

— ...

— ...Σε πήρα να σε ταξιδέψω στις πέρα θάλασσες καρ-
διά μου! Και τώρα σε γυρίζω πίσω αβάπτιστη... .. Μάνα
μου, γύρισα!

— ...

— Πού είσαι;

Έστρεψε τα μάτια πρώτα τριγύρω, ύστερα ψηλά. Και καθώς η έκπληξη αιωρήθηκε παντού, μίλησε η κορυφαία:

— Σ' όλους τους γυρισμούς του ήταν εκεί!

Τότε όλοι κατάλαβαν· πρώτος αυτός.

— Ω χαλασιά μου!

Και καθώς πλανήθηκε το παραλήρημα, απόηχος, έμοιαζε το παρελθόν να ιστορεί το μέλλον. Και φτεροκόπησε μακριά ο θρήνος.

— Θα ξανάρθει! έδειξε η γυναίκα απ' το κεφαλόσκαλο.

Και καθώς πήρε ανάσα βαθιά να θυμηθεί, απίθωσαν οι νερόχαρες τα κιούπια. Και εκείνος πλησίασε. Βυθίζοντας τη θέλησή του στο βλέμμα τους, έγενεψε στον κιθαρωδό. Κι ως χύθηκαν οι μελωδίες στον άνεμο, ανασπκώσανε οι νέες το πορφυρό ένδυμα. Και δείχνοντας κατάσαρκα τη λευκότητα, αιωρήθηκαν. Χόρευαν! Κι έσταξε μύρο αυτός στα κιούπια. Κι αυτές αγιάστηκαν στο μεγάλο καθρέφτη...

Κι όσο κρατούσε η τελετή, βγήκε η ανάσα. Κι όλες σταυρώθηκαν κατάχαμα ν' ακούσουν. Και η γυναίκα μίλησε:

— Δεν γύρισε για να χαθεί. Να ξαποστάσει γύρισε. Να ξαναγεννηθεί, πάλι να φύγει...

— Πάλι να φύγει! κράτησαν τον ίσο οι μυρωμένες. Κι ως στέγνωσε η λύπη στα φρεσκοπλυμένα πρόσωπα, ήρθε η απορία:

— Πάλι να φύγει;

— Εκεί τον γέννησε η φύση. Δεν γύρισε για να χαθεί. Γύριψε να δροσιστεί... Και ως γεύτηκε την επιστροφή στον παιδικό του τόπο, ήρθε ένας ύπνος ύπουλος στις πασχαλιές. Και είχε τα μάτια ακίνητα. Λες και μια σκέψη βαθιά ρούφηξε εντός του όλο το φως κι έβλεπε αυτός πέρα μακριά...

— Κι ύστερα;

— Ορθός στήθηκε πάλι. «Δε θα ταφώ σ' αυτή την ερημιά!», μας είπε. Δρασκελίσε τη ρεματιά κι έκρυψε ένα πουλί τον ήλιο. Μπροστά ο ίσκιος, πίσω αυτός. Επάνω απτός. Όσπου τον έσβησε ένα φως λευκό.

Κοίταξαν όλες κατά εκεί που έδειξε το μάτι. Και ήταν ως να 'βλεπαν κι ας ήταν άλλος χρόνος. Ήταν σα να 'νιωθαν βαθιά αέναο το γυρισμό και το ταξίδι.

Είδα τότε κι εγώ τα πέρα βουνά που λούστηκαν με το χλωμό του ήλιου...

— Πού 'ναι ο πατέρας; ρώτησα.

Και καθώς δεν ξέραμε αν ήταν τούτο σπαραγμός ή η γαλήνη που γέννησε ο πόνος, σωπάσαμε περιμένοντας.

Θυμήθηκα τότε τη νύχτα που χιόνισε.

Ξυπνήσαμε το πρωί με μια χαρά στο μάτι. Το άλλο βράδυ μείναμε άγρυπνοι. Και ήταν οι μόνες αστραπές που 'φερναν αντί για φόβο γέλιο. Κι ένα χιόνι πυκνό. Λευκό, πιο λευκό απ' το πρόσωπο του Θεού την ώρα που χαμογελούσε.

Τώρα κανένας δεν γελά. Γέμισε ο κόσμος ύπιστες φοβέρες. Και βλέπουμε έντρομοι το εκκρεμές της αρχαίας βαλανιδιάς.

Μη χάσει κάτι απ' την ταλάντωσή του και εκραγεί —τριβές, σκουριά της ιστορίας, είναι μια απώλεια, φυσική.

Και πώς θα συλλέξουμε τα συντρίμια που δεν έχουμε δύναμη μήτε το βλέμμα μας να αποστρέψουμε από τις αναμνήσεις; Κι ας ξέρουμε ότι έτσι θα σωθούμε. Έτσι θα σωθούν κι αυτές.

Καθώς θυμήθηκα και στοχάστηκα, άφησα τις σκέψεις άηχες.

Όμως, με νιώθανε κι όλο πλησίαζαν. Δεν ήμουν ξένος! Κι εγώ γνώριζα πως πρέπει βαθιά να φτάσουμε στα περασμένα. Κι έγνεφα στον Πρώτο που ήταν έτοιμος πάλι ν' αρχίσει.

δ.

— «Γελούσε, γελούσε τιςήμερες νύχτες το φεγγάρι κι εγώ ήλπιζα.

— Αν θα χυθώ μπροστά, ως πού θα φτάσω; ρωτούσα.

— Έως εκεί που οι παπαρούνες θα σε πλανέψουν. Και δεν θα 'χεις άλλο χρώμα να ιδείς, ήχο αλλιώτικο ν' ακούσεις.

— Αν θα χυθώ μπροστά!

Κι εκεί που ο ίσκιος γινόταν φόβος, εγώ ψιθύριζα:

— Ω Άγγελέ μου! Φύλαξέ με! Όσπου να μεγαλώσω, φύλαξέ με. Είναι η ψυχή μου τρυφερή κι ο βράχος θεόρατος.

...Κι εκεί, στα ξέφωτα που σχεδίαζα τη φυγή έμπαινε ο τόπος μέσα μου και με κυρίευε. Και χόρευαν οι αισθήσεις. Όσπου κάποια στιγμή ένιωσα καυτό το σίδερο που σημάδευε το κορμί: Γενέθλια Γη!

— Θα σε θυμάμαι! ψιθύρισα.

Όμως, δεν ήταν μόνο η μνήμη που φορτώθηκα. Ήταν το Χρέος που 'μοιαζε κατάρα...

...Πώς να σας πω για τη γενιά μας, τι να πω τώρα που ξόδεψα τις λέξεις;».

Έκανε να φύγει, να κρυφτεί. Όμως, οι άλλοι έφραξαν το δρόμο.

— Τώρα που ξέρεις μη λιποψυχείς!

— Τι ωφελεί; τους ρώτησε.

Και καθώς απάντηση δεν πήρε, θυμήθηκε τη ρήση την παλιά:

— Όταν θα ανασυνθέσεις τη σιωπή, θα βρεις τα λόγια. Αποκρυπτογραφώντας τους κρυφούς λυγμούς, την απερατοσύνη της σεμνής σου μνήμης, θα βρεις τα σημάδια που θα γίνουν γράμματα, ήχοι και γλώσσα.

Κοίταξε τότε μακριά πάνω από το πλήθος· και καθώς το βλέμμα ταξίδεψε, μίλησε πάλι:

— «Σαν ήρθε η ώρα, κανείς δεν φάνηκε. Λες και οι φοβέρες οι παλιές ήταν απάτη. Ήμουν αμόνος κι έτοιμος.

Δρασκελίσα την πρώτη πέτρα, στην άλλη σκόνταψα.

— Δε θα γυρίσω! φώναξα.

Έτσι νικώντας τους δισταγμούς, με θολωμένο τον αποχαιρετισμό στα μάτια, πέρασα πάνω απ' όλες τις πέτρες μου και ρίχτηκα μπροστά. Κι έμοιαζε αυτή μου η φυγή απόδραση.

Πού να 'ξερα! Εκεί που κάθε φορά ήθελα να στεγάζω την ελευθερία μου, εκεί μια φυλακή κι ένας δραπέτης πάλι».

Σιώπησε ξανά. Και ήταν αυτό ανάγκη· όλοι να θυμηθούν, να νιώσουν και να στοχαστούν:

— Ω Μοίρα του κακού, Θεά καλή, πες μας, τι σου χρωστάμε;

Και καθώς δεν είχαν οργή μήτε απόγνωση τα λόγια, παρά μονάχα τη γαλήνη της ύστατης παραδοχής, φάνηκε πως όλα ήταν έτοιμα:

Να προχωρήσει η ιστορία. Κι αυτός συνέχισε.

ε.

— «Στη μεγάλη πρωτεύουσα η νύχτα ήταν πολύχρωμη και οι άνθρωποι κοίταζαν χωρίς να βλέπουν· ήταν η άλλη μοναξιά, παράξενη. Είχαν εκεί οι πόρτες περυγία και οι δρόμοι αιθάλη. Κι ένα μουρμουρητό ατέλειωτο πίσω απ' τον ήχο των μηχανών. Έμοιαζε να είχε χαθεί ο ήλιος πάνω απ' τα ψηλά σπίτια· έμοιαζε να μην έχει αστέρια ο ουρανός,

να μην έχει ουρανό ο τόπος. Να μην έχει χώμα η γη, συνάνθρωπο ο άνθρωπος.

Κι έκρυβε φόβο η μεγάλη πόλη και ντροπή. Όσπου ακούστηκε στον κήπο η φωνή. Και είδα σημάδι συγγενικό στα ξένα πρόσωπα: μια φλόγα κρυφή κάτω απ' τα βλέφαρα.

Σκόρπισε ο φόβος. Και η ντροπή χρόνια κρυμμένη στη σιωπή έγινε οργή που χύθηκε στον άνεμο από χιλιάδες στόματα, ψυχές.

— Ελευθερία!

Φούντωσε η ορμή:

— Ηρθα ως ανυπότακτος του ονείρου. Ταξιδευτής και ζηλωτής.

Έτσι στοχάστηκα. Και καθώς η φύση με προίκισε με τ' αγριμιού τη φόρα, δεν έκατσα ξανά να λογαριάσω και να μετρηθώ: Ποιος είμαι, τι μου πρέπει; Ένωσα την ανάσα των ωραίων στο πρόσωπό μου και υψώνοντας γροθιά την απόφασή μου, έστειλα μήνυμα πορφυρό:

— Μαζί σας!

Ήταν ένα φθινόπωρο, όπου η άνοιξη είχε κυριέψει τα κτήρια, τις αυλές και τους δρόμους· κι έμπαινε ύστερα βαθιά μες στις καρδιές. Κι έσκαγε ένα μπουμπούκι, πρόωρο. Και πλημμύριζαν τα πρόσωπα φωτεινά χαμόγελα· και πλημμύριζαν τον άνεμο τα μηνύματα· και δεν είχε νύχτα η πόλη. Και δεν είχαν εξουσία οι σιδερόφρακτοι. Γιατί το αίμα είχε αποκτήσει την αθανασία των μεγάλων στιγμών και στο θυσιαστήριο ανέμιζε αμόλυντη η γαλανή σημαία.

Ήμουν εκεί δέκα εννιά. Και ήταν στα κάγκελα ψηλά οι έφηβες που έπεφταν στις αγκαλιές των αγοριών μισόγυμνες. Όλες οι σάρκες αδελφές και οι ψυχές manάδες-κόρες. Και ήταν το κουλουράκι του πρωινού που μοιραζόταν σε δεκάδες κομμάτια. Έστω ένα ψίχαλο· να φτάσει· σ' όλους να φτά-

σει. Να λιγοστέφει η πείνα και η αγάπη να υψωθεί, η αγάπη!

Και ήταν εκεί η φοινικιά· ο ίσκιος. Και το χορτάρι νιο και πράσινο· και το κορμί μας νιο κι ατρόμπτο. Και το τραγούδι, κρυφός λυγμός κι ανάταση και πέταγμα. Κι όσο δάκρυσαν τα μάτια, τόσο οι φωνές γίνονταν στον αέρα φωτιές· κι όσο ηχούσαν οι ριπές, όρθωνε η αφοβία τα στήθη. Κι όταν το σίδερο σύρθηκε έρποντας, ακούστηκε το γρύλισμα επαίσχυντο.

Μα ήταν αναστημένη η Ιστορία, λυγερόκορμη, ψηλή, ατίθαση κι ωραία! Ήταν ο λαός της νέος, όμορφος και νικητής. Ήταν ο άνθρωπος θριαμβευτής μες στη θυσία του. Ήταν το ολοκαύτωμα η πυρκαγιά που φώτιζε τους διαδρόμους του μέλλοντος...».

— Του μέλλοντος!

Ο Πρώτος τώρα πια συλλογιζόταν. Όμως, ένας-ένας οι άλλοι περνούσαν εμπρός μου επαναλαμβάνοντας σχεδόν ως ιερή προσευχή:

— Του μέλλοντος!

Έμοιαζε ως να είχε χαθεί ο πρώτος φόβος ο μεγάλος και η ταραχή να είχε μικρύνει. Κι ως να ξαλάφρωσαν, όλοι μαζί μού έδειξαν ξανά τον άνδρα με το λευκό σύννεφο, που σιωπούσε:

— Είναι η γενιά μας! είπανε και φάνηκε να ξαστερώνει το μάτι τους, λίγο να ξαστερώνει.

Κι όσο ο Πρώτος ήτανε ακόμα βυθισμένος, μίλησε ο Δεύτερος:

— Θέριζαν τα πυροβόλα ψηλά στο λόφο. Στη λεωφόρο ο θάνατος. Και στο μπαλκόνι η σωτηρία. Ήταν τα σπίτια κρυψώνες και οι ξένες αγκαλιές φωλιές. Ήταν το μάτι μισόκλειστο στην αγρύπνια. Ήταν οι κραυγές των μολυβένιων

όνειδος στη νύχτα. Ήταν η αυγή που σκόρπισε πουχία στην πόλη. Όσπου φάνηκαν οι μαύρες σημαίες και οι γυναίκες που έραιναν με άνθη τους καπνισμένους. Και τα κορίτσια με ανοιχτούς τους κόρφους· και τα αγόρια με ανακατεμένα τα μαλλιά· και οι άλλοι που δεν είχαν πρόσωπο. Και βάφτηκε το φθινοπωρινό Σάββατο πορφυρό και οι μνήμες λούστηκαν πόνο και φως.

Καθώς ακούστηκαν τα τελευταία λόγια, οι άλλοι βούρκωσαν· κι αυτός τίναξε δυο-τρεις φορές την κεφαλή του ωσάν να πάσκιζε απ' άλλο κόσμο να επιστρέψει. Και ως φάνηκε να συνέρχεται από του πυρετού το παραλήρημα, σε άλλη ανάμνηση βυθίστηκε:

— Και τα παγκάκια ορφανά. Και οι όρκοι να μου τρυπούν τα μνήγγια, οι όρκοι.

Ήταν ωσάν να σκίστηκε η σιωπή από ριπή παράξενη. Και ήρθε μια θλίψη σύννεφο στα μάτια.

— Ω δυστυχία μου! Γιατί; ακούστηκε απ' την πέρα αυλή. Ως έστρεψαν, την είδαν! Λύνοντας τα μαλλιά και ανοίγοντας τα στήθη ήρθε κοντά ακροπατώντας. Και καθώς έμεινε εκείνος άφρωνος να την κοιτά , τον φίλησε και του 'πε:

— Ξέχασέ με!

Κι ως είδαν, όλοι δάκρυσαν· κι αυτός κούρνιασε λίγο κι ύστερα μίλησε, γλυκά μονολογώντας:

— Το ξέρω, είσαι όνειρο!

Φάνηκε πως έλαμψε ένα χαμόγελο ήλιος που φώτισε όλα τα βλέμματα. Κι ακούστηκε ο λόγος βάλαμο που χύθηκε στις ψυχές:

— Τώρα μπορούμε με νοσταλγία να θυμηθούμε!

Ήταν η Κορυφαία. Και ύστερα μια συναυλία ψιθυρισμών:

— Να θυμηθούμε!

Έμοιαζε το πλήθος νέο ρόλο να γυρεύει. Κι εκείνα τα πρώτα λόγια που τους γέμισαν με ταραχή και φόβο φάνταζαν άλλο νόημα να νχούν. Και τα ίχνη της φυγής άλλη εκδοχή να φανερώνουν. Και του Προφήτη ο χρησμός δεν ήταν πια φοβέρα· ήταν σημάδι, λάμψη.

Καθώς συνήλθαν απ' την έκσταση της γαλήνης τους, ήταν ωσάν να ένιωσαν τις σκέψεις μου· και κλείνοντας τα λόγια στη σιωπή των ματιών τους, μου ζήτησαν ξανά να γράψω. Και τούτη τη φορά δεν είχε η επιθυμία την απειλή της απόγνωσης, αλλά την ευγένεια της ελπίδας.

Ήξερα πλέον πως η ιστορία πρέπει να ξετυλιχθεί. Να ακουστεί η εξομολόγηση, να τους λυτρώσει. Ήξερα ακόμα πως δεν ξεοδεύτηκαν όλες οι γραφές· και η Μπτέρα γνώριζε πολλά πριν από μένα.

στ.

Ήρθε ένα φως και έδιωξε το άλλο φως· και ήταν σα ν' άλλαξε το σκηνικό· και ήταν ο Πρώτος πάλι που μιλούσε:

— «Η νύχτα πέρασε. Ήταν οι πολιορκημένοι ελεύθεροι. Στον κήπο άνθιζε ο έρωτας. Στα παγκάκια ζωγραφίζαμε φιλιά. Και είχε η ανάμνηση του καπνού δάκρυ συγκίνησης και υπερηφάνεια. Και μεγάλωνα πολύ ακολουθώντας τα παλιά μανιφέστα που γράφονταν ξανά.

Και να οι πλατείες γεμάτες· και το τρυφερό χέρι στο χέρι μου. Και να οι ωδές. Και οι νέοι ηγέτες με την ευφράδεια και το θάρρος στα αμφιθέατρα. Κι όλοι οι νέοι με τη φλόγα και τη φλογέρα. Και να οι επαναστάσεις ξανά στις αυλές. Και οι θεωρίες στις λέσχες. Και οι αντιπαραθέσεις σφοδρές, γεμάτες γοητεία και συγκινήσεις.

Κι όλα τα απόλυτα, που εύρισκαν εύφορο έδαφος στην νεανική ορμή και την άγνοια. Ανάμεσά τους ο έρωτας καθολικός, κυρίαρχος, μοιραίος. Η ευτυχία σφραγισμένη με την αθωότητα των υποσχέσεων, αιώνια στους όρκους των φιλιών.

Την έβλεπα να μου γελά και ήταν το γέλιο πρωινή δροσιά, παιγνίδισμα. Ήταν το γέλιο αγάπη, ήλιος στις φυλλωσιές, κύμα χαράς, μακρόσυρτη γαλήνη. Ήταν η αγκαλιά φωλιά και το κορμί φωτιά. Ήταν το χέρι, που γλιστρούσε παντού, ανιχνευτής. Και ήταν το χέρι χτένι στα μαλλιά και το φιλί στα μάτια χάδι. Ω! το φιλί στα μάτια· έλεγαν πως είναι χωρισμός. Όμως, γελούσαμε με την αίσθηση της αιωνιότητας. Γελούσαμε λαχανιάζοντας. Και στις αγάπης την κραυγή σφάλιζα τα μάτια βλέποντας αγρούς ανθισμένους· και τα κορίτσια του μέλλοντος χαρούμενα να τρέχουν σε ασπρισμένες αυλές και τα αγόρια σε πράσινες αλάνες. Εγώ στον ίσκιο του παλιού λόγγου μάζενα μικρά κυκλάμινα· και ήταν αυτή άγγελος κάτω απ' τα κλειστά βλέφαρα. Και ήθελα, σαν με κοιτάξει, να την ράνω με άνθη πασχαλιάς. Και ήθελα να βυθιστώ στην γαλήνη της· και ήθελα, ήθελα στο όνειρο να κατοικήσω».

Σώπασε λίγο τις στιγμές να θυμηθεί και είδε τον Δεύτερο μακριά σε άλλο ουρανό να σελαγίζει:

— Σου έλεγα «σε σκέφτομαι και σ' αγαπώ» και σου 'γραφα «Αγαπημένη!». Εσύ γελούσες και έκλαιγες, χρυσή βροχή στον ήλιο. Και ήταν το δάκρυ μαργαριτάρι της χαράς· και ήταν στα μέσα μου ένα πουλί ψηλά που με πετούσε. Πόση λαχτάρα να σε ιδώ! Κι εσύ να αιωρείσαι. Και ύστερα χοροπηδώντας να πνίγεις την ανάσα μου. Και να μεθώ στη δική σου. Κι εσύ παραλυμένη στα χέρια μου, γλυκιά, γαλήνια, παραδομένη. Ελεύθερη, πέρα απ' τα όρια· δική μου! Κι εγώ όλος δικός σου. Τι είχα μάθει τίποτα να μη κρατώ. Εσύ κι εγώ· σ' ανέφelo ουρανό...

Είδε τότε ο Πρώτος τους άλλους να κοιτούν μακριά χωρίς να βλέπουν. Φάνταζε ο καθείς να έχει βυθιστεί εντός του. Και καθώς ο ύμνος υψώθηκε, ήταν αδιάφορο ποιος ο συνθέτης ή ποιος ο αοιδός.

Ένωσε πως μπήκαν όλοι στην ανάμνησή του και χαμογέλασε κρυφά. Έτσι, χωρίς να νιώσει κενό, άνοιξε πάλι την παρένθεσή του:

— «Δεν ήξερα πως κάτι πρέπει να κρατώ. Να κρατηθώ στα μαύρα μου, να κρατηθώ!

Και δεν ήταν μόνο ο έρωτας που ζωογονούσε το όνειρο. Ήταν οι ιδέες που ξεπηδούσαν από τα παλιά βιβλία, τα άσματα στη χαρά, οι δρόμοι που ηχούσαν, η φωτιά, το όραμα που πότιζε την αγάπη.

Άκουγα τους αρχηγούς να μιλούν και γέμιζα θαυμασμό. Και βούρκωνα στη σκέψη των θυσιών. Και όσο μάθαινα για το αίμα που ρούφηξαν τα θηρία, ανέμιζα ακόμα πιο ψηλά το λάβαρο. Να πάρω εκδίκηση στο μέλλον.

Έπρεπε, έλεγαν, να οργανωθούμε. Γιατί ο εχθρός δεν έχει δισταγμό, δεν έχει ανθρωπιά ο τύραννος. Και ήταν εκεί κάτι παλιά ευαγγέλια με τυπωμένες όλες τις «αλήθειες» και οι ρήτορες με χιλιάδες τσιτάτα καρφωμένα στη γλώσσα. Ήταν εκεί μοιραίο το δίλημμα:

«Από εδώ το λευκό, εκείθεν το μαύρο». Δεν είχαμε δισταγμό να διαλέξουμε. Ήμασταν πολύ νέοι για να καταλάβουμε. Πολύ αγνοί για να προφυλαχτούμε. Και ένιωσα ρίγος, καθώς μου παρέδωσαν τη ιερή ταυτότητα και με εμβάπτισαν στην κολυμβήθρα των συνεχιστών».

Σώπασε λίγο. Και από το πέρα σύννεφο ακούστηκε ο Δεύτερος σε άλλο οίστρο:

— Εγώ τους έλεγα ότι είναι αθώοι! Όμως, είχαν ατσάλι

στη φωνή κι έπρεπε όλοι να σκώσουμε τα χέρια. Ξέραν αυτοί. Ήταν ο ρόλος τους να ξέρουν. Εγώ τους φώναζα. Εγώ παρακαλούσα: Δεν είναι συνωμοσία, είναι η άλλη γνώμη. Μα, ήταν τα βλέμματα σκληρά και το καθήκον απόλυτο. Ξέραν αυτοί: ήταν ο ρόλος τους να ξέρουν.

Πήρε ανάσα που 'μοιαζε με στεναγμό και κάρφωσε τα άλλα λόγια στο κενό:

— Σεμέλη, πού πας; Τώρα που όλα χάθηκαν μη φεύγεις, τώρα!

— Μη φεύγεις!

Έτσι ακούστηκε η νχώ από βαθύ φαράγγι:

— Μη!

Και ύψωσαν όλοι δέηση και προσευχή:

— Σεμέλη, μη φεύγεις!

Και ύστερα, καθώς επέστρεψαν στον άλλο χρόνο, στράφηκαν ξανά στον Πρώτο. Αυτός σιωπούσε. Κι εγώ ήξερα ότι πάσκιζε να πνίξει την κραυγή. Να μεταμορφώσει τον οδυρμό σε γαλήνη. Εγώ ήξερα πως όλα με τη σειρά τους πρέπει να ειπωθούν. Πτυχή-πτυχή να φωτιστεί όση ζωή ξεχάστηκε. Κι αυτή που στοίχειωσε, απ' το κακό της φορτωμένη, να ξεματιαστεί.

Ήξερα ότι της γενιάς μου δεν της πρέπει να κρυφτεί. Έπρεπε στα περασμένα της να βυθιστεί, να εξαγιστεί της πρέπει. Να σκωθεί. Και λυτρωμένη την άλλη έναρξη να σημάνει.

Κι άρχισα πια να νιώθω χρήσιμες τις γραφές. Και στη ματαιότητα των σπαραγμών μου είδα μια άλλη πινελιά. Και σκέφτηκα ξανά τη ρήση: και ήταν αυτή η ετυμγορία μου, αυτή:

— Δεν είμαι εγώ ο περιούσιος, για να λαμπρύνω τα μελλούμενα, εγώ.

Όμως, έπρεπε να βουτήξω την πένα στο μαύρο μελάνι και να χαράξω φωτεινούς δρόμους. Έπρεπε όλους τους δικούς μου να τους θυμηθώ· να τους ακούσω· να τους νιώσω.

Τη γαλήνια ανάμνηση να δεχτώ· τις κορυφώσεις των εκρήξεων, τη μυσταγωγία των στιγμών. Στο παραλήρημα να ξετυλίξω το μύθο.

ζ.

Καθώς αυτά στοχάστηκα, έγενεφα στον Πρώτο· κι αυτός μου χαμογέλασε:

— «Ήμουν ακόμα είκοσι. Όλα τα γνώριζα σ' εκείνους τους καιρούς που τα νοήματα είχαν την μοιραία ακαμψία τους. Και να που τώρα η μνήμη με ωθεί σε θρήνους. Και δεν πρόλαβα την ξεγνοιασιά μου όλη να ιστορήσω...».

— Ω της ανάμνησης κατάρρα! Όλες οι μνήμες θλίψη κουβαλούν.

— «Μα όλα τώρα θα τα θυμηθώ. Έτσι είναι, όπως το λέτε. Όλα θα τα θυμηθώ!».

Σώπασε λίγο· όλοι σωπάσαμε μαζί του.

Και σκέφτηκα για μια στιγμή να σπκωθώ και να φωνάξω:

— Φτάνει!

Αναλογίστηκα αν την ιερή μου σιωπή είχε δικαίωμα κανείς να την ταράξει. Την παραίτησή μου ν' αρνηθεί. Κι εκεί που ήμουν έτοιμος εμπρός στις μπτέρας το όραμα να ορθωθώ και να κραυγάσω, είδα τη θλίψη να συννεφιάζει τον τόπο και τον ήλιο χλωμό να γέρνει στη δύση του. Κι έτσι γαλίνεφα.

— Θυμήσου! του είπα.

— Θυμήσου! ψιθύρισαν όλοι.

— Θυμήσου! μου φάνηκε πως άκουσα από τα βάθη του χρόνου να του λένε.

Νομίζω δεν λάθησα γιατί τον είδα εκεί μακριά να απέρχεται πριν ξεκινήσει πάλι:

— «Και είχα τύχη τυφλή εγώ να τη φιλώ και στο παιχνί-
δι. Εκεί, με τη φιάλη που γύριζε και το γέλιο που ηχούσε, κα-
θώς τσουγκρίζαμε τη χαρά μας. Και ήμουν Θεός που του
'λαχε να λατρευτεί. Και είχα την πίστη της ύπιστης αφέλειας,
ότι είναι άφθαρτος ο έρωτας!...».

— Ο μόνος άφθαρτος είναι ο θάνατος!

— «Ο μόνος άφθαρτος είναι ο πόνος.

Όμως, γεμίζαμε το δισάκι και τρέχαμε αγκαλιασμένοι στον ήλιο. Και στο ξανθό κρασί τις νύχτες. Μεσ στις υπό-
γειες ταβέρνες, μεσ στους καπνούς και στις βρισιές... «να πά-
νε κάτω τα φαρμάκια».

Ποια φάρμακα και ποια φαρμάκια; Που κάθε αναπνοή
μας ήτανε ζητωκραυγή και κάθε δάκρυ μας δροσοσταλίδα.

Ήμουν ακόμα είκοσι και ένα. Και γνώριζα παράπονο τι
πάει να πει και βούρκωμα κι αγάπη. Όμως, δε γνώριζα εκεί-
νο το κλάμα το βαθύ, δε γνώριζα. Τον άλαλο τον πόνο.

...Ένας μικρός θυμός και μια προσποιητή απελπισία.
Μια συννεφιά. Και ύστερα, τα λόγια τα γλυκά, ο ήλιος. Οι
όρκοι, τα φιλιά, προπάντων τα φιλιά! Ω ευτυχία!

Πώς τώρα να τη θυμηθώ και να χαρώ; Πώς τώρα να την
ιστορήσω, που η ανάμνηση εδώ με καρφώνει;

...Πόσο χαρούμενες ξημέρωναν οι Κυριακές! Όλες
ηλιόλουστες. Δεν είχε η πόλη ουρανό, μα είχαν τα μάτια της.

Και στα καινούρια βιβλία μαθαίναμε τα παλιά μεγαλεία
υπολογίζοντας το χρέος μας. Κι όσο μεγάλο το βρήκαμε,

τόσο φουντώναμε. Λες και είχαμε κλείσει όλα τα όνειρα σ' αυτές τις προσδοκίες που 'διναν νόημα στην ύπαρξή μας.

Ήταν μυριάδες οι νέοι στα προσκλητήρια και ρωμαλέες οι φωνές που ταξίδευαν στον άνεμο· ωραία τα χρώματα που υψώνονταν στον ουρανό και άφοβα τα γυμνά χέρια ψηλά· και φωτεινό το σύνθημα:

— Δικαιοσύνη!

Έμοιαζε η Άνοιξη να κατοικεί μες στις ψυχές, άλλες φορές ως όνειρο και άλλες ως αλήθεια. Ήταν το παραμύθι μύθος. Ήταν ο μύθος όραμα. Και η έφοδος στο μέλλον σίγουρη και νικηφόρα.

Όμως, η ψευδαισθήση δόλια έσπινε το δικό της θρίαμβο...

Έτσι στη σιγουριά της άγνοιας παρέδωσα όλα τα όνειρά μου. Και τα εφηβικά μου σκιρτήματα τα σάρωσε η καταγίδα του παραδείσου. Και τους παιδικούς μου καημούς τους πήρε η λήθη. Και της λύρας οι πρώτες ωδές παράπεσαν. Μέχρι που χάθηκαν στους ήχους των νέων ασμάτων. Για πάντα χάθηκαν.

Ω της καρδιάς μου αποκοτιά!

Κι έτσι ο έρωτας των παιδικών θρανίων μετακινήθηκε στα αμφιθέατρα. Και ήτανε πάντα αυτός απόλυτος, ωραίος. Σαν επανάσταση παλιά που χύνεται μες στη ζωή μας, δραπέτης που ζητά καινούργιο τρένο για να ταξιδέψει. Κι εκεί, στην αγωνία της καταδίωξης, ξεχνάμε.

Λένε πως η νεότητα, πρώτη αυτή με την ορμή της, σπάει τους κρίκους της ακινησίας. Όμως, μαζί με την ορμή, μαζί το ανυπόμονο. Και οι τυφλοί στρατοί, μαζί».

Καθώς πρόφερε τα τελευταία λόγια, μας έγνεψε πως θέλει να ξεκουραστεί κι έγερσε το κεφάλι του στην πέτρα. Ήταν η ώρα όπου το ξεχασμένο φεγγάρι έλουσε τον ανθόκηπο και

δεν ήξερα αν ήτανε γαλήνη αυτό που έβλεπα ή μια βουβή απελπισία.

Σύρανε όλοι τα κορμιά και σφάλισαν τα μάτια.

Σκέφτηκα:

— Αυτές τις ώρες μένουνε οι ιστορίες ορφανές και οι απόπειρες μετέωρες. Γιατί η ανάμνηση σε βυθίζει στην οδύνη. Έτσι κι αλλιώς. Είτε τον πόνο θυμηθείς είτε την απώλεια της ευτυχίας. Αυτές τις ώρες μένουνε τα ποιήματα μισά κάτω από το βάρος της ασήκωτης ματαιότητας. Και άλλη πίκρα απ' τα σπλάχνα, έξω, δεν κυλά. Σα να ξεχειλίσε η λάβα και να πλημμύρισε παντού. Και αλλού να χυθεί δεν έχει δρόμο. Δεν έχει πλαγιές, δεν έχει φαράγγια και ποταμούς και θάλασσες, δεν έχει. Σαν όλα να χάθηκαν στη μεγάλη νύχτα της επιδρομής.

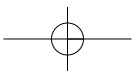
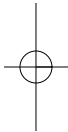
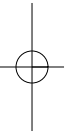
Καθώς αυτά στοχάστηκα, ήρθε μια κούραση βαριά και στα δικά μου βλέφαρα. Και μαύρες προαισθήσεις μ' έζωσαν στην παραζάλη. Μα, πριν πετάξω το χαρτί και το μολύβι, ας περιμένουμε, σκέφτηκα, την άλλη μέρα.

Είδα τότε μια νέα γνώριμη να κρύβει το βιβλίο στο μαξιλάρι της και αμίλητη να βυθίζεται στην αγκαλιά του ύπνου. Και είδα μετά χιλιάδες άλλους να μιλούν:

— Ας περιμένουμε, είναι η ώρα να σκεφτούμε.

Τότε κι εγώ γαλήνευα και είπα:

— Ας πέσει η νύχτα.

B. Ενύπνιο

η.

Και καθώς έπεσε η νύχτα, χαμήλωσαν τα φώτα. Και ήρθαν στη σκηνή σκιές ονείρων. Και η πιο ψηλή με πρόσταξε. Κι εγώ παραδομένος στη θολούρα του ύπνου έδωσα την πένα.

Και ήρθε εμπρός η Πρώτη σκιά και μίλησε:

— «Ήταν πρωί, όταν γύριζε στον ξένο τόπο. Και περασμένος Αύγουστος, καθώς βιάδιζε σχεδόν αόρατος.

— Ποιος σε γνωρίζει, για να ενδυθείς τα γήινα; αναρωτήθηκε.

Και ήταν στη είσοδο του τόπου ένα οικόπεδο με μαύρες ελιές.

— Αυτή είναι η προίκα μου, σκέφτηκε. Κείται εδώ, μέσα στη στάχτη, κάρβουνο και περιμένει.

Όμως, ευθύς αντίκρισε τα κυπαρίσσια. Μύριζαν θάλασσα κι ανάπαυση.

— Ίσως εδώ!

Μα οι χωρικοί τον πλησίασαν και με όλη την ευγένεια της ψυχής τους του έδωσαν να καταλάβει: καμιά σπιθαμή δεν ήταν δική του.

— Δεν δίνουμε σε ξένους γη, του τόνισαν. Κι αυτός τους

κοίταξε με μάτια πελώρια από την έκπληξη και με μια σπίθα παιδικής αφέλειας.

— Δεν είμαι ξένος!

Του ήρθε να φωνάξει το παράπονο· όμως, το μόνο που ακούστηκε ήταν ένας μικρός στεναγμός και οι άλλοι λυπήθηκαν. Κι αυτός τους ευχαρίστησε.

Ήταν πρωί· και καλοκαίρι ήτανε. Τον οδήγησαν στην κληματαριά να ξαποστάσει. Και καθώς γεύτηκε τη γλύκα των καρπών, πήρε ανάσα βαθιά και είπε:

— Θα φύγω!

Οι άλλοι τον κάλεσαν να μείνει. Και στο κάλεσμα βουβά ρωτούσαν. Γιατί ένιωθαν πως είναι πρόπον μόνος του να ειπεί αυτά που φώλιαζαν εντός του. Κι αυτοί να είναι πρόθυμοι να τον ακούσουν, όπως αρμόζει σε ανθρώπους που ξέρουν τους ξένους να τιμούν.

Τότε αυτός κοίταξε γύρω· και καθώς ένωσε την μακρινή ανάμνηση να πεταρίζει, μίλησε:

— Ήταν να 'ρθω, χαρούμενος να 'ρθω. Όμως άργησα. Πάει καιρός, θυμάμαι. Είχα συμμαχήσει με την απελπισία μου κι έκαιγα τις φωτογραφίες. Κι όσο ήταν ακόμα χρόνος, δε σκέφτηκα εδώ να ταξιδέψω. Κι έγινε ύστερα ζώνη πολέμου στην ψυχή μου αυτός ο τόπος. Όσα μου χάρισε τα πήρε πίσω. Κι εκείνη την υπόσχεση. Και ήρθα τώρα. Τώρα που έδωξα τα πουλιά που με ράμφιζαν. Που ήρθε στην αυλή μου ο θλιμμένος κότσυφας κι έγινε φίλος. Να 'μαι λοιπόν εδώ που αγάπησα. Προσκυνητής και ξένος...

— Και τι γυρεύεις; τον ρώτησαν τρυφερά. Κι αυτός συγκινημένος τους απάντησε:

— Ένα άγγιγμα.

Τότε όλοι σκέφτηκαν το μύθο με το μαγικό ραβδί. Ένας από αυτούς άρχισε να τον ιστορεί με άλλα λόγια, αλλόκοτα:

— Ήταν ένας νέος με συννεφιά βαριά στα μάτια του και με καημό βαθύ. Όλο κοίταζε τη θάλασσα. Και ήταν αυτή πιο γαλανή από όλα τα όνειρά του. Όλο κοίταζε. Σα να περίμενε να ξεθολώσει αυτός ή να μαυρίσει εκείνη. Κι όσο κοιτούσε, έρχονταν στο νου οι μπόρες. Τότε που έσκιζαν το στερέωμα οι βροντές και έχυναν φόβο οι αστραπές. Κι αυτός έπρεπε να μεγαλώσει στη σκληρή γη, να μεγαλώσει. Και όσο περίμενε τα καράβια με τα λευκά πανιά, ταξίδευε. Σ' άλλους κόσμους μακρινούς έστελνε την ψυχή του. Ήταν εκεί η Κίρκη που τον καλούσε. Κι αυτός βουβά την ικέτευε να σηκώσει το μαγικό ραβδί. Να βάλει τέλος στην περιπλάνηση. Όμως αυτή φοβόταν μην τον χάσει στη μεταμόρφωση. Μην και χαθεί αυτό που τον κρατούσε νέο και όμορφο στη θλίψη του, φοβόταν. Και του 'λεγε λόγια γλυκά και χτένι χεριού λευκόσαρκου περνούσε στα μαλλιά του. Αλλά αυτός ζητούσε άλλο χάδι. Και κοίταζε τη θάλασσα χωρίς άλλη ελπίδα παρά μονάχα αυτή: Να σηκωθεί το κύμα. Να τον ξεπλύνει ο ωκεανός. Στην απεραντοσύνη του να γαλπνέψει.

Καθώς σώθηκαν αυτά τα λόγια, όλοι την ένιωσαν την αλληγορία τους και γυρίζοντας στον ξένο ρώτησαν:

— Ήσουν εσύ;

Αυτός ενθουσιάζοντας τις χιλιάδες στιγμές του έγνεψε, ναι! Και κοιτάζοντας τριγύρω ένιωσε σαν να 'χαν περάσει πολλά καλοκαίρια και ήταν αυτό το πρώτο του μέλλοντος, αυτό.

Θέλοντας να πιστέψει πως δε θα τον διώξουν πάλι, ρώτησε:

— Μπορώ να μείνω λίγο;

Καθώς τους ένιωσε να σωπαίνουν, ταραχτηκε. Και είδε τον εφιάλτη να επιστρέφει με τρόμο. Όμως, γρήγορα του χαμογέλασαν και αποτραβήχτηκαν αφήνοντάς τον μόνο να στοχαστεί.

Αυτός κοίταξε στην ασπρισμένη αυλή και είδε ένα γέλιο κά-

τω από ένα πρόσωπο που έλαμπε νιότη. Είδε ένα γεράνι κόκκινο να γέρνει και μια ροδιά. Και στο πεζούλι ήταν εκείνη που την έλεγαν Αγγελική. Κεντούσε, όπως όλες οι μανάδες, κεντούσε. Και αυτός τις ήξερε. Και τη μικρή και τη μεγάλη τις γνώριζε. Από διηγήσεις παλιές κι αγαπημένες τις γνώριζε.

— Ω ευτυχία μου! φώναξε. Κανείς δε με γνωρίζει.

Αυτά είπε. Όμως, ακούστηκαν μόνο εντός του. Και είχε χαρά σαν το κατάλαβε. Γιατί δεν έπρεπε να προδοθεί. Πριν να γευτεί την ανάμνησή του, δεν έπρεπε κανείς να τον μαρτυρήσει. Κανείς!

Ήταν πρωί όταν χαιρετούσε τον ξένο τόπο και οι χωρικοί τον ξεπροβόδιζαν.

Ήταν πρωί και περασμένος Αύγουστος. Τριάντα χρόνια Αύγουστος!».

— Τριάντα χρόνια Αύγουστος! ψιθύρισαν όλες οι σκιές και η Πρώτη αποσύρθηκε.

θ.

Μίλησε τότε η Δεύτερη ιστορώντας:

— «Διψώ! είπε και οι άλλοι κοίταξαν ψηλά στο σταυρό. Ήταν η ώρα που ο ήλιος ανέβαινε στο λόφο.

— Διψώ! είπε πάλι και δάκρυσαν πόνο τα μάτια του που χύθηκε στη γυμνή σάρκα.

Καθώς η λύπη απλώθηκε παντού, ήρθε ένας φόβος. Και η γυναίκα γύρισε πίσω. Το νερό που κρατούσε χύθηκε. Και κύλησε ο πόθος στη ζεστή πέτρα. Κι έσταξε το παράπονο. Σαν σκέψη που λιώνει έσταξε. Γύρισαν όλοι στον ουρανό παρακαλώντας. Κι ένωσαν την κάψα του στην ψυχή τους.

και θυμήθηκαν την ύψιστη θέληση: αιώνες να στεγνώνει ο άνθρωπος· εκεί.

Ήταν η ώρα οπού η απόγνωση άφηνε άδεια τα χέρια σαν απορία αιωρούμενη στον αιθέρα και οπού ο ήλιος έκαιγε ανεβαίνοντας στο λόφο.

Κι όσο η σιωπή μετρούσε τις μέσα κραυγές, φάνηκε μπροστά ο άνδρας με το λευκό χιτώνα. Ήταν όμορφος με το σταθερό βάδισμα στο πλακόστρωτο.

— Μην! σπάραξαν, καθώς τον είδαν να υψώνεται στο σταυρό και να αγκαλιάζει το σώμα.

— Μην! ούρλιαξαν.

Όμως αυτός δεν άκουγε.

Τράβηξε τα καρφιά και άφησε απαλά στη γη τον σταυρωμένο.

Και καθώς τον είδε να στυλώνει το κορμί, έκανε πίσω. Και οι άλλοι άνοιξαν δρόμο να περάσει.

Κι αυτός αμίλητος ξεμάκρυνε· ώσπου ένα φως τον τύλιξε και χάθηκε.

— Είναι ο αναστημένος! ακούστηκε με δέος η φωνή κι όλοι σταυροκοπήθηκαν. Και γύρισαν στον ελευθερωμένο.

Εκείνος γύριψε νερό. Και έτρεξαν οι γοργοπόδαρες στην πηγή. Και του 'δωσαν να δροσιστεί. Και ύστερα τον ρώτησαν για τις πληγές. Κι αυτός τους έδειξε στο μέρος της καρδιάς μια τρύπα.

— Με ξέχασαν! είπε.

Όλοι κατάλαβαν ποιος είναι ο πρώτος πόνος. Και ήρθαν κοντά οι νέες και τον κοίταξαν. Βαθιά μες στην ψυχή του τον κοίταξαν. Και ήταν σαν να 'νιωθε πρώτη φορά ελπίδα.

Καθώς αισθάνθηκε χάδι το βλέμμα, άνθισε μια χαρά μικρή στα ξεραμένα χείλη.

— Πού θα πας; τον ρώτησαν κι έδειξε αυτός πίσω απ' τον άλλο λόφο:

— Είναι το σπίτι!

Όμως, όταν τους είδε όλους θλιμμένους, θυμήθηκε πως πέρασαν αιώνες στο σταυρό κι όλοι οι παλιοί σκορπίσανε.

— Κανείς δεν περιμένει; ρώτησε.

Και ως πήρε απάντηση τη σιωπή, ύψωσε στον ουρανό φωνή:

— Γιατί;».

Και όπως στα όνειρα μένουν συχνά οι ιστορίες μισές και τα γιατί αναπάντητα, έτσι χωρίς συνέχεια άφησε η Δεύτερη σκιά και τη δική της ιστορία.

Όμως, οι άλλες σκιές ήξεραν και απάντησαν μαζί:

— Θα ζήσει με το ερώτημα στην ανάσα του!

Ήρθε εμπρός η Κορυφαία και σήκωσε το χέρι ψηλά. Και αφού όλες ψύχασαν, τους είπε:

— Πρέπει κι αυτή η τελετή να φτάσει ως το τέλος. Τ' απόκρυφα να βγουν, τα απωθημένα. Τώρα κοιμούνται, πρόσθεσε και έδειξε το πλήθος. Όταν ξυπνήσουν, αλαφριά πρέπει να νιώσουν την ψυχή τους.

Και καθώς οι άλλες συμφώνησαν, κάλεσε την Πρώτη πάλι να μιλήσει. Αυτή στέλνοντας τη σκέψη της μακριά, θυμήθηκε:

1.

— «Ερχόταν από μακριά χαμογελώντας. Κι όσο την έβλεπε, έσταζε μέσα του η γαλήνη. Κι όσο πλησίαζε, έσβηνε ο χρόνος. Ήταν σαν να μην έφυγε ποτέ. Ήταν σαν να μην πόνεσε κι αυτός ποτέ. Κι έλεγε μέσα του:

— Τόση ευτυχία πώς θα την αντέξω;

Και ήταν μια απειλή κρυφή που σίμωνε. Την ένιωθε και

ήθελε να βγάλει φωνή για να τη σκιάξει. Όμως, ήταν στεγνό το στόμα και ο νους φυλακισμένος. Και δε γινόταν να ακουστεί. Ήταν σαν να 'κρυψε σκιά την ύπαρξή του και δεν μπορούσε να τον ιδεί και προσπερνούσε εκείνη. Κι έμοιαζε πολύ λυπημένη που γύρισε και δεν τον βρήκε. Κι αυτός πλάταζε σ' αυτή τη δυστυχία. Άπλωσε χέρι, τίποτα. Δοκίμασε να τρέξει. Ήταν τα πόδια ανήμπορα κι εκείνη προσπερνούσε. Και ήταν μια θλίψη σύννεφο που σκέπαζε το γέλιο. Και την ελπίδα σκέπαζε.

— Ω δυστυχία!

Και ως να 'κανε ο άνθρωπος το θαύμα, ακούστηκε η κραυγή. Γύρισε αυτή όλο λαχτάρα. Κι εκεί στις συγκίνησης τον παλμό ξύπνησε. Και με την αγωνία ακόμα ν' αχνίζει, ύψωσε στον ουρανό ανάθεμα κι απόγνωση:

— Δεν θέλω άλλη αγάπη! Στείλε μου ύπνο να κρυφτώ, το όνειρο να μην τον φτάνει.

Σαν άκουσαν τη φωνή οι άλλοι που 'χαν κι αυτοί ξυπνήσει, πλησίασαν. Και θέλοντας να του σταθούν έδειξαν το ξεραμένο δέντρο στο ποτάμι. Ήταν εκεί πολλά πουλιά, μαύρα πουλιά. Και ήταν στη ρίζα του ο τυφλός ποιητής με τη λύρα.

— Βλέπω πουλιά λευκά! τραγουδούσε. Και την άνοιξη να ετοιμάζει τον ίσκιο μου.

Έμοιαζε αυτός καλύτερα να ξέρει στο δικό του φως.

Έμοιαζαν τα πουλιά να περιμένουν άλλο χρώμα. Και ήταν η ώρα που έταζε χαρά στη δυστυχία.

Καθώς τα είδε όλα αυτά και τ' άκουσε, χαμογέλασε. Και διώχνοντας την αγωνία του ύπνου γαλίνια μίλησε:

— Είναι η ζωή μου θάλασσα. Άλλες φορές με πνίγει, άλλες με πλανεύει. Σε χίλιες νύχτες κατοικώ και όλες ξημερώνουν.

— Και είναι αυτό ελπίδα; τον ρώτησαν.

— Δεν ξέρω! απάντησε».

— Δεν ξέρω, είπε και η Πρώτη σκιά δίνοντας τέλος στην αφήγησή της.

Όμως, οι άλλες ήξεραν και είπαν:

— Θα φανεί!

Κι όπως ακούστηκε η γραφή ως συγχορδία, το πλήθος στον ύπνο του ταραχτηκε. Όμως, δεν είχε έρθει ακόμα η ώρα και την κάλεσαν να συνεχίσει. Κι αυτή αλλού φτερουγίζοντας μίλησε πάλι:

— «Ήταν μια φυλακή. Και ήταν μόνος. Οι άλλοι δραπέτευσαν. Πάει καιρός. Οι φύλακες δεν είχαν λόγο πια να τον κρατούν και είχαν φύγει. Όμως, αυτός δεν είχε τόπο να ταξιδέψει. Δεν είχε λόγο. Και κάθε μέρα έσβηνε μια χαρακιά.

— Όταν σωθούν, τότε θα φύγω, έλεγε.

Μα ήταν πολλές. Από τον καιρό που ήλπιζε και με λαχτάρα σημείωνε μια-μια τις μέρες του. Όταν συμπληρωθούν, να φύγει.

Ήταν πολλές. Μα δεν είχε τι άλλο να πράξει και κάθε μέρα επιθεωρούσε το συρματοπλεγμα μην του παραβιάσει κανείς τη μοναξιά. Κι όλα ήταν ασφαλή· ώσπου ήρθε στο φράχτη εκείνο το πουλί με το μήνυμα στο ράμφος και τη μεγάλη λύπη στη φωνή:

— Σε περιμένει!

Καθώς όμως είχε μάθει τίποτα να μην ελπίζει, του ζήτησε να φύγει.

Πέταξε αυτό ψηλά. Και σα να ζητούσε μάρτυρά του τον Θεό, γύρισε πίσω με τον όρκο του.

Και καθώς ένοιωσε την επιμονή να σπάει τα όριά του, μίλησε:

— Πες μου τι ξέρεις.

Τότε, κελάνδησε πρώτα τη χαρά του το πουλί και ύστερα είπε:

— Με έχουν ορκισμένο τίποτα να μη σου πω· μόνο να σ' οδηγήσω.

Σαν άκουσε αυτά τα λόγια εκείνος, κρύφτηκε ξανά στη φυλακή του.

— Είναι οι σειρήνες! σκέφτηκε. Και θέλοντας τις πλανεύτρες να διώξει, βυθίστηκε σε συλλογή μεγάλη.

Πέρασαν ώρες πολλές μέσα στη μέρα. Πέρασαν ώρες πολλές μέσα στη νύχτα. Μα την αυγή ήταν στο φράχτη πάλι το πουλί.

Τότε κατάλαβε πως ήταν η μοίρα πιο δυνατή από την άρνησή του· και μη έχοντας άλλη επιλογή έσβησε όλες τις μέρες του. Κι αφού χαιρέτισε τη φυλακή του, βγήκε στο δρόμο.

Και τον οδήγησε μακριά ο φτερωτός του φίλος.

Ήταν εκεί μια κοιλάδα· κι ένα ξύλινο σπίτι στο ποτάμι. Και κλαίουσες πολλές στις όχθες. Κι άλλα πουλιά στις φυλλωσιές που τραγουδούσαν.

— Τον ξέρω αυτόν τον τόπο, είπε. Είναι ο παράδεισος.

Σαν πρόφερε αυτά τα λόγια, ευθύς μετάνιωσε· γιατί δεν ήθελε άλλες ψευδαισθήσεις. Ούτε χαρές παράταιρες και συγκινήσεις. Τι είχε μάθει από καιρό να βλέπει με άδεια μάτια.

Όμως, καθώς βυθίστηκε στην ομορφιά, ένωσε σαν ξαναγεννημένος και σαν πρωτόπλαστος στη φύση. Και όταν βγήκε εκείνη στην αυλή και τον κάλεσε, είδε την αμαρτία να του μιλά κι έγενεψε: όχι! Μα όταν δειλά πλησίασε, φωτίστηκε η σκέψη του, και, σαν την είδε από κοντά, γλυκά της μίλησε:

— Κάπου σε ξέρω!

Και εκείνη βούρκωσε:

— Κι εγώ σε ξέρω!

Και καθώς από το παρελθόν δεν ήρθε σημάδι κανένα να

φωτίζει, μίλησε πάλι το πουλί:

— Γνωριστήκατε στο μέλλον!

Κι ακούγοντας πειστική την εξήγηση, σήκωσαν τα χέρια να αγκαλιαστούνε. Μα πριν παραδοθούν στη νέα αγάπη, κοιταχτήκανε. Και νιώθοντας τον πόθο να χύνεται ποτάμι απ' τις ψυχές έγιναν ένα. Και ήταν σα να πλημμύρισαν όλες οι άδειες καρδιές. Κι ο άνθρωπος να γύρισε στο θρόνο του Θεού να βασιλεύσει πια η ευτυχία».

Σαν έκλεισε μ' αυτά τα λόγια η Πρώτη, ήρθαν όλες οι σκιές μπροστά και παρατάχτηκαν σε κύκλο. Και στο κέντρο του στάθηκε η Κορυφαία. Κι ακούστηκε η πρώτη ξανά:

— Να βασιλέψει πια η ευτυχία!

Και ύστερα ο κυκλικός χορός:

— Στο θρόνο του ο άνθρωπος!

Και η Κορυφαία σήκωσε τα χέρια ψηλά κι άρχισαν όλες να γυρίζουν, αργά, μ' ένα μουρμουρητό ασυντόνιστο που 'μοιαζε με αρχαίο ψαλμό. Φάνταζε αυτό με τελετή που 'χε σκοπό να εξαγνίσει τα απωθημένα.

Ύστερα, ξάπλωσαν όλες στη σκηνή και ήρθε ένα φως πίσω από το άλλο βουνό και τις έσβησε.

Γ. Δεύτερη πράξη

ια.

Τότε κελάηδησε το πουλί της αυγής κι έστειλε ο ήλιος ο κρυφός στον ουρανό ασήμι. Κι όλα τα μάτια άνοιξαν γαληνεμένα, καθώς ο ήσυχος ύπνος τούς ημέρεψε. Και ήταν αυτό καλό σημάδι.

— Θα είναι λύτρωση! Αυτή η τελετή να φτάσει ως τα έσχατα. Ό,τι απώθησε το λογικό να βγει.

Αυτά στοχάστηκα.

Δεν ήθελαν μόνο απ' τη μιζέρια να ξεφύγουν. Ήθελαν σιγά-σιγά να ορθώσουν το ανάστημά τους. Να πιστέψουν πως η συντριβή μπορεί να τους εξακοντίσει. Ψηλά!

— Θα βρούμε τη συνέχειά μας, είπαν και γύρισαν προς το πίσω βουνό περιμένοντας. Κι όσο περίμεναν στη σιωπή, κελάηδησε κι άλλο πουλί. Κι ένωσαν γνώριμη τη φωνή και το τραγούδι που ακούστηκε ως ξεχασμένος παιάνας στην πέρα στράτα. Και το πρωινό που φύσηξε και το λευκό μαντίλι που υψώθηκε στο λόφο.

Όμως, ενώ η ανατολή ερχόταν, αυτοί δεν βιάζονταν. Κοιτούσαν ήσυχα περιμένοντας. Κι όσο περίμεναν, ήταν ως να 'παιρναν δύναμη απ' την αναμονή. Όσπου υψώθηκε μισός ο ήλιος. Κι εκεί, ως χύθηκε το πρώτο φως, χρύσωσε τα μαλλιά των κοριτσιών και έλαμψαν τα μάτια. Κι άνοιξε χώρο το πολύχρωμο πλήθος να 'ρθει μπροστά ο Πρώτος.

Κι αυτός τους κάλεσε:

— «Ήμουν στα είκοσι τρία, όταν με έστειλαν εκεί, όπου μύριζε αποφάγια η σκόνη και η λογική ξεπερνούσε τα όριά της. Και ήμουν έτοιμος να αντισταθώ. Ήξερα πως δεν μπορούν να με λυγίσουν με το φόβο. Όμως, εκείνοι που είχαν κληρονομήσει, από τον καιρό της νύχτας, τις μεθόδους και τις συνήθειες είχαν βαλθεί αθόρυβα να με εξοντώσουν. Με σύμμαχο το χρόνο τον απέραντο. Αυτοί δεν βιάζονταν· κι εγώ ανυποψίαστος μιλούσα με τη σιγουριά της αφέλειας.

Και είχα τον έρωτα ακόμα. Και τα παλιά τα όνειρα. Ω! τι λαχτάρα τις Κυριακές με τα βιαστικά φιλιά στις μικρές εξόδους. Ω τι χαρά! Πόση αγάπη! Κι εκείνα τα γράμματα που τη γέμιζαν χαρά και ύστερα καπμό που δεν μπορούσε στα δικά της να με φτάσει. Εγώ γελούσα. Ήξερε εκείνη πιο καλά να μου μιλά με των ματιών της την αγάπη κι εγώ με λέξεις στο χαρτί...

Γελούσα. Και μέσα στη φλυαρία απολαμβάναμε την ηδονή των πιο ασήμαντων στιγμών. Κι έσπνε ο έρωτας χορό. Κι έφτανε ως τον παροξυσμό. Και ήταν αυτό το όριο μιας αντίστροφης πορείας θανάτου. Όμως, δεν ήξερα. Και ήμουν νέος κι αδύναμος μες στο δογματισμό μου. Και ήμουν απροετοίμαστος.

Και ήταν ακόμα ο καιρός όπου γελούσα τρέχοντας στην αγκαλιά της.

Ένας ο φίλος, ένας ο εχθρός, μοναδική η αγάπη! Και δεν γνώριζα κανένα «γιατί;» που να μου αντιστεκόταν. Όλες οι ερωτήσεις ήταν απλές. Μαύρο ή άσπρο η απάντηση. Και ήμαστε εμείς πάντα λευκοί, πιστοί στην κοσμοθεωρία της αισιοδοξίας. Πάνσοφοι στην άγνοιά μας. Και ήταν πολλά τα προμηνύματα της καταγίδας. Όμως, επέμενα αρνούμενος την αλήθεια. Γιατί δεν ήθελα να δεχτώ πως θα χαθώ, αν δεν αλλάξω».

Νομίζαμε πως είχε ξεχαστεί στη σιωπή του, γιατί για ώρα δε μιλούσε. Όμως, σαν να ξαστόχησε κάτι σπουδαίο, πρόσθεσε:

— «Ήταν πολύς ακόμα ο καιρός. Και η μοναξιά πλημμύρα...».

Έπεσαν όλοι σε συλλογή. Και είδα να αναδεύει η γη ομίλη. Όλοι ήξεραν πως άλλο για χαρά δε θα μιλούσε. Και καθώς απείθαρχες οι αναμνήσεις εισέβαλλαν παντού, πλησίασαν οι γυναίκες του χορού· και παίρνοντας με τη σειρά το λόγο ήταν ως να θρηνούσαν:

— Κυλούσε ήσυχχα το νερό στον ίσκιο. Έπεφτε από ψηλά αφρίζοντας. Ύστερα, σαν να μην είχε άλλο προορισμό, χυνόταν μέσα του. Και ήταν χιλιάδες οι καπμοί...

— Ήταν αυτός, μονάχα αυτός. Και δεν είχε ποιος να τον συγχωρήσει. Την ώρα της φριχτής εξομολόγησης κανείς δεν άκουγε, κανείς.

— Όταν έπαιρνε το δρόμο του γυρισμού, του 'λεγαν «φύγε!» πάλι. Και δεν είχε τη δύναμη ν' αντισταθεί. Μόνο παρακαλούσε.

— Μα δεν είχαν έλεος τα περασμένα· δεν είχαν φως τα μελλούμενα· δεν είχε αναπνοή το τώρα.

— Κι αυτός παρακαλούσε μ' ένα «γιατί;» στο μάτι του κόκκινο. Και δεν τον κοίταζε κανείς απ' τους παλιούς του φίλους. Κι αυτή τον έδιωχνε.

— Κι έλεγε μέσα του πως δεν μπορεί: καμιά αγάπη δεν σκοτώνει. Και όταν σβήσει· κι αν πεθάνει· δεν μπορεί αμείλιχτα να σε καρφώνει.

— Και δεν είχε πού αλλού να δραπετεύσει· τι τον κρατούσε εκεί φυλακισμένον ο χρόνος. Εκεί στο γκρίζο. Όπου δεν είχε άλλο να κοιτάξει. Άλλο να ζήσει, άλλο να σκεφτεί εκτός από τα περασμένα.

— Κάθε στιγμή, κάθε λεπτό και κάθε ώρα ρωτούσε τον εαυτό του πού έφταιξε. Σε κάθε ερώτηση έσκαβε μέσα του βαθιά. Και βρίσκοντας την ενοχή γύρευε τη συχώρεση. Όμως, κανείς δεν ήταν εκεί για να τον συγχωρήσει. Ήταν αυτός και ο εαυτός του μόνο. Πότε τιμητής, πότε κατηγορούμενος έως θανάτου.

— Κι όλα τα παλιά βιβλία δεν έγραφαν τίποτα γι' αυτό το σπαραγμό. Μήτε και οι παραβολές του Θεού.

— Και όλα τα συνθήματα έσταζαν μονασιά.

— Κι όλες οι σημαίες έσταζαν πόνο.

— Κι όλες οι επαναστάσεις έστελναν μακρινές κραυγές.

— Κι όλα τα κόκκινα στάδια έστελναν σκόνη και σύννεφα καπνού.

— Και σ' όλα τα μέσα ερείπια μια άπνοια θανάτου.

Καθώς ακούστηκε ο τελευταίος λόγος, άλλη δε φάνηκε. Κάνοντας κύκλο οι γυναίκες του χορού και πλέκοντας τα χέρια, ύψωσαν τα μάτια τους στον ουρανό κι όλες μαζί θρηνήσανε:

— Σ' όλα τα μέσα ερείπια!

Κι ακούστηκαν από την άλλη όχθη οι άνδρες με μια φωνή να συμπληρώνουν:

— Μια άπνοια Θανάτου!

Και ήρθε μια σιωπή, που κυρίεψε το τοπίο. Και φύσηξε μια θλίψη που έδιωξε τον θάνατο.

Και είδαμε τον Δεύτερο που ανέβαινε τις σκοτεινές κλίμακες. Και όταν έφτασε ψηλά στο υπερώο, μας κοίταξε. Πρώτα εμάς. Ύστερα στρέφοντας το βλέμμα του εκεί στο βράχο που 'σκαγε το κύμα, μίλησε:

— Σεμέλη πού είσαι;

Καθώς πλανήθηκε το ερώτημα, πρώτα στον άνεμο και ύστερα στις ψυχές, έμοιαζε ως ηχώ παλιών περιπλανήσεων.

— Σεμέλη, πού είσαι;

Και ήταν σαν να 'φταναν εδώ κραυγές ξεχασμένες, παλιά παράπονα και καημοί.

Ήταν αυτός παντού και εδώ. Πίσω και τώρα. Και ήταν αυτή που πρόβαλε, ως να αναδύθηκε από το κύμα. Κι όλοι την κοίταζαν που ανέβαινε σιγά-σιγά τις σκάλες. Και ήταν εκεί ιτιές κλαίουσες και πορφυρές ροδιές. Και ήταν εκεί πουλιά αμίλητα. Και θρόιζε η σιωπή στη λευκή φορεσιά. Κι ακούστηκε η φωνή σαν αρχαίος λυγμός:

— Έχεις ακόμα μέσα σου θυμό;

Όλοι σπαράζανε μ' αυτή την ηρεμία. Και αυτός γυρίζοντας στο πλήθος φώναξε:

— Μητέρα!

Καθώς καμιά δεν αποκρίθηκε, πήρε το λόγο η γυναίκα ψηλά απ' το κεφαλόσκαλο:

— Δεν υπάρχει θυμός μες στην αγάπη!

Αυτά είπε. Και καθώς όλοι ρωτούσαν με το βλέμμα τους να καταλάβουν, έδειξε εκεί και είδανε πίσω απ' τα ασπρόρουχα το χάδι:

— Γιέ μου! σου πήρε η αγάπη το θυμό, τον έκανε φαρμάκι!

Καθώς αυτά συνέβηκαν, ως όφειλαν να συμβούν, άλλα στο όνειρο και άλλα στην αλήθεια, έμοιαζε όλα τα δύσκολα σα να 'χανε περάσει ή σα να μη πονούσαν άλλο.

ιβ.

Τότε γύρισε ο Πρώτος κι έμοιαζε γαλίνιος στη συντριβή του.

— «Όλα, μα όλα, θα ιστορηθούν!», μας είπε.

Κι έβλεπα εγώ πως πρέπει έως τις άκρες να τραβήξουμε, έως τις άκρες. Όσο κι αν έσπερνε η αναπαράσταση τον πόνο. Πολλά είχε σκεπάσει ο χρόνος. Όμως, κρυφές πληγές αιμορραγούσαν. Και ήταν ανάγκη ο σπαραγμός να βγει, να ξεθυμάνει. Και την αγωνία των τυφλών περιπλανήσεων κάποια στιγμή όλοι να νιώσουν.

— «Καμιά λήθη ποτέ δεν λύτρωσε κανέναν», είπε δίνοντας συνέχεια στις δικές μου σκέψεις.

— «Όμως, αν καταφέρεις και υπάρξεις μ' όλες τις μνήμες σου, σχεδόν αθάνατος μπορείς να πορευτείς στο μέλλον. Αν καταφέρεις να αγαπάς ό,τι δικό σου, χωρίς να νιώθεις πόνο, είναι η λύτρωσή σου. Καμιά γαλήνη δεν έφερε ποτέ η λησμονιά.

Δεν είναι εύκολο· το ξέρω. Πρέπει να φτάσει η αμφισβήτηση βαθιά· να σε τσακίσει. Να βγεις να σέρνεσαι· ν' αγκομαχάς και να σου δίνουν λύπη. Κι εσύ να λες, δώστε μου μόνο μια σταλιά αγάπη.

Να βγεις γυμνός και τα δικά σου κρίματα να φανερώσεις. Να ζητήσεις πρώτος τη συχώρεση· και να τη δώσεις πάλι πρώτος. Να σκεφτείς πως δεν πειράζει, αν κανείς δεν θα σε νιώσει.

Αν καταφέρεις να υπάρξεις με όλα όσα στο παρελθόν σου υπήρξες κι αν καταφέρεις να αγαπάς χωρίς καμιά ελπίδα, τότε ελεύθερος θα πορευτείς. Και στη ζωή σου και στο θάνατό σου».

Έμοιαζε τώρα πιο πολύ σε μένα να μιλά· όμως, σκόρπιζε ικανοποίηση παντού. Το 'βλεπα στη σιωπή τους.

— Αυτό είναι που γυρεύουμε, τον διέκοψα.

Και καθώς κούνησε το κεφάλι του συμφωνώντας, κατάλαβα πως είχαμε ακόμα δρόμο. Του έγνεψα να συνεχίσει και οι άλλοι παρακάλεσαν να καταγράψω την αφήγηση.

— «Ήμouνα τότε στη σκοπιά ψηλά στο λόφο. Κάθε μέρα στη σκοπιά. Κι εκείνο το πουλί με το μεγάλο ράμφος άνοιγε τρύπες στη γέρικη βαλανιδιά. Εγώ μετρούσα τους χτύπους, όλους τους χτύπους κι έλεγα «υπάρχω».

Κάθε μέρα το πουλί ράμφιζε το ξύλο κι εγώ βυθομετρούσα το απύθμενο.

Ποιος ήμouν; Κι αυτοί οι ξένοι μου ποιοι ήταν; Και κείνο το τρένο που σφύριζε τι ήθελε από μένα; Και το φεγγάρι; αχ το φεγγάρι!

Δεν είχε περάσει καιρός που λέγαμε ότι η υπαρξιακή αναζήτηση είναι σύμπτωμα σύψης της ιδεολογίας των ισχυρών. Για μας μία αναζήτηση μόνο υπήρχε: πώς θα απελευθερώσουμε τον άνθρωπο. Και δεν ξέραμε αν αυτός ήθελε να ελευθερωθεί. Κι εκεί που σπάραζε στο πανί, εμείς γνωματευάμε ότι άλλα ήθελε να πει ο δημιουργός. Και εκεί που λιποψυχούσε στο σταυρό ο άνθρωπος, λέγαμε πως οι ήρωες ποτέ δε λυγίζουν. Όπως οι άλλοι που πίστευαν πως οι Θεοί δεν νιώθουν πόνο.

Ήταν εκείνη η άνοιξη γεμάτη κερασιές. Ανάσαινε η γη μυρωδικά. Κι έσταζε από τα άνθια λύπη. Και τα βιβλία! αχ τα βιβλία με τις θολωμένες σελίδες!

Ήταν εκείνη η Άνοιξη! Ποια Άνοιξη; Θεέ μου! που δεν μπορώ να θυμηθώ πώς ήρθε αυτή μες στο χειμώνα λίγο πριν νιώσω την απεραντοσύνη των στιγμών να με γερνά;

...Έκλαιγε, γιατί ήθελε να φύγει. Να πετάξει, να λευτερωθεί. Όμως, όλοι μιλούσαν για τις γυναίκες που περίμεναν τους εξορισμένους.

Κι εγώ, που την ιδιοκτησία τόσο μίσησα στις ιδέες, τόσο τη λάτρεψα στον έρωτα. Και νόμιζα τη φυγή προδοσία. Κι επειδή να καταλάβω δεν μπορούσα, άφηνα τον εξευτελισμό να φτάσει ως τα έσχατα. Να μην έχεις πια να πεις πως έσφαλες και να γυρίσεις πίσω.

Ήθελα να ξέρω. Να χτυπηθώ και να πλαντάξω, μόνο να ξέρω.

Όμως, ο πόνος άλλοθι στη σιωπή. Και η σιωπή κραυγή στην αδικία.

...Ήτανε πάλι Κυριακή. Και δεν είχα πού να ταξιδέψω. Και το τρένο σφύριζε άσκοπα. Και άλλον ήχο δεν είχα. Ένα τηλεφώνο που βούιζε κατά πρόσωπο. Και ήτανε πάλι μια Κυριακή μεγάλη. Σαν μεσημέρι καλοκαιριού. Κι όλα τα παλιά βιβλία δεν είχαν απάντηση καμιά. Κι αυτή που ήξερε τις άγνωστες λέξεις σώπαινε...».

Σαν είπε αυτά τα λόγια, ένωσε την έρημο στα χείλη. Εγνεφα, του 'φεραν νερό.

Και καθώς υγράνθηκαν οι ξερές κοίτες, γαλήνιος συνέχισε:

— «Και μη νομίζετε πως τώρα ξέρω».

— Δεν ξέρεις; σάστισαν οι άλλοι.

Και σα να ένωσαν φόβο βαθύ, ρωτούσαν πάλι:

— Από τα ένοχα τα μυστικά πως θα σωθούμε;

Κι ακούστηκε ξανά η φωνή του Δεύτερου:

— Αυτοί που γνώριζαν πλέον δεν με θυμούνται!

Και μεγάλωσε η απορία στο πλήθος. Κι εγώ σκεφτόμουν:

— Τι να την κάνω την πλοκή; Εδώ χρειάζεται να κλείσεις το βιβλίο.

Και μες στις σκέψεις όλες και με την αγωνία αιωρούμενη συνέχισε ο Πρώτος:

— «Αυτή που γνώριζε τα κρυμμένα τώρα τα ξέχασε. Ποιος ξέρει; Μπορεί κι εκείνη το δικό της αναπάντητο να περιφέρει μέσα στην ίδια τη σιωπή. Κι όλες οι ιστορίες μπορεί να κουβαλούν τον ξένο πόνο.

Έτσι κι αλλιώς ο χρόνος άπλωσε την ομίχλη του κι ο μύθος αναδύεται σε χίλιες παραλλαγές.

Δεν θέλω! Άλλη κατάρρευση δε θέλω!

Μοιάζει η ανάμνηση σαν το θολό καθρέφτη που κρύβει την ασχήμια μου. Ας είναι!».

Γύρισε και με κοίταξε. Κι όσο το βλέμμα του με κάρφωνε, έμοιαζε να ζητά τη μαρτυρία μου. Όμως, εγώ είχα παραιτηθεί, εγώ. Και το μόνο που έγραφα ήτανε πια παραβολές. Και η μόνη γλώσσα μου ήταν τα μυστικά σφυρίγματα πίσω απ' το φράχτη. Και η μόνη μου ανάμνηση ήταν ένα λευκό τοπίο. Έμοιαζε να 'ναι ένδυμα χιονιού. Μα ήταν καλοκαίρι. Καλά θυμάμαι. Ήταν καλοκαίρι. Γιατί όλες οι άλλες εποχές ήτανε νύχτα. Και πώς να φέξει η νύχτα χιόνι;

Καθώς ένωσε πως ταραχή κρυφή μπήκε στη σκέψη μου, γύρισε αλλού. Σα να 'θελε χρόνο να βρω, να ετοιμαστώ. Αυτός συνέχισε:

ιγ.

— «Όλα τα προμηνύματα ήτανε μαύρα. Και στην αυλή μου ο κότσυφας λευκός σαν γέρικο όνειρο, λευκός σαν φόβος.

Όταν ακούστηκε η κούφια έκρηξη, απλά κούνησα το κεφάλι. Η κατάρρευση δεν είχε καν το μεγαλείο που αναμέναμε. Σ' αυτό γελάστηκα. Γιατί όλες τις άλλες διαφεύσεις τις έζησα προτού συμβούν. Στην αγωνία τους ανέλπιστα πορεύτηκα.

Κάπου εκεί μου έδειξαν την πόρτα. Και δεν ήξερα αν έπρεπε να λυπηθώ. Δεν ήξερα αν την ιερή μου ταυτότητα έπρεπε να επιστρέψω. Ήλπιζα να σαρώσει την ανοησία ο νέος άνεμος. Όμως, αυτοί έβλεπαν την ελπίδα απειλή και τη σκόνη των ερειπίων σωτηρία. Γιατί είχαν μάθει να κατασκευάζουν εχθρούς. Και δεί-

χνοντας τη σκληρότητα της ψυχής τους, ατσάλωναν το φρόνημά τους. Κι έλεγα: Αδέλφια μου, ποιος σας τη φύτευε αυτή την κίτρινη φλόγα στα μάτια; Όμως δεν άκουγαν. Γιατί σκέπαζε την κραυγή μου το κήρυγμα:

— Μίσος στο μίσος!

Τότε ήταν που αναρωτιόμουν στη συντριβή, τι θέλω; Να σπαραχτώ ως νικητής ή να σπαράξω ως πτηνός;».

Με κοίταξε ξανά. Μα ένωσε πάλι την αντίστασή μου. Αυτός δε βιαζόταν. Ούτε φαινόταν ανησυχία καμιά μες στην ψυχή του. Ως να 'ξερε καλά πως όλα θα γραφτούν. Κι εγώ θα βγω κάποια στιγμή να ομολογήσω. Ήταν σαν να είχε εισέλθει βαθιά στη νόσσή μου την κρυφή και με περίμενε.

Όστόσο, εγώ πάλι στις σκέψεις μου δεν έδωσα φωνή. Αυτός πήρε το λόγο:

— «Τι είναι ο έρωτας; Μοιάζει πολλές φορές με φόβο που σε λαχταρά. Άλλες φορές με θάνατο, προτού σε συναντήσει. Μοιάζει με δειλινό που στάζει κόκκινο στη νύχτα. Μοιάζει με εκείνη την παλιά εκδίκηση τη ζητιάνα που σε παραφυλάει σπέρνοντας κατάρρα. Κι εσύ δεν έχεις να διαβείς.

Τι είναι η αγάπη; Μοιάζει με στέρψη βαθιά, μ' ένα άπλο επιφώνημα που ταξιδεύει...

Η μέρα που περίμενα ήταν πεζή. Καθώς ο χρόνος κυλούσε αργά τους δείχτες του, έπαψε πια να έχει νόημα η προσμονή. Κι ένα πρωί, ίδιο με τ' άλλα πρωινά, με άφησαν. Και δεν είχα τι άλλο πια να περιμένω. Και δεν είχα πού να πορευτώ. Και δεν είχα μήτε τη δύναμη να φωνάζω:

— Καλά τα καταφέρατε!

Ήμουν πια στα εικοσιπέντε. Και ήμουν γέρος κι ορφανός. Και δεν είχα εγώ πατρίδα. Μόνο μια μάνα ξένη. Και

το τρένο σφύριζε πάλι. Τι ήθελε το τρένο; Κι έβγαινε το φεγγάρι τις νύχτες στους ανθόκηπους κι εγώ του φώναζα:

— Αλλού με έστειλες! Μακριά! Τώρα γυρίζω πίσω. Πώς να σ' αντικρίσω εγώ που λοξοδρόμησα; Κι αντί να ταξιδέψω πέρα απ' τα σύνορα, ήρθα και κλείστηκα σ' αυτόν τον κόσμο το μικρό...

Ήταν η μέρα που περίμενα ήσυχη, καθώς ήσυχα είναι κάθε φορά τα ρημαγμένα. Μένουν σημάδια. Σου φαίνεται μακρινή η επιδρομή κι ας μην κατάκατσε η σκόνη ακόμα. Μόνο που δεν υπάρχουν δρόμοι.

Πού να πας; Κανείς δεν περιμένει. Γυρνάς και βλέπεις έρημο. Πίσω, μπροστά... Κουνάς τα κουρασμένα μέλη, σέρνεσαι. Βόρεια, νότια, ανατολικά.

Σ' όποιον τόπο κι αν στραφείς, είναι εκεί μια δύση. Και στην αυλή, την ξεχασμένη αυλή μου, μια κληματαριά. Δεν είχα ελπίδα άλλη.

Μα, πριν γυρέψω εκεί προορισμό, περιπλανήθηκα στα απαγορευμένα. Ήταν ξανά φθινόπωρο στην πρωτεύουσα. Κι ένωθα κρύο. Γιατί το αίμα μου κυλούσε φοβισμένο, το αίμα μου. Και με κοιτούσαν μάτια παγωμένα. Ήταν τα παράθυρα κλειστά κι οι πόρτες τυφλές. Και στα παγκάκια ξένα τα κορίτσια, στις αγκαλιές.

Κι εκεί που γύριζα με τα μάτια κοκκινισμένα, κάποια με ρώτησε:

— Τι θέλεις;

Γονάτισα εμπρός της. Και ως έπνιξα μέσα μου ένα κατακλυσμό, φόρεσα υπηρηφάνεια στην ικεσία μου:

— Σ' ευχαριστώ!

Άπλωσε χάδι στα μαλλιά και χάθηκε.

Μπορεί ποτέ να μην υπήρξε. Όμως ορκίζομαι:

Ήμουν στα συγκαλά μου. Ήταν ένα χέρι τρυφερό, μόνο ένα χέρι».

Κοιτούσε πίσω από μένα και μιλούσε. Σαν κάποιος να 'τανε εκεί. Εγώ δεν γύρισα. Έβλεπα τους άλλους να 'χουν στα μάτια τους τη λύπη. Ήταν αυτή σαν από αίμα. Και δεν είχα δει άλλη φορά έτσι τη λύπη.

Καθώς φάνταζαν αλλοπαρμένοι, ύψωσα το χέρι και έδειξα. Και τότε ξέκοψαν οι νέες μυροφόρες. Κι αφού γυμνώθηκαν πίσω απ' τις ιτιές, λούστηκαν στο πλατύ ποτάμι. Φορώντας τα πορφυρά, ήρθαν κι αυτές πίσω από μένα. Γύρισα. Είδα τον Δεύτερο εκεί στο βράχο ακουμπισμένο. Και τις λευκόσαρκες να κουβαλούν ανθούς στις χούφτες τους. Αυτός τους χτένιζε τα μαλλιά κι εκείνες τον έραιναν. Και φάνηκε μια χαρά να αιωρείται πάνω απ' την τρυφερότητα. Κι ο Πρώτος τότε χαμογέλασε.

Εγώ κατάλαβα: δεν είναι όλα τούτα δυστυχία! Κι εκεί που βιαζόμουν να κλείσω τα γραπτά, να βγει ο στεναγμός, να βγει ο ήλιος, να τελειώσω, είπα: Ας είναι! Έχουμε ακόμα απόθεμα. Να ιδούμε! Τότε αυτός συνέχισε:

— «Άφησα πίσω μου το σπίτι που με στέγασε. Αυτό το σπίτι που το σκέπαζε πεντάχρονη η Άνοιξη. Αυτή η τυφλή που ορμούσε στο κρύο και με μεθούσε. Για να μη νιώθω δισταγμό. Μόνο τη φλόγα που έκαιγε και φώτιζε. Και μες την πανδαισία έσβηνε τον ήλιο, το φεγγάρι.

Αυτήν την τρελή που μ' άφησε με τη μισή πληγή να αιμορραγεί.

Άφησα πίσω μου το σπίτι ξένο. Ξένο σε ξένους που διαβαίνουν.

Ποιος εγώ; Και ποια δικαιοσύνη;

Ποια Μοίρα μ' έταξε δραπετή;

Και δεν πρόλαβα τα τιμαλφή μου να μαζέψω. Κι έμεινα εκεί, μόνος σε κρύο τόπο!».

Καθώς ο ήλιος φάνηκε μετά την καταιγίδα, όλα τα φράγματα υποχώρησαν και έμοιαζαν χείμαρρος τα λόγια. Και είχε ορμή η γαλήνη. Δεν ήξερα πού θα με βγάλουν οι αφηγήσεις. Δεν ήξερα. Όμως, κανείς δεν νοιάζονταν για τις πλοκές. Εκτός απ' τους κονδυλοφόρους. Ωστόσο, αυτούς ούτε τους σκέφτηκα καθόλου.

Και να που είναι δυνατό! κατέληξα. Να ρέει η πίκρα δίχως χαλασμό. Υψώνοντας τη συγκίνηση πάνω απ' τον οδυρμό. Μπορεί, το σκέφτηκα, μπορεί αυτή να είναι η ανάσταση και η ελευθερία.

Και καθώς τον κοίταξα, για μια ακόμα φορά είδα βαθιά στα μάτια του να 'χει πνιγεί το κύμα. Και καθώς τον άκουσα πάλι, ένιωσα να σπέρνει στις ψυχές μια άλλη αλήθεια. Χαμηλόφωνη, καθαρή· στο καθαρτήριο του πόνου εξαγνισμένη:

— «Δεν είμαι εδώ για να φωνάξω. Πάει καιρός που οι κραυγές πλανήθηκαν στην έρημο του ουρανού μου. Ήρθαν στον ύπνο μου. Πλανεύτρες. Πότε σα θρήνος, πότε σαν καημός και πότε σαν υπόσχεση και γέλιο. Τώρα τις ξέρω. Δε μιλώ εγώ με τη φωνή τους· μιλώ με τον ψίθυρο της αγάπης που κράτησα στο παρανάλωμά μου».

Σαν είπε αυτά τα λόγια τα ήσυχα, εισέβαλε στη διήγηση ο Δεύτερος:

— Πώς έγινε κι άφησα πίσω μου πατρίδα ξένη και τώρα ως ένοικος γυρίζω; Ποιος ξέρει πόσα θα πληρώσω; Κι εγώ δεν έχω. Όλα τα έχασα στη στράτα. Ευτυχώς που κοιμάμαι στους αχυρώνες. Εκεί με ζεσταίνουν τα χνότα των αθώων. Και την ώρα που ο ήλιος φωτίζει, εμένα με περιφέρει αόρατο ένα σύννεφο μαύρο. Ο σύντροφός μου!

Καθώς είπε την τελευταία λέξη, φάνηκε η ορμή να ξεθυμαίνει δίνοντας σειρά στη γαλήνη του άλλου:

— «Ήταν ο Θεός παντού. Πρώτα σαν φόβος. Ύστερα, σαν ψυχία μεσημεριού ή σαν ανυπαρξία. Εγώ τον δέχτηκα σε όλες τις μορφές του. Θαρρώ με δέχτηκε κι αυτός. Ώσπου ξεχάσαμε ο ένας τον άλλον. Αυτός αποσύρθηκε στο μακρινό ουρανό κι εγώ στον παράδεισό μου. Όμως, όταν εκδιώχτηκα από εκεί, την ώρα που όλα τα αειθαλή έχαναν τα φύλλα τους, τον αναζήτησα. Δεν μ' άκουσε, δεν ήθελε, δεν ξέρω. Ίσως να μη μπορούσε.

Έμεινα μόνος. Μου 'παν πως ήταν θέλημά του. Αλλά εγώ δεν ήθελα να ρίξω το φταίξιμο αλλού. Κι ένιωθα την δική μου ενοχή να με πνίγει. Ήθελα κάποιον να μ' ακούσει. Κι έλεγα να γίνω καλύτερος. Κανείς δε νοιαζόταν, Θεός ή άνθρωπος. Έμοιαζε αυτή η απόφασή μου ματαιότητα.

Τότε, κατάλαβα πως ένας είναι ο κριτής. Ο αμείλικτος. Αυτός που κατοικούσε εντός μου. Έτσι, νοστάλγησα τον υπέρτατο και την επιθυμία της αιώνιας ψευδαισθησης. Όμως, ήμουν αλλού. Εκεί όπου η μία έκρηξη πυροδοτούσε την άλλη κι όλες μαζί δεν άφηναν ούτε στην τελευταία ανάσα να υπάρξω ως κάτι άλλο πέρα από το μηδέν, να υπάρξω».

ιδ.

Σώπασε λίγο· σα να 'θελε να καταπιεί μια λύπη. Και ως φάνηκε να ελευθερώνεται η ανάμνηση, συνέχισε:

— «Με είχαν έτοιμο για την υποδοχή. Όμως, η μόνη ελπίδα τους ήταν η εξάντλησή μου. Αλλά κι αυτή, αντί να με προσγειώνει όπως ήταν σχεδιασμένο, πυροδοτούσε ακόμα πιο πολύ την αμφισβήτηση. Κι έβλεπα πως η μόνη λύση ήταν να υπάρξω στα αστέρια. Ή θα πετάξω ή θα χαθώ, έλε-

γα και οι άλλοι γελούσαν. Εγώ ήξερα πως αυτοί είναι οι δυστυχείς. Αυτοί που στην άγνοια νόμιζαν τη φτώχεια τους δύναμη. Και δεν ήξεραν τι θα πει έρωτας. Γιατί στον έρωτα πρέπει να βυθιστείς. Στην αμαρτία της ψυχής σου να κυλιστείς· κι αυτό που έχεις όλο να το δώσεις. Κι αν σε πετάξουνε στη γη γυμνό, να πεις πως άξιζε. Κι ας κάνεις χρόνια ύστερα να ορθωθείς. Αν ζήσεις πάλι, θα πει ότι προσπέρασες. Και δεν μπορείς να περιφέρεσαι στα τιποτένια. Ο δικός σου ρεαλισμός θα είναι η άρνησή του. Γιατί δεν θα μπορείς απλά να επιζείς. Δεν θα σου φτάνει. Και θα γυρεύεις γη με χρώμα· και θα ζητάς τον ουρανό με άνθη...

Μου 'λεγαν ψάχνεις νέα μοναξιά. Έλεγα, αυτή με ψάχνει. Και δεν έχω άλλο να διαλέξω. Η χωματένια ύπαρξη διέρρησε.

...Ήταν εκεί μια πόλη που μου 'ταζε ήσυχο βίο. Όμως, μ' ακολουθούσαν παρακαταθήκες, ανήσυχες κληρονομίες. Και η τρίτη δεκαετία ήταν ακόμα μακριά. Κι έλεγα αυτά τα χρόνια να φύγουν. Τα σκοτωμένα. Αλλά, στα πίσω ερείπια γυρνούσα όλα τα δειλινά. Γιατί πονούσα κάθε που έγερνε ο ήλιος. Κι άκουγα εκεί την ανάσα μου, άλλοτε ελπίδα κι άλλοτε εφιάλτη. Κι έβλεπα τον ίσκιο της να φεύγει. Κι έβλεπα την ιστορία να επιβεβαιώνει τις τραγικές μου προαισθήσεις. Ήταν ανάγκη μου να διαψευσθώ. Αλλά, αλίμονο! Ήταν οι προφητείες μου σκληρή αλήθεια.

Κι εκείνους τους καιρούς η βροχή ήταν κίτρινη. Κι όλα τα αγάλματα είχαν οξειδωθεί. Εκτός από κάποια ξύλινα ομοιώματα που τοποθετήθηκαν άρον-άρον για τις τελετές.

Και οι πολλοί μιλούσαν ομοιόμορφα. Τη γλώσσα των απλών νοημάτων, έτσι έλεγαν. Όμως, όλα ήταν απλοϊκά, σχεδόν ανόητα.

— Είσαι πεσιμιστής! μου φώναζαν.

Κι εγώ έπρεπε να αποτινάξω τη ρετινιά. Και ήταν φορές που θύμωνα κι απαντούσα κραυγάζοντας:

— Περιφέρεστε χαζοχαρούμενοι!

Άλλοτε πάλι ήρεμα τους μιλούσα για την αισιοδοξία που αναβλύζει εκεί βαθιά που η αυτογνωσία σε οδηγεί. Ήξερα.

Ήταν ο δρόμος δύσβατος να φτάσεις. Όσο λαχταρούσες το φως, τόσο γινόταν η νύχτα πίσσα. Και δεν κρατούσε κερί και φλόγα. Φυσούσε η μοναξιά μια παγωνιά. Και τα κορίτσια, αχ τα κορίτσια! διαπραγματεύονταν το πολύτιμο· κι έμοιαζε το χάδι βιασμός της ψυχής μου. Κι έλεγα:

— Πάρτε με! Όλος δικός σας είμαι, πάρτε με!

Με κοιτούσαν με υποψία και φόβο. Γιατί έμοιαζα με αμαρτωλό.

Αλλά η μόνη μου αμαρτία ήταν που γύρευα αγάπη έξω απ' τα όρια, ζητούσα πυρκαγιά. Να θυμηθώ και να μεθύσω, να ξεχαστώ και να ξεχάσω. Πάλι να ταξιδέψω, πάλι.

Η πόλη μού 'ταζε ηρεμία, μα ήταν αυτή μια σουχία θανάτου. Σαν μεσημέρι καλοκαιριού, όταν αποσύρονται τα τζιτζίκια και ηχεί αφόρητα η σιωπή. Γιατί όλα τα ζωντανά λιγοστεύουν την ανάσα τους, ώσπου να δροσίσει το ευλογημένο απόγιομα.

— Είσαι μοιρολάτρης! μου έλεγαν.

Όμως, εγώ τις Μοίρες μου δεν τις καλούσα. Έρχονταν αυτές μόνες στα σταυροδρόμια. Και μ' έστελναν σε μονοπάτια σκοτεινά και ξένα. Κι έλεγα θα βρω εκεί το φως.

Αλλά δεν μ' άφηνε ο εθισμός στο σκότος να κοιτάζω. Και με προσπερνούσε η ανατολή, κάθε ανατολή με προσπερνούσε.

Αναβα τότε το κερί και όλες οι σκιές των περασμένων έρχονταν εκεί στο ταβάνι μου και θρηνούσαν.

Έλεγα:

— Τι να τα κάνω τα δάκρυα; Και τις παλιές υμνωδίες τι να τις κάνω; Δώστε μου απαντήσεις να πορευτώ. Τούτα τα ερωτηματικά κάποιος τα κάρφωσε στη ζωή μου· δε σβήνουν.

Κανείς δεν μ' άκουγε. Από το παρελθόν και από το μέλλον συναντιόνταν στο φαλακρό βουνό τα φαντάσματα. Στίγνανε τρελό χορό τα φαντάσματα. Κι εγώ φώναζα δυνατά στα φαραγγια. Να ακουστεί η ηχώ δυνατά, να πιστέψω. Στο νόημα της κραυγής μου να πιστέψω».

ΙΕ.

Γύρισε και μας κοίταξε. Όλους μας κοίταξε. Και καθώς ένωσε ως υποψία τη θλίψη, κούνησε το χέρι πολλές φορές δείχνοντας: όχι!

— «Όχι! δεν είναι ο καιρός για λύπες. Τώρα η ανάμνηση δεν είναι μόνο πόνος· είναι το απόσταγμα της σοφίας που ετοιμάζει στα κρυφά την αισιοδοξία της άλλης μέρας».

— Την αισιοδοξία; απόρησαν οι άλλοι.

— Την αισιοδοξία, επέμεινε.

Και καθώς είδε βουβό το ερώτημα ακόμα να πλανιέται, έφερε το δάχτυλο στα χείλη καλώντας μας να σιωπήσουμε.

Κι ακούσαμε όλοι το μακρινό καλπασμό και το τραγούδι. Και είδαμε ένα λιβάδι χαρούμενο. Και πεταλούδες να πετούν πάνω από τις παπαρούνες. Είδαμε εκεί αγόρια σκονισμένα να βγαίνουν μέσα από τα περασμένα μας χαλάσματα και κορίτσια να λούζονται στην πηγή. Είδαμε τον Πρώτο να ιστορεί και το άλλο πλήθος να γελά. Και όσο κοιτούσαμε, τόσο πλησιάζαμε. Και ήταν τα άλογά μας που κάλπαζαν και ο ήχος τους δικός μας. Και καθώς νιώθαμε πως δεν είμαστε ακόμα έτοιμοι γι' αυτή τη μέθεξη, του ζητήσαμε να συνεχίσει. Και αυτός, καθώς μας είδε ώριμους, μας γύρισε από το όνειρο:

— «Η κρίση! Ήταν παντού! Την έβλεπα να αγκαλιάζει αυτά που αγάπησα, που πόνεσα, αυτά που πίστευα και λάτρευα.

...Ξέρετε, η γενιά μας μεγάλωσε με τον απόηχο παλιών κατορθωμάτων. Ήταν ως να 'παιρνε από τους αφανισμένους την ιερή φλόγα. Και νόμιζα ότι η έφοδος στο μέλλον ήταν εύκολη. Γιατί εύκολα ήταν τα συνθήματα και άφθορα. Όμως, χωρίς να το καταλάβω, κουβάλησα την ήττα που κρυφά μας κληροδότησαν. Κι ολοκληρώθηκε η διάφευση.

Εκεί που οι αντίπαλοι σκληροί και άκαρδοι απολάμβαναν τα λάφυρα της νίκης, οι άλλοι έστηναν το μύθο. Ξέρετε, στην ορμή μας αναστηλώσαμε ερειπωμένα ιερά. Στο όνομα της θυσίας και των ιδανικών. Δεν ακούσαμε τους αφορισμένους που μέσα στη μοναξιά τους σπάραζαν. Δεν ακούσαμε τις προαισθήσεις.

Εκεί στη δίνη των αναμετρήσεων, πήραμε το δρόμο τον τυφλό αγνοώντας τους τριγμούς και τα προμηνύματα. Όσπου ήρθε η θύελλα της μοναξιάς και σάρωσε κάθε δικό μου».

— Και τι μπορούσαμε; ρώτησαν απ' το πλήθος.

Και πριν απαντήσει αυτός, πήρε το λόγο ο Δεύτερος:

— Δεν είναι που λάθεψα. Είναι που λάθος –και τώρα– πορεύομαι. Πότε στο εμπρός, πότε στο πίσω. Άλλη φορά στη λάσπη, άλλη στο όνειρο. Άλλοτε με την επιθυμία της μακρινής αγάπης κι άλλοτε με τη λαχτάρα της μελλούμενης. Δεν είναι που στέγασα την ύπαρξή μου σε ετοιμόρροπα αρχοντικά. Είναι που χρόνια στη σκόνη τους ανασαίνω. Και πού να πορευτώ; Είναι ο κόσμος ξένος. Κι εγώ στα αλλότρια κρυώνω. Κρυώνω σ' αυτόν τον τόπο. Γιατί είναι κατασκευασμένος από πάγο.

Καθώς είπε τα λόγια αυτά χωρίς ανάσα, κίνησε να φύγει. Όμως, σαν κάτι ξαφνικό να θυμήθηκε, γύρισε πάλι:

— Σεμέλη! το ξέρω· άσκοπα φωνάζω το όνομά σου. Δεν εί-

ναι το κάλεσμα δικό σου. Είναι σαν να φωνάζω το Θεό μονολογώντας. Και συ, Μπτέρα, χάθηκες το ξέρω. Μα είναι τα βράδια που 'ρχεται ο πυρετός. Μαζί το παραμιλητό. Μαζί το παραλήρημα. Είναι που ψάχνω απάνεμο να γαλπνέσω. Κι έρχομαι πίσω για να φύγω πάλι. Και νιώθω πως δεν πρόλαβα να ταξιδέψω. Γιατί με καταράστηκαν να κάνω στη ζωή μου κύκλους. Είθε αυτή η τελετή να 'ναι το τέλος! Να μη σας καλέσω άλλη φορά, μα να θυμάμαι. Έτσι απλά, χωρίς πόνο, να θυμάμαι.

Σαν είπε αυτά τα λόγια, φάνηκε να ξαλαφρώνει από το χρέος. Ηρεμος μας κοίταξε όλους κι έδειξε τον Πρώτο. Κι αυτός γύρισε ξανά στο ερώτημα:

— «Πολλά μπορούσαμε. Όμως, το ζητούμενο δεν ήταν να κρατήσουμε. Ήταν να κρατηθούμε. Να μη μας ξεριζώσει η θύελλα. Μέσα στην αμφισβήτηση να υπάρξουμε.

Όχι για να βγούμε μοιραίοι και άβουλοι. Αλλά ωραίοι κι ευαίσθητοι.

Το ζητούμενο δεν είναι ν' αναστηθούμε ως νέοι, αλλά να ξαναγεννηθούμε. Και υπάρχει διαφορά.

Το μέλλον μάς καλεί.

Το παρελθόν γυρεύει να ελευθερωθεί· να μας ελευθερώσει...».

Ιστ.

— Φτάνει! Ως εδώ! φώναξα. Αυτή η αναπαράσταση δεν έχει τέλος.

— Δεν έχει τέλος! συμφώνησε ο Πρώτος βγάζοντας ένα στεναγμό βαθύ που 'μοιαζε οριστική τελεία.

— Δεν έχει τέλος! επανέλαβε ο Δεύτερος.

Οι άλλοι σάστισαν.

— Δε θέλουμε να αδειάσουμε από τα περασμένα, είπα. Ούτε να τα ξεχάσουμε. Να εξαγιστούμε θέλουμε. Κι αυτή η εξομολόγηση μας φτάνει. Προχώρησε έως τα όρια, μας φτάνει. Αυτό που ήταν να φανερωθεί γυμνό είναι μπροστά μας. Κανείς να κρύψει την ασχήμια δεν μπορεί. Ούτε τον πόνο. Ούτε το μεγαλείο όσων πορεύτηκαν στην οδύνη στεφανωμένοι με το ακάνθινο. Τώρα στον ίσκιο της ελιάς ας χαρούμε! Τον κότινο της γαλήνης ας χαρούμε!

— Και θα ελευθερωθούμε; με ρώτησαν.

Όμως, ήταν ως να απάντησαν μόνοι καθώς μια ξαφνική χαρά τους κυρίεψε και η φωνή ακούστηκε σαν ιαχή:

— Θα ελευθερωθούμε!

Πήρε τότε το λόγο ο Πρώτος και, αφού με κοίταξε βαθιά και μ' έδειξε, είπε γυρίζοντας στους άλλους:

— Τώρα αυτός!

— Τώρα αυτός! πρόσθεσε ο Δεύτερος ακολουθώντας. Και είπαν οι δυο μαζί τονίζοντας τα λόγια:

— Τον ξέρουμε καλά!

Εκείνη την ώρα ακούστηκε η γνώριμη φωνή:

— Φτάσαμε στα χείλη!

Και όλοι χάρηκαν που άκουσαν πάλι τον παλιό τους φίλο. Κι ένιωσαν τις λέξεις αλλιώς στο νόημά τους. Και σαν να βγήκαν νικητές στο ξέφωτο ύστερα από την σκοτεινή τους περιπλάνηση, είδα στα πρόσωπα αχτίδα. Και ήταν όλοι μαζί μα και ο καθένας μόνος.

Κι ακούστηκε το τραγούδι να γελά:

— Αυτά τα χείλη είναι γλυκά!

Κι εκείνος έλαμψε. Και μέσα στο φως απήλθε. Και ήξεραν τώρα γιατί τα πρώτα λόγια ήτανε σεισμός.

— Το μέλλον προλέγει! φώναξαν.

— Το μέλλον δημιουργεί! απάντησα.

Είδα τον Πρώτο να με πλησιάζει. Και ύστερα τον Δεύτερο.

— Εσύ θα τους οδηγήσεις!

— Εσύ!

Σαν είπαν αυτά τα λόγια, μ' ασπάστηκαν. Και ήταν ο ασπασμός φιλί αποχωρισμού.

Τους είδα αγκαλιά να χάνονται· και τότε φώναξα:

— Ήρθε ο καιρός!

Και καθώς όλους τους έβλεπα αποφασισμένους, άφησα κάτω το χαρτί.

— Θυμέλη, πού είσαι; ψιθύρισα.

— Θυμέλη! Ακούστηκαν όλοι μαζί να την καλούν. Κι εκείνη βγήκε από τον ίσκιο και πλησίασε.

— Είμαι εδώ! χαμογέλασε.

Της έσφιξα το χέρι. Και καθώς το πλήθος μου θύμιζε το χρυσό, εγώ απάντησα:

— Είναι φωτισμένα τα μελλούμενα!

Κι έδειξα την κληματαριά στη μακρινή αυλή. Και ως έστρεψαν όλοι τα βλέμματα, μίλησε πάλι η γυναίκα από το κεφαλόσκαλο:

— Σ' όλους τους γυρισμούς σου ήταν εκεί!

— Μητέρα! Φώναξα.

Μ' απάντησε ξανά η γερόντισσα:

— Είναι εκεί!

— Πάμε! άκουσα δίπλα τη φωνή να μ' αγκαλιάζει.

Και τότε ήρθε το φως από παντού κι έσβησε όλες τις σκιές. Και είδα μακριά τον στρόβιλο της αυγής να ρουφάει τους εφιάλτες. Και είδα τις μυροφόρες να χορεύουν. Κι αυτές με τα λευκά να τραγουδούν· και τις άλλες με τα μαύρα να 'χουν τη γαλήνη στα μάτια τους. Και είδα στη σκηνή το ημερολόγιο να δείχνει σήμερα. Και την άνοιξη να ανθίζει στις κερασιές. Και το φεγγάρι πάλι να γελά:

— Όσο ακόμα με υμνείς, έχεις ελπίδα!
Επήρα τότε το χαρτί κι έγραψα: Τέλος!

Η χρυσή πένα

— Πού είναι; τους ρώτησε.

Όμως, αυτοί δεν αποκρίθηκαν αφήνοντας τη σιωπή ν' αγγίζει το αίνιγμα.

Τότε εκείνη, μη έχοντας σημάδι παλιό να φανερώσει, να φανερωθεί, άνοιξε τρυφερά την παλάμη της και ήταν σα να φτερούγισε ένα λευκό πουλί.

— Έφερα τη χρυσή πένα, ψιθύρισε.

Και καθώς είδε τη θλίψη σύννεφο, ήρθε κοντά.

— Την βρήκα παραπεταμένη στη λήθη μου!

Σήκωσαν τότε οι άλλοι το χέρι τους στη θέση της συλλογής. Κι αφού ο νους τούς ταξίδεψε, πόνεσαν. Έλυσε εκείνη τα γόνατα. Κι αφήνοντας το σώμα στην πράσινη γη, ασπάστηκε την Άνοιξη που φύτρωνε γύρω της. Και ήταν η μέσα φωνή της που μίλησε:

— Μπορεί και να 'ναι αργά!

Καθώς αυτό το μήνυμα μεταδόθηκε σ' όλων τα βλέμματα, ένωσε λύπη βαθιά. Και θυμήθηκε τα τοιμπιδάκια στο παιδικό κουτί. Και τον πατέρα που έφευγε. Και την πρώτη αγάπη που σουλλόγιστα λιθοβόλησε.

— Τι γύρευε εκεί η χρυσή πένα; αναρωτήθηκε.

Καθώς απάντηση καμιά δεν είχε, ρώτησε ξανά:

— Τι γύρευε εκεί η πένα παρατημένη στην ξεθωριασμένη ανάμνηση; Κι αυτός;

— Έγραφε μ' ένα κάρβουνο! της είπαν.

Ήταν η πρώτη τους φωνή· φαινόταν τελευταία.

Όμως, αυτή τρεμπάιξε τα βλέφαρα και κρύβοντας ένα λυγμό, σιγοτραγούδησε:

— Μαύρα τα λόγια κι ο έρωτας κόκκινος, ο έρωτας!

Καθώς ακούστηκαν τρυφερά τα λόγια κι ο σπαραγμός ελευθερώθηκε από το θρήνο, την πλησίασαν. Ένας της έδωσε το χέρι. Ήταν ως να ορθώθηκε Θεά μέσα στη θλίψη. Και ήρεμα ρώτησε πάλι:

— Τώρα πού είναι;

Κοίταξαν οι άλλοι μακριά. Κι αυτή τους συνόδεψε.

Ήταν το σύννεφο λευκό. Και έμοιαζε γήινος ο ουρανός κι ο λόφος ουράνιος.

— Θα τον γυρέψω! είπε και ξεκίνησε.

Αυτοί την ακολούθησαν. Άλλοι μακριά, άλλοι κοντά, όλοι με την ελπίδα. Και ήταν σαν να ηχούσαν τα αρχαία καρδιοχτύπια ξανά. Κι έμοιαζαν φωτοστέφανο οι κρυφές σκέψεις. Και η γαλήνη ήλιος.

Όταν ανέβηκαν ψηλά, τον είδαν. Εκεί στη γέρικη ελιά χάραζε στο κορμί της χρόνια. Και ήτανε γύρω τριγύρω ανθοί και πέτρες.

Ύψωσε χέρι στην αντηλιά. Όλοι σταθήκανε· είχανε φόβο: τη μοναξιά του μην ταραξουν.

— Μας πρόδωσε το βλέμμα, δικαιολογήθηκαν· κι αυτός τους έγενεψε να ψυχάσουν.

Κι όταν αυτοί τραβήχτηκαν, πρόβαλε η άλλη μόνη.

— Γυρεύω τον Αρίοστο! ψιθύρισε.

— Είμαι εγώ! της απάντησε.

Τότε, εκείνη πλησίασε και μετρώντας τα χρόνια στο δέτρο, αναζήτησε τη γνωριμία στα μάτια του.

Όμως, εκεί ήταν η θάλασσα πλημμύρα. Κι όλα τα παλιά καράβια είχαν πανιά λευκά, ολόλευκα σαν όνειρα καλοκαιριού. Και δεν μπορούσε να ξεχωρίσει την επιθυμία μέσα στο φως· μήτε τη λαχτάρα την παλιά· μήτε τον πόνο του αποχωρισμού μες στη γαλήνη.

— Με ξέχασες; ρώτησε.

Και καθώς είδε την άρνηση να διαγράφει στο κενό, γιατί; πρόσθεσε χωρίς ήχο.

Τότε αυτός χαμογέλασε. Και ήταν μια θλίψη που φτερούγισε.

— Έρχεται η ώρα, είπε, όπου η απώλεια υψώνει την αγάπη· πάνω από την προσμονή, πάνω απ' τον πόνο. Και αιωρείται αυτή έξω απ' το χρόνο. Μόνη. Κι αθάνατη.

Καθώς ακούστηκαν αυτά τα λόγια τα βαθύνοα, έπεσε συλλογή. Και κοιτώντας αυτή το πλήθος ένωσε να σκορπίζεται ανάμεσά τους. Ήταν παντού και πουθενά. Και δεν ήξερε αν την νοιαζόταν πια, μόλο που ήταν η ανάμνηση ανάσα.

Τότε εκείνος της κράτησε το χέρι. Και κινήθηκε το αίμα γυρεύοντας διαφυγή. Κι έγιναν κόκκινα τα μάτια. Και έσταξε το δάκρυ διάφανο.

Άνοιξε το ξύλινο κουτί και η κούκλα την κοίταξε λυπημένη.

— Είμαι εγώ! της φώναξε. Όμως, εκείνη είχε καρφώσει το βλέμμα της στους μαύρους κύκλους. Και δεν είχε νόση του χρόνου. Μόνο μια μνήμη βαθιά και μια παράσταση: φεγγάρι πρόσωπο, μαύρα μαλλιά και μια ελπίδα πελώρια σαν αθωότητα. Είμαι εγώ! ψιθύρισε πάλι κι όλες οι παιδικές μορφές την χαιρέτησαν. Και οι σιωπές ήχησαν σαν ανάμνηση.

Τότε εκείνος έσκυψε αποζητώντας την ανάσα της κι αυτή του έδωσε τα χείλη. Όμως, εκεί αιωρήθηκαν οι επιθυμίες πάνω από τα άνδρα. Όσπου το δάκρυ έσταξε ξανά κι αυτός το γύρεψε. Κι έμοιαζε αυτό το φιλί με αναφιλητό, όπου η χαρά δεν ξεχωρίζει από τον πόνο. Κι έμοιαζε αυτό το σμίξιμο πη-

γή και φλόγα. Άλλη να ανάβει, άλλη να θυμάται. Άλλη να σβήνει, άλλη να ξεχνά. Και ήταν σαν άλλοτε, ήταν σαν τώρα.

Κι αφού λαγάρισε το θολό τοπίο, έβγαλε αυτή τη χρυσή πένα και αναδεύτηκε ο πίσω χρόνος. Κι ένα χαμόγελο, σχεδόν πικρό, φανέρωσε την αναγνώριση.

— Είναι δική σου! της είπε κι εκείνη σάστισε.

— Μα εγώ τη λησμόνησα! σπάραξε.

Και ένιωσε να μαγαρίζει τα όσια. Και είπε:

— Πώς να το ξεπληρώσω τώρα;

Και είχε το ερώτημα την απόγνωση του αναπάντητου. Και το σπαραγμό της αποκάλυψης.

— Δεν ήθελα! ψέλλισε, δεν ήξερα! δάκρυσε.

Καθώς θυμήθηκε όλες τις αγάπες που της χάρισαν, ένιωσε να αιωρείται πάνω από τα γήινα. Και γέμισαν τα μάτια αίμα.

— Αρίοστε!

Ακούστηκε η φωνή πρώτα σαν κάλεσμα κι ύστερα σαν αποχωρισμός. Πρώτα λαχτάρα, ύστερα λύπη μεγάλη.

Και καθώς αυτός γαλίνια σιωπούσε, άνοιξε πάλι το παιδικό κουτί. Κι έβγαλε από εκεί έναν μικρό καθρέφτη. Και τον έστρεψε πρώτα στον ήλιο, ύστερα στο πρόσωπό της. Ένιωσε όλα τα είδωλα να καίνε. Και είδε εκεί τον πατέρα να της κρατά το χέρι. Και να βαδίζουν στον ασπρισμένο δρόμο. Και ήταν εκεί η μητέρα που την καλούσε να της χτενίσει τα μαλλιά κι αυτή γελούσε. Και ήταν μικρή και όμορφη. Γελούσε.

— Δεν ήμουν πέτρινη! φώναξε.

Όμως, καθώς θυμήθηκε τη σκληράδα των ασυλλόγιστων προσταγών, ένιωσε την ενοχή να την πυρπολεί.

— Φύγε!

Και ήταν σαν να συνάντησε την απελπισία που την νόμιζε, τότε, εγωισμό και ήτανε συντριβή. Ήταν σαν να τρεμπόπαιζε στο σουχασμένο βλέμμα του ένας πόνος παλιός, αφόρητος.

Κοίταξε τότε πάλι στον παιδικό καθρέφτη γυρεύοντας εξήγηση. Και είδε εκεί την έφηβη να κλαίει και να φοβάται. Και τη νέα να παραδίνεται ανυπεράσπιστη στην αγάπη. Και είδε την άλλη να της φοράει τη μάσκα της και να προστάζει:

— Διώξε τον!

Καθώς αυτά φανέρωσε ο καθρέφτης, έβγαλε ένα φως που χύθηκε στα περασμένα. Και φώτισε την απελπισία. Και τη φυγή του φώτισε.

Ήταν εκεί όπου όλοι οι δρόμοι είχαν σβηστεί και δεν υπήρχε ούτε λόγος πια άλλον να ζωγραφίσει. Ήταν εκεί όπου δεν ήθελε να βλέπει.

Όταν αυτά τα είδε και απ' την παλιά τη μνήμη ανακάλεσε τα κρυμμένα μυστικά, πλησίασε το γέρικο δέντρο. Απλώνοντας το χέρι, χάιδεψε τις χαραγμένες του πληγές. Και βγάζοντας στεναγμό βαθύ, μονολόγησε:

— Είναι αργά!

Και λέγοντας αυτά τα λόγια, ήρθε ένα βήμα πίσω. Κι απλώνοντας το χέρι, φτερό, γύριψε ένα αντίο.

Εκείνος σφράγισε το κουτί με τις κούκλες γράφοντας πάνω του με τη χρυσή πένα:

— Ποτέ δεν είναι αργά!

Εκείνη έφυγε κρατώντας ενθύμιο την πένα. Και το ερώτημα που δεν είχε απάντηση καμιά:

— Πού βρέθηκε, αυτή, παραπεταμένη στη λήθη μου;

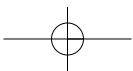
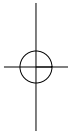
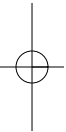
Κι αυτός πήρε το μαύρο κάρβουνο να γράψει πάλι.

Και το πλήθος διχάστηκε.

Έμειναν άλλοι σ' αυτόν και άλλοι πήγαν με τη γυναίκα που την έλεγαν Χρυσάνθη.

Ήταν σαν όλοι να γυρίζαν. Ήταν σαν όλοι να έφευγαν!

Και δεν είχε τέλος η ιστορία. Μόνο αρχή!

Αλκινόη

Ήταν, δεν ήταν η ώρα που θα ερχόταν το σούρουπο κι όλες οι φωτιές είχαν ανάψει στις πλατείες. Κι έκαιγαν μόνες.

Και δεν υπήρχε ψυχή στο δρόμο. Έμοιαζε να έχει φυσίξει ο φόβος από όλα τα σημεία του ορίζοντα. Και δεν είχε κατακάτσει η σκόνη. Και τα πουλιά είχαν μαζευτεί στο κέντρο του ουρανού ανεμίζοντας κύκλους. Και μέσα στην ψυχία της ανυπαρξίας, ακούστηκε ποδοβολητό που ολόενα ζύγωνε. Και ήταν σα να ρουθούνησε στον καλπασμό το ζώο. Όμως στην άλλη στροφή ξεμάκρυνε.

Έστειλε τότε αυτός το άλογό του προς τα εκεί, όπου του φάνηκε πως ήταν πράσινη ακόμα η γη και είχε ελπίδα.

Καθώς ήξερε πως στο πρώτο σφύριγμα θα 'ρθει κοντά του, στράφηκε στον ρακένδυτο που τον καλούσε. Έμοιαζε να είχε κατέβει από το δέντρο του διπλανού κήπου. Φορούσε μαύρα και ήταν αυτό παράξενο, καθώς τα πετούμενα ήξεραν καλά την απουσία των χρωμάτων κι όλα τα σκιαχτρα είχαν γίνει κόκκινα, από καιρό. Κι αυτός αισθάνθηκε άχρηστος· αυτός, εκεί στα κλαδιά, δίπλα στις φτερωτές του ανέμου. Ήθελε τώρα να γίνει ξεναγός κι ο Ξένος τον ακολούθησε. Ποιος ξέρει γιατί.

Και εκείνη την ώρα όλες οι φωτιές δυνάμωναν. Κι έστελ-

ναν μήνυμα στον ουρανό χιλιάδες σπίθες. Όμως, εκεί αδιάφορα περιέφερε την απουσία του ο Άλλος. Έμοιαζε αυτό κανέναν φανερά να μην τον νοιάζει. Γιατί οι δρόμοι είχαν αδειάσει από καιρό, οι δρόμοι. Έμοιαζαν τα βήματα να ηχούν παράξενα. Και ο αλαφροϊσκιωτος κατέβαινε τις σκάλες.

Ήταν εκεί, βαθιά, τα φωτισμένα υπόγεια.

Καθώς πλησίασε ο Ξένος, ζήτησε ρούμι. Και οι θαμώνες τον κοίταξαν φοβισμένοι. Γιατί τα μπουκάλια στη βιτρίνα ήταν άδεια κι αυτοί έβλεπαν την επιθυμία να γίνεται λάμψη ατσάλινη στα μάτια.

Τότε, του έδειξαν τη σκοτεινή είσοδο στη γωνιά. Κι όταν μπήκε εκεί, στο άλλο δωμάτιο, είδε ανθρώπους σε πλουμιστές πολυθρόνες να γελούν. Κι ένα υγρό κίτρινο να τρέχει στις φλέβες τους. Του 'δωσαν μίαν άδεια θέση εξηγώντας πως για αυτό που επιθυμούσε έπρεπε να διαλέξει το μπλε σωληνάκι. Και τότε, ακούστηκαν πυροβολισμοί πολλοί, απανωτοί σαν ένας. Κι έγιναν θρύψαλα οι φιάλες. Και το γέλιο πάγωσε κλίθιο στα πρόσωπα. Κι ο Ξένος γύρεψε τον μαυροφορεμένο, μα δεν τον βρήκε πουθενά. Και επειδή όλες οι πόρτες οδηγούσαν σ' άλλα δωμάτια κι αυτός ζητούσε μόνο τις σκάλες, στάθηκε στη μέση της μεγάλης αίθουσας περιφέροντας αργά το βλέμμα. Έφερε μια νέα χιράμι παρδαλό κι έστρωσε χάμω. Εκεί διπλώθηκε κάνοντας τους μπρούς της μαξιλάρι. Ήταν το πρώτο σημάδι της παλιάς πόλης που αναγνώρισε· κι έγειρε λίγο. Και μες στο λίγο η γυναίκα τού τραγούδησε. Και φάνηκε να θυμάται.

— Αλκινόη! ψιθύρισε.

Ακούστηκε το ψιθύρισμα ρεφραίν· κι ένας διοπτροφόρος έγγραφε στον μαυροπίνακα χημικούς τύπους, αναλύοντας τη σύνθεση του κίτρινου υγρού· και η Αλκινόη έπιασε άλλο σκοπό. Κι ο άνδρας χαλάρωσε τα ματοτσίνωρα, ο άνδρας.

Και του φάνηκε πως όλες οι φλόγες είχαν σβηστεί στις πλατείες και είχε πλησιάσει η θάλασσα πολύ. Ήταν ήσυχη η θάλασσα. Λες και είχε γευτεί όλες του κόσμου τις ηδονές και ήθελε νωχελικά να χαϊδευτεί στα πόδια των ανθρώπων. Κι εκεί που είχε φτάσει το νερό, έγλειφε το λιβάδι. Και ήταν παπαρούνες άλικες πολλές στο λιβάδι. Και κορασίδες όμορφες. Και πεταλούδες πολύχρωμες. Και μια σουχία που την έλεγαν ευτυχία.

Όμως, εκείνη την ώρα ακούστηκε ταραχή στο υπόγειο και το μακρύ σούρσιμο διαδέχτηκε φωνή καθαρή.

— Θα μιλήσει ο άρχοντας!

Ήταν ο Τρίτος που ανέβηκε σε μια τρίποδη σκάλα. Και καθώς βασιλεύε παντού η σιγή, σήκωσε εκείνος το βλέμμα του. Και ήταν σα να αναμετρούσε με συλλογή τους υπηκόους του. Κι όταν αυτή η εισαγωγή του πήρε τέλος, ακούστηκε η φωνή:

— Αλούρια!

Ήταν σα να χτύπησε αλύπητα το σίδηρο στη βαριά καμπάνα γιατί χιλιάδες φωνήεντα ξεχύθηκαν, αντίλαλοι παντού. Έμοιαζε αυτό ως κυριακάτικη τελετουργία. Και ακούστηκε μετά το πλήθος να απαντά:

— Αλλού! Και ύστερα:

— Ούρια!

Τότε κατέβηκε χαρούμενος ο Τρίτος. Και αποσύρθηκε στα πίσω δωμάτια. Και ήταν μια κουστωδιά που τον συνόδευε, στήνοντας αφίδα με κλώνους πικρής αμυγδαλιάς. Φαινόταν πως ο θρίαμβος λίγο απείχε από την κατάρρευση. Κι έγινε μετά σουχία.

Εκεί ο ξένος σηκώθηκε. Βάδισε ανατολικά. Κι αρπάζοντας από τον ώμο τον μαυροφορεμένο ρακένδυτο, τον γύρισε καταπρόσωπο. Ήταν αυτός το σκιάχτρο. Όμως, φαι-

νότανε ολότελα άψυχος και δρόμο φυγής δεν είχε. Τον άφησε απότομα κι αυτός κλονίστηκε. Αλλά, αντί να σωριασθούν κουρέλια και ξύλα, ένας σκελετός κοκάλινος κατέρρευσε με κρότο. Τότε κατάλαβε πως ο ξεναγός ήταν σε διατεταγμένη υπηρεσία, ο ξεναγός. Κι όλο το σκηνικό με τις φωτιές στις πλατείες ήταν στημένο. Και τώρα που όλα έμοιαζαν να είχαν υποταχτεί στη μοίρα τους, δεν άξιζαν τίποτα πια.

Στράφηκε στην Αλκινόη ο Ξένος κι αυτή τον κοίταξε λυπημένη.

— Εδώ θα μείνεις! του είπε.

Αυτός δε μίλησε. Ωστόσο, δεν είχε η σιωπή του την αποδοχή των μελλούμενων, μόλο που η γυναίκα φαινόταν καλά να ξέρει.

Της έγνεψε γλυκά κι εκείνη τον οδήγησε στην είσοδο που είχε επάνω χαραγμένη μια κλίνη. Ήταν εκεί η κλίνη ανθοστόλιστη. Και η αρχόντισσα ορθή. Είχε στην κεφαλή το στέμμα, στους ώμους τα μαλλιά και ολούθε την ωραιότητα γυμνή.

— Με λένε Αλκυόνη!

Γύρισε πίσω για να ιδεί.

Η άλλη είχε χαθεί.

Και ως είδε και την πύλη του σβηστή, ύψωσε άγριο βλέμμα. Όμως, η γυναίκα αγνόησε τη σκληράδα και ήρθε κοντά. Όσπου τον άγγιξαν οι σκληρές ρώγες. Καθώς τον διαπέρασε το ρεύμα της νεκρής ανάμνησης, σκέφτηκε ότι όλα τα πρόσωπα είχαν διαχυθεί και η μνήμη ερχόταν απ' το μέλλον.

Αναφε η μεγάλη οθόνη. Και φάνηκε γραμμένο το όνομά του σε γλώσσες πολλές πλαισιωμένο από ιερογλυφικά και τύπους.

Τότε κατάλαβε πως το άγγιγμα έστειλε σήματα ηλεκτρι-

κά κι αυτή γνώριζε πια τους κρυφούς του πόθους. Όμως, καθώς είχε αναμετρηθεί πολλές φορές με το θάνατο, ήξερε καλά όλες τις δολιότητες των ερώτων. Κι έστειλε μήνυμα σκληρό πως δε φοβάται.

Φαίνεται ότι είχε ακόμα δύναμη πολλή, γιατί η οθόνη γέμισε χιόνι. Και η γυμνή Αλκινόη έβγαλε το στέμμα και φόρεσε σουρτούκο και παπούτσια χοντρά. Και έτσι, άγουρη ακόμα απ' τον καιρό, ήρθε κοντά του και τον φίλησε. Και ήταν σα να 'λαμψε ένας ήλιος γνώριμος. Και κράτησε η ευτυχία αυτή όσο η σκέψη έκανε να πάει και να 'ρθει τριάντα τρία χρόνια.

Ύστερα η Αλκινόη φάνηκε στην άλλη είσοδο· τον περίμενε. Αυτός πειθίσιος την ακολούθησε.

Διάβηκαν διαδρόμους παράξενους και στοές με πυρσούς. Και βρέθηκαν στην αίθουσα με τον κόκκινο κύκλο. Περιπολούσε εκεί το θηρίο. Και είπε ο Ξένος:

— Αυτόν τον ξέρω. Βασάνιζε τις κρατούμενες στα υπόγεια.

Και απάντησε η γυναίκα:

— Αυτό είναι η ειμαρμένη!

Θυμήθηκε τότε την αμείλικτη σκληράδα του θύματος.

— Θα σε οδηγήσω στην κόλαση να με φυλάς!

Και είδε πως ο κύκλος ήταν άδειος. Μα, μέσα στην ανυπαρξία του ήταν ακόμα πορφυρός. Κι έδινε νόημα στη βάρδια των ανίδεων φυλάκων.

Και επειδή όλα τα χρώματα είχαν αξία συμβολική στο ετερόφωτο σύμπαν, χαμογέλασε αυτάρεσκα ο άνδρας. Και η γυναίκα χάρηκε. Και ο σιδερόφρακτος αλαφιάστηκε. Και τον προσπέρασαν αυτοί την ώρα που εκείνος οσμιζόταν το ένστικτό του.

Βαδίζοντας χωρίς να μιλούν εισήλθαν στον θολωτό τάφο. Εκεί τους υποδέχτηκε η βασίλισσα με το χρυσό στεφάνι.

Δείχνοντας προς το βουνό με τις ψηλές βάλανιδιές, τους είπε πως κάποτε σ' αυτόν τον τόπο κατοικούσαν Θεές που ερωτεύονταν τους θνητούς των ορέων· και τότε χρύσωναν τα δέντρα των συννευρέσεων· και οι βασιλείς στέλνανε τους δούλους να κόψουν τα κλαδιά και να στεφανώσουν τις βασίλισσες. Για να έχουν αυτοί να χαίρονται και εκείνες να τους δοξάζουν.

Καθώς έμοιαζαν παραμυθένια τα ψεύδη και ένιωσε εκείνη τα βλέμματα να την καρφώνουν, άλλο δεν κράτησε. Βγάζοντας φωνή γοερή σαν θρήνο, σπάραξε:

— Με θάψανε ζωντανή στο θάνατό του!

Αντιάλπσαν τα φωνιέντα στους εφτά θόλους, σείστηκαν οι κίονες και η θύρα κατέρρευσε. Και μέσα στη μαρμαρόσκοπη πρόβαλε ο μονόφθαλμος βασιλιάς. Και εκλιπαρώντας τη σιωπή τους, ζήτησε να σφραγίσουν την αρχαία κατοικία του.

Να βρει ανάπαυση στο μύθο!

Και σα να τους λυπήθηκε ο άρχοντας των αιώνων αυτόν και τη συμβία του, έστειλε άνεμο δυνατό που σήκωσε την άμμο της ερήμου. Κι έθαψε τον παλιό τάφο, την ώρα που η Αλκινόη οδηγούσε τον ξένο στην άλλη στοά.

Προχώρησαν ώσπου έγινε η στοά σκοτεινός διάδρομος. Ήταν εκεί ομοιώματα κεφαλών φωσφορίζοντα. Έμοιαζε ως να 'χαν αποκεφαλιστεί οι παλιοί πολεμιστές, για να γίνουν οδοδείκτες μιας παράλογης περιπλάνησης.

Όμως, όπως όλες οι κλειστοφοβικές περιπέτειες, έτσι κι αυτή επήρε τέλος, πριν σφίξει ανεπανόρθωτα η θηλιά που παραλύει τις αισθήσεις. Και απρόσμενα είδαν φως. Και σ' αυτή τη νέα στοά έμοιαζε η οροφή με ουράνιο θόλο. Και κάτω κυλούσε ο ποταμός. Ήταν εκεί χιλιάδες γυναίκες ακροβολισμένες στη μία όχθη. Και στο νερό ο Βαπτιστής καλούσε τους Προφήτες. Και κάθε φορά που κάποιον ράντιζε, το πλήθος

δόξαζε το όνομά του. Κι ακούγονταν όλες του κόσμου οι γλώσσες. Κι έμοιαζε η παράσταση σαν τελετή εκλογής του νέου Θεού. Καθώς όλοι ραντίστηκαν, ήρθαν οι άνδρες στην άλλη όχθη και ζήτησαν μερίδιο στη θεία δημιουργία. Κι έστειλαν τις Ιέρειες να βαπτιστούν. Και καθώς αυτές πλησίαζαν, σπκώθηκε δίνη νερού κι ο Βαπτιστής εχάθη. Κι όπως όλοι κοιτούσαν με ταραχή και δέος, φάνηκαν οι πέντε στρατοί στην όχθη. Αποζητώντας την μονοκρατορία του δικού τους Προφήτη, αλληλοσπαράχτηκαν.

Και καθώς βάφτηκε κόκκινος ο ποταμός, ο Ξένος βλαστήμισε. Και σημαδεύοντας στο κέντρο του τρούλου έκανε θρύψαλα το φοβερό τοπίο. Όλα σβηστήκανε σαν εφιάλτης που συναντάει το ζύπνημα. Και η Αλκινόη έβγαλε στεναγμό βαθύ. Κι ο άνδρας την τράβηξε στην άλλη πόρτα.

Εκεί κοντοστάθηκαν. Φαινόταν σαν κελί ο χώρος. Όμως, τίποτα δεν ήταν αληθινό, καθώς ο νέος ζωγράφιζε στους τοίχους κάγκελα.

Όταν τους είδε, στάθηκε. Και αφού τους μέτρησε πολλές φορές με τη ματιά του, άφησε κάτω τα σύνεργα και σαν κατάδικος που γνώριζε τα όρια του, αποσύρθηκε στην ανυπαρξία του.

— Είναι ο Ορέστης, ψιθύρισε η Αλκινόη.

Τότε ο Ξένος πλησίασε θαρρετά και αφού τον κοίταξε βαθιά, του φώναξε:

— Φτάνει πια!

Εκείνος χαμογέλασε. Και σα να μην είχε ακούσει αιώνες άλλη τέτοια φωνή, έσπασε τη σιωπή του. Ζυγιάζοντας ένα ένα τα φωνήεντα και τα σύμφωνα, μίλησε:

— Είμαι ο Ρασκόλνικοφ!

Και καθώς είδε την απορία να αιωρείται στο ζωγραφισμένο δωμάτιο, συνέχισε.

— Είμαι απόγονος του μπροκτόνου!

Ο Ξένος πλησίασε ακόμα πιο πολύ. Τίναξε ψηλά το εξάσφαιρο. Κι αρπάζοντάς το με τ' άλλο χέρι, στη στροφή, το έκρυψε ξανά στη ζώνη.

— Με τούτο ξάπλωσα πολλούς! του είπε.

Τότε, βγήκε η άλλη γυναίκα από τη σκοτεινή γωνιά κι ήρθε κοντά στο νέο. Και αφού του χάιδεψε απαλά τα χέρια, τον ικέτευε:

— Ας πάφουν πια οι Ερινύες!

Όμως, καθώς αισθάνθηκε την ματαιότητα των λόγων της, γύρισε στην Αλκινόη. Και μίλησαν στη γλώσσα των ματιών. Εκείνη κάλεσε τον Ξένο. Τότε αυτός άγγιξε τρυφερά τον άλλον και κλείνοντας πίσω του την πόρτα μουρμούρισε:

— Όσο υπάρχουν άνθρωποι...

Αλλά, δεν ήθελε ούτε για λίγο να φανεί πως είναι μπορετό αυτό το υπόγειο να τον υποτάξει. Ζήτησε από την Αλκινόη να τον οδηγήσει ξανά στη μεγάλη αίθουσα. Κι αυτή τον κοίταξε λυπημένη. Του εξήγησε πως δεν υπάρχει επιστροφή σ' αυτή την περιπλάνηση.

Τότε ο Ξένος, μόλο που είχε σεβασμό στα λόγια της, άρχισε να χτυπάει με λύσσα όλες τις πόρτες που έβρισκε μπροστά του. Αυτή τρομαγμένη τον κρατούσε. Μέχρι που μια από αυτές άνοιξε με κρότο. Και χύθηκαν τα σκυλιά κατά πάνω του. Όμως, καθώς ο φόβος ούτε στιγμή δεν τον σκίασε, τα άγρια δίπλωσαν την ουρά και κρύφτηκαν δαρμένα.

Και ελευθερώθηκε ο δρόμος. Και πλησίασε στο στολισμένο κοιτώνα.

— Μη! του φώναξαν, μη!

Όμως, αυτός την είδε.

— Μαρία! ψιθύρισε. Και εκείνη για λίγο ελευθερώθηκε από τα μεθυσμένα στόματα. Και όπως τον κοίταξε, δάκρυσε. Μα πριν προλάβει να κυλήσει το μαργαριτάρι στο μάγουλο, στέγνωσε στα βρωμισμένα χνότα.

Τον τράβηξε η Αλκινόη δυνατά. Μα αυτός μαρμάρωσε. Και η μία από τις γυναίκες που φέρνανε κρασί ήρθε κοντά. Και χωρίς να ακουστεί, πρόσταξε:

— Φύγε!

Αυτός υπάκουσε. Γιατί αναγνώρισε τη μητρική φωνή. Και ήξερε πως είναι η μόνη φωνή που δεν πλανεύει.

Καθώς τα βήματά του χάραξαν ελικοειδείς διαδρομές, έμοιαζε να είχε κλονιστεί. Όμως, όταν φάνηκε ο μαύρος γύπας στο απολιθωμένο δένδρο, έγινε η όψη του σκληρή. Και τρόμαξε ο πρώτος φρουρός και πέταξε. Κι όπως ήταν σχεδιασμένο, βγήκαν στην περιπολία άλλα αρπακτικά παράξενα. Έμοιαζαν με προϊστορικά πτηνά, μα πιο πολύ είχαν ανθρώπου όψη. Και επειδή αυτός δε φοβήθηκε, σάστισαν εκείνα. Κι όταν πλησίασε πολύ, του κάνανε τόπο. Και πέρασε. Και ήταν εκεί ένα σκοτεινό μέρος. Και μια χαράδρα βαθιά που την γεφύρωναν σκελετοί δεινοσαύρων. Και η Αλκινόη, που τον ακολουθούσε, του ζήτησε να πάρουν τον άλλο δρόμο στη διασταύρωση. Όμως, εκείνος ρίχτηκε χωρίς κανένα δισταγμό στο πέρασμα. Έτριξαν οι αρθρώσεις. Και σκιαχτήκανε όλα τα πετούμενα. Κι αφήνοντας τις κρυφές φυλλωσιές σκέπασαν το φως. Γύρισε ο Ξένος τα μάτια του ψηλά κι εκεί τη σκιά των πουλιών, διέκρινε τον μεγάλο προβολέα που τον νόμιζε ήλιο. Και λαγάρισε το τοπίο την ώρα που ο Κέρβερος τού κουνούσε την ουρά στη μέση της γέφυρας και ο βαρκάρης κωπηλατούσε στη βαθιά χαράδρα. Καθώς τον κοίταζε, το νερό ανέβαινε. Όλο κι ανέβαινε μέχρι που η βάρκα ήρθε κοντά. Κι ακούστηκε ο κωπηλάτης να φωνάζει:

— Φαέθων!

Και ο Ξένος κοίταξε τριγύρω. Κι ως είδε μόνο την Αλκινόη δίπλα του και πάνω τα μαύρα πουλιά, κατάλαβε ότι αυτό θα ήταν το όνομά του στο ταξίδι.

Ὅμως, δεν είχε ὄρεξη καμιά ούτε και ναύλα. Ρίχτηκε τότε στην ἄλλη ὄχθη. Και διαβαίνοντας μια σκοτεινή σπηλιά, αντίκρισε ἕνα τόπο με πέτρες· πολλές πέτρες. Ἦταν εκεί αλυσοδεμένοι, που σπκόνανε τις βαριοπούλες και στο σύνθημα του Αρχηγού χτυπούσαν. Ἐκανε ὥρα ο χτύπος να κάνει το γύρω της κοιλάδας. Μα, ὅταν ακουγόταν, τινάζονταν τα νερά της λίμνης και τα ψάρια βγαίνανε νεκρά στην επιφάνεια. Και τότε ἔτρεχαν οι βαριούχοι και οι αλυσίδες κουδούνιζαν μέχρι να πέσουν στο νερό. Ὑστερα ἀξίζε το φαγοπότι πιο πολύ ἀπὸ την ελευθερία. Κι ὅλοι δοξάζανε τον Αρχηγό και τον ευγνωμονούσαν.

Ὅταν ο Ξένος πλησίασε, ἔβγαλε κραυγή:

— Χριστέ μου!

Τότε ο Αρχηγός τον πήρε παράμερα. Γονατιστός τον κέτιψε· τον σταύρωσε, να μην τον μαρτυρήσει.

Καθώς ο Ξένος τού ἔγνεψε να σουχάσει, του ἔδειξε εκείνος το μεγάλο βράχο. Βάδισαν κατὰ εκεί. Κι αντίκρισαν το πέραςμα. Ἦταν εκεί πολλά βουνά. Κι ἀνάμεσα η λίμνη· χρυσοπράσινη. Ἐμοιάζε, παντού, να ἔχει χυθεί η ευλογία. Και η δροσιά των γυμνών κοριτσιών σκόρπιζε μέθη. Καθώς πλησίασε ο Ξένος, οι νέες τον χάιδευαν. Και ως να εἶχαν στερηθεί πολύ την ἄλλη σάρκα, ἔβγαζαν στεναγμούς. Και λαχανιάζανε στο ἀγγιγμα. Και φαινόταν πως τούτη η πδονή εἶχε περάσει τα ὅρια. Και η ἔκσταση ἔφτανε ψηλά ως το Θεό.

Μα τότε ἀναδύθηκε ἀπ' το νερό η Γοργόνα και σπκόνοντας το ραβδί πάνω ἀπὸ το σκίπτρο της, τρεις φορές ράπισε στον ἄνεμο. Κι ἔγιναν οι Θεές πράσινες σαύρες. Και κρύφτηκαν τα ερπετά· και η Γοργόνα ρούφηξε τη λίμνη. Και ἦρθε πάλι η στοά με τους πυρσούς.

Κι ακούμπησαν στο πέτρινο πεζούλι ν' ανασάνουν.

— Αυτά που συμβαίνουν εἶναι ο παραλογισμός που μας

εμφυτεύτηκε, είπε ξέπνοα ο Ξένος κι η Αλκινόη τον ρώτησε:

— Γιατί ήρθες;

Αυτός δε μίλησε. Γιατί απάντηση δεν είχε.

Την τράβηξε όμως κοντά του. Και καθώς τα χέρια γλί-
στησαν στα κορμιά, αγκαλιάστηκαν. Κι ακούστηκαν τότε
μελωδίες γλυκές. Και χόρευαν. Και έτσι όπως παραδόθη-
καν στη παραζάλη, δεν πρόσεξαν την άβυσσο που πλησία-
ζε. Μα πριν τους ρουφήξει, σπκώθηκε άνεμος φοβερός. Βρί-
σκοντας πέρασμα, τους τίναξε ψηλά. Κι έτσι πετώντας από
φεγγίτη σε φεγγίτη, άφησαν πίσω τους την κόλαση.

Καθώς η Αλκινόη κατάλαβε πως λίγο-λίγο θα τσακιστεί
η θέλησή του, τον οδήγησε σε ένα άδειο δωμάτιο με πολ-
λούς καθρέφτες.

— Είναι η μόνη ελπίδα, του είπε.

Και καθώς αυτός ρωτούσε σωπαίνοντας, εκείνη πρόσθε-
σε:

— Κανείς δεν έφυγε!

Και γυρίζοντας αλλού το πρόσωπό της, έκρυψε την αγω-
νία της.

Όμως, ο Ξένος είχε βρεθεί πολλές φορές αντιμέτωπος μ'
όλα τα πρόσωπά του και ήξερε πια. Στον πρώτο καθρέφτη
τού χάιδεψε τα μαλλιά, στον δεύτερο τού χτύπησε την πλά-
τη. Στον τρίτο, του έσφιξε το χέρι. Έτσι, καθρέφτη τον κα-
θρέφτη, ανάμνηση την ανάμνηση, προχώρησε ως το τέλος
χωρίς να ταραχτεί. Και καθώς η γυναίκα τον κοίταξε με ιερό
θαυμασμό, όλοι οι καθρέφτες ράγισαν. Κι έτρεξε στις ραγι-
σματιές τους αίμα. Και ήταν αυτό σημάδι πως οι κρυφές
πληγές όλες θα φωτιστούν, να γιάνουν.

— Είναι η μόνη ελπίδα! είπε ξανά η Αλκινόη και βάλ-
θηκε κι αυτή να αναμετρηθεί με τους καθρέφτες.

Όμως, δεν είχε είδωλο πουθενά. Κι ένα πέπλο λευκό σκέ-

πασε όλες τις αναμνήσεις. Τότε θυμήθηκε πως είχε πεθάνει την άλλη φορά στον τρίτο καθρέφτη, όταν ο λευκός πατέρας την οδηγούσε σε σκοτεινό τόπο κι αυτή φώναζε πως θέλει να ζήσει...

— Θα φύγεις! του είπε. Είχε στα λόγια λύπη και χαρά, είχε στα μάτια αγάπη.

— Θα 'ρθεις μαζί μου! πρόσταξε αυτός και δίπλωσε τα χείλη να σφυρίζει στ' άλογό του.

Όμως, αυτή γλυκά τον πρόλαβε. Αρπάζοντας το χέρι του, τον τράβηξε μακριά απ' τους καθρέφτες. Και καθώς έπεσε σκοτεινιά παντού, δεν είδαν. Μονάχα άκουσαν. Κι ήταν σχεδόν σίγουρο πως τα χοντρά γυαλιά θρυμματίστηκαν· και δεν υπήρχε άλλη δοκιμασία.

Ωστόσο, μπορούσε αυτό να θεωρηθεί καταστροφή. Γιατί είναι πολλές οι φορές που η αναμέτρηση δίνει νόημα στο τίποτα.

Εκεί που περίμεναν μέσα στη συλλογή, πλησίασε ο Αγγελιαφόρος. Κι αφού ψιθύρισε στο αυτί της γυναίκας το μήνυμα, αποσύρθηκε.

Γύρισε τότε αυτή και του είπε πως τον γυρεύει ο μέγας Οδηγητής. Και επειδή ένιωθε τον άνδρα να απορεί, μίλησε πάλι:

— Είναι μεγάλη η τιμή!

Όμως, αυτός δεν υπολόγιζε τέτοια. Ήθελε μονάχα να σφυρίζει το σύνθημα. Να βγει ξανά στις πλατείες και στις φωτιές. Κι εκεί στο παλιό παγκάκι, να την αγκαλιάσει όπως και τότε. Και να μετρήσουν τα αστέρια πάλι. Κι όταν τελειώσει το μέτρημα, να πουν γελώντας: είναι αμέτρητα!

Καθώς ταξίδεψε στη σκέψη, ήρθε ξανά η γυναίκα με το στέμμα. Και τον άγγιξε πάλι. Και στην οθόνη προβλήθηκαν χιλιάδες υποσχέσεις. Έμοιαζε η πρόκληση να ξεπερνάει τα

όρια. Όμως, αυτός απέστρεψε το πρόσωπό του. Κι έβγαλε αυτή το στέμμα. Και φορώντας όψη φριχτή, φύγε καταραμένη! του είπε. Και όπως απάντηση δεν έπαιρνε καμιά, άφρισε εκείνη. Και μέσα στους αφρούς και στο μελάني χάθηκε.

Και σαν όλα αυτά ποτέ να μη γινήκανε, είπε ξανά η Αλκινόη:

— Είναι μεγάλη η τιμή!

Και καθώς δεν ήθελε να την κακοκαρδίσει, την ακολούθησε.

Περνώντας από δωμάτια φωτεινά και παράξενα βρέθηκαν στο ξέφωτο. Ήταν εκεί ζωγραφισμένα δέντρα· και μια φτερωτή που ανάδευε αέρα. Καθώς ανέπνευσε ο Ξένος βαθιά, άναψε ο μεγάλος προβολέας. Και μέσα στο φως που διώχνει την ψευδαίσθηση, έλαμψε το ρόπτρο στη χαμηλή θύρα. Κι ακούστηκε ο κτύπος έως τον κόσμο τον επάνω. Και από το βάθος πλησίασαν οι ήχοι των βημάτων. Κι απ' την οπή ξεχύθηκε το βλέμμα. Ύστερα ακούστηκε τρίξιμο δυνατό και η σκουριά σκοτείνιασε την ατμόσφαιρα. Και η Αλκινόη εξήγησε πως χρόνια πολλά τούτοι οι μεντεσέδες κρατούσαν την πόρτα σφαιλιστή.

Ο Οδηγητής τούς έφερε εκεί δίπλα στο τζάκι. Και ήταν ένας χειμώνας στο μισό δωμάτιο. Και τα ξύλα έβγαζαν φλόγα γαλάζια, χωρίς καπνό. Δεν είχε καπνοδόχο αυτό το τζάκι και ο Οδηγητής τούς έσφιξε ευγενικά το χέρι. Και η γυναίκα ρίγησε από συγκίνηση. Ήταν απ' τ' άγραφα αυτή η ευκαιρία. Όμως, ο Ξένος τραβήχτηκε ελαφρά με δυσπιστία. Αργά, κρυφά χάιδεψε το σίδερό του. Και καθώς οπλίστηκε με σιγουριά, πέρασε τις παλάμες του μέσα απ' τη φωτιά. Τότε, ο χειμώνας έφυγε απ' το μισό δωμάτιο κι έλιωσε ο λευκός τοίχος· κι αποκαλύφτηκε ότι ήταν από πάγο καμωμένος. Και φανερώθηκε η ρόδα που γύριζε μετρώντας τον άλλο χρόνο. Και καθώς όλη η ασφάλεια ήταν στηριγμένη

στο φόβο, όλα γυμνώθηκαν. Και η γυναίκα σταυροκοπήθηκε, η γυναίκα.

Ήταν η πρώτη φορά που φάνηκε σημάδι του άλλου Θεού.

Ο Οδηγητής πήρε στα χέρια του το παλιό Ευαγγέλιο· μα, πριν προλάβει να τ' ανοίξει, έγινε αυτό ερωτικό εγκόλπιο κι εκείνος είδε την κόμπ του να μακραίνει και να αποκτά το πρόσωπό του νιότη. Τότε, μέσα στη μεταμόρφωση, τραντάχτηκε απ' τους λυγμούς το στήθος. Και στη μεγάλη ταραχή ακούστηκε να λέει:

— Και τώρα που ελευθερώθηκα, τι θ' απογίνω τώρα;

Και όπως τον έβλεπαν μες στην ελπίδα να σπαράξει, ακούστηκε ποδοβολητό βαρύ. Και πρόβαλε ο Τρίτος με τους φρουρούς. Και τρέξαν οι λευκοφορεμένοι και του φόρεσαν χιτώνα πορφυρό. Και οι άλλοι έδωσαν εκκίνηση στη μηχανή του πάγου. Κι άρχισε ο χειμώνας να επανέρχεται σιγά-σιγά. Και πριν αποκατασταθεί η πρότερη τάξη, ακούστηκε ο Οδηγητής να ρωτά:

— Ακόμα ζει ο ήλιος;

Έγνεψε ο Ξένος ναι! Μα η πόρτα με την αρχαία σκουριά έκλεισε πίσω του με κρότο.

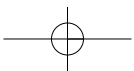
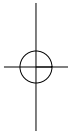
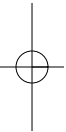
Ακούστηκαν ζιτωκραυγές. Και ήχοι κροτάλων. Και καθώς ο Τρίτος έφευγε χαρούμενος, η Αλκινόη κοντοστάθηκε. Γνωρίζοντας πως δεν είχε άλλο γυρισμό, ήρθε κοντά στον Ξένο.

Εκείνος πλησίασε το λύκο που έστεκε στη γωνία λευκός σα μάρμαρο. Όπως του χάιδεψε τη ράχη, γρύλισε. Κι άρχισε να μετακινεί το κορμί του. Και μέσα στην κίνηση αυτή ακούστηκε ο ήχος των μηχανών που κλείνουν. Και ήρθαν μπροστά οι σκάλες. Και έστεκε εκεί μικρό παιδί που τον καλούσε. Έκανε αυτός το πρώτο βήμα και πλημμύρισε ο τόπος ήλιο. Πάνω στο δεύτερο, γύρισε να ιδεί· καμιά δεν τον

ακολουθούσε. Τότε έβγαλε δυνατή κραυγή που 'μοιαζε με κατάρα. Και σείστηκε το στερέωμα· κι όλοι οι κόσμοι της ψεύτικης παρηγοριάς κατέρρευσαν. Και σπκώθηκε σκόνη λευκή κι έκρυψε όλες τις σκάλες. Κι όταν φύσηξε η αύρα της άλλης μέρας, ήταν ξανά στο δρόμο με τις πλατείες. Και οι φωτιές είχαν σβήσει. Και τα πουλιά πετούσαν ξανά από το κέντρο του ουρανού. Και τα σκιάχτρα ήταν πολύχρωμα. Και από τους γύρω λόφους κατέβαιναν οι καβαλάρηδες. Και οι γυναίκες κρεμούσαν γαρουφαλλιές στα παραθύρια. Και το άλογο ήρθε κοντά στο σφύριγμά του.

Και ο Ξένος έφευγε!

Κι όπως έπεφταν οι τίτλοι του τέλους, βαθιά φωνή ιστορούσε το μύθο της Περσεφόνης.

Η κίτρινη ροδιά

Διέρρηξαν την κατοικία της Σιωπής μου αφήνοντας ίχνη παντού. Δυο λέξεις στη φρουτιέρα, μια πινελιά ψηλά στο κεφαλόσκαλο, μισό τραγούδι στο σβησμένο τζάκι, ένα ανθολόγιο στο παραθύρι. Και στη λευκή την κλίνη μIAN ανάμνηση αιμορραγούσα.

Τι νύχτα κι αυτή! Στον ανατολικό κήπο η μικρή ροδιά εγκυμονούσε υποσχέσεις. Εν μέσω φθινοπώρου. Κι ας ήταν κίτρινη η φυλή της.

Η Αλήθεια είναι ότι ξεχάστηκα.

Το σπιτικό ήταν φτωχό. Ποιος νοιαζόταν για μένα; Όλα τα τιμαλφή τα είχα χάσει τότε που πάσκιζα να βγω στην όχθη κολυμπώντας και ήταν το χέρι του θεού που μ' άρπαξε απ' τα μαλλιά, καθώς πνιγόμενος και επειδή ήταν βαριά η χούφτα μου, με χτύπησε δυνατά και λύθηκα— έτσι, λένε, ανίσθητους τους σώζουν τους ανθρώπους. Και όταν συνήλθα, είδα τον ουρανό ανάποδα και κάποιον ξένο που 'φευγε και δεν είχα το μυαλό μου λαγαρό να αποτιμήσω το μέγεθος της απώλειας. Όμως, είχα λησμονήσει, έτσι κι αλλιώς, τι έσφιγγα με τόση απελπισία. Το μόνο που θυμόμουν ήταν το βάρος που με βύθιζε· αλλά δε γνώριζα αν ήταν τα

δάχτυλα σφιγμένα από τον πόνο κι αν ήταν βαρύς ο φόβος που αιώνες κουβαλούσα.

Τον καιρό που αποφάσισα να στεγάσω εδώ τη σιωπή μου είχα κατανοήσει πως ήταν το μόνο πολύτιμο που είχα. Τη βρήκα εκεί στο φράχτη, ρακένδυτη. Έμοιαζε με άφωνη κραυγή. Στην αρχή σκέφτηκα να τη διώξω. Όμως, σαν είδα άδεια την αλάνα και τους κισσούς να ανεβαίνουν στον ουρανό, σκέφτηκα τη φρίκη της μοναξιάς και τρόμαξα.

Είχε εχθρούς; με ρώτησαν στην ανάκριση. Τότε κατάλαβα πως η διάρρηξη είχε και αίμα. Μόνο που δεν μπορούσα να ξεχωρίσω αν ήταν φρέσκια η πληγή ή βρέθηκε ο κρυψώνας της παλιάς μου.

Η κατάσταση είχε αποκτήσει μια περιπλοκή μεγάλη. Διαισθανόμουν ότι όπου να 'ναι θα διατυπωθούν φριχτές υπονοίες για μένα – δεν γίνεται μια καθώς πρέπει δικαστική διερεύνηση να αγνοήσει τις στατιστικές των εγκλημάτων, ιδιαίτερα αυτών που είναι υπεράνω κλοπής.

Ενώ όμως η κατάσταση ήταν αρκούντως σοβαρή, εγώ δεν μπορούσα να ξεχάσω την φθινοπωρινή κυοφορία της κίτρινης ροδιάς. Ήταν κάτι παραπάνω από φανερό ότι η πρώτη ανθοφορία θα ήταν πορφυρή. Λένε πως μια φορά στα χίλια χρόνια, σε μια από όλες τις κίτρινες ροδιές του κόσμου, τυχαίνει αυτό το θαύμα. Ήτανε ο χρόνος μου, είχανε πει.

Εγώ γελούσα. Γιατί όλοι ήταν οι χρόνοι μου, καθώς κανείς δεν ήταν ικανός να ταραξεί την ερημία μου. Γιατί εγώ είχα δραπετεύσει, εγώ· πολύ πριν αποκαλυφτεί το τούνελ. Απλά κανείς δε ασχολήθηκε με τη φυγή μου κι ας ήταν αδιστακτοι οι σιδερόφρακτοι.

Είναι απλό. Εγώ προσήλθα οικειοθελώς στη φυλακή τους. Αυτοί δεν με ήθελαν, καθώς τα χαρτιά έγραφαν ακα-

τανότητα σύμβολα αντί για όνομα· κι εκεί δεν προβλεπόταν να υπηρετούν μεταφραστές· γιατί ήταν ένας κώδικας παλιός που 'λεγε πως τούτοι οι γραμματιζούμενοι είναι του δαίμονα και ο καλός Θεός ήθελε τάξη στο σύστημα.

Ε, το λοιπόν δεν με ήθελαν εμένα· μα στην επιμονή μου με στείλανε να φροντίζω τους φύλακες. Να τούς διηγούμαι ιστορίες, για να είναι πάντα ξυπνητοί. Ήξερα πολλές από αυτές. Τις σκάρωνα μόνος τους καιρούς που τα δευτερόλεπτα χτυπούσαν ρυθμικά στα μηνίγγια μου και ήταν σίγουρο πως θα με κάνουν κομμάτια. Κι ενώ αρχικά είχα αποδεχτεί την εξέλιξη ως αξιοπρεπή λύτρωση, μετά επαναστάτησε το είναι μου όλο, αυτό που μου είχε μείνει: Όχι! αυτή η λύτρωση σε ατιμάζει. Και να που σε κάθε χτύπο αμυνόμουν με λέξεις που έβγαιναν ως κραυγές ενστίκτου· μα όταν έπαιρναν τη θέση τους στο χαρτί, ηχούσαν ιστορίες εξωτικές και παράξενες. Και γαρίδα το μάτι των παιδιών· και οι μανάδες τσίριζαν που ξημερώνονταν τα πουλιά τους. Γιατί ήθελαν φρέσκα να τα βρει ο ήλιος. Ωστόσο, αυτά ήξεραν καλύτερα πως κάθε μέρα που περνάει χάνεται· κι έπρεπε να γευτούν της νύχτας τα καμώματα, πριν φορτωθούν το δισάκι και τρέξουν στο χωράφι.

Θεέ μου! φώναξα, τι σκέψεις κι αυτές που 'ρχονται απρόσκλητες να σε γυρίσουν πίσω...

Εκείνη η νύχτα ήταν μεγάλη. Θαρρώ πως κάποιο λάθος έγινε στην περιστροφή της γης, γιατί ήταν ωσάν να πέρασαν μήνες πέντε και βαδίζαμε τον έκτο και δεν έλεγε να λαλήσει ο πετεινός· κι όλοι οι φύλακες είχαν βασιλέψει. Κι εγώ ξεφύλλιζα το χοντρό βιβλίο διαβάζοντας αργά. Μα, όλα τα παραμύθια είχαν σωθεί κι έκλεβα κι απ' τα μελλούμενα, που είχα σκοπό να γράψω.

Κάποια στιγμή ήχησε το πλοίο που έφευγε νωρίς, πριν ξημερώσει, και ξεχάστηκα εγώ, στην ηχώ. Αυτό το πάθαινα συχνά διαβάζοντας ποιήματα· κι έμοιαζε, παράξενα, αυτός

ο ήχος με ποίημα. Ξεχάστηκα εγώ στη σιωπή· κι έγειραν οι φύλακες. Κι όσο κι αν πάλευα δεν ήταν δυνατό να τους ξυπνήσω. Κι έβλεπα ότι άχρηστος ήμουν πια εκεί σ' αυτή τη φυλακή. Κι είπα θα ψάξω για άλλη.

Αργότερα τα έμαθα όλα: Τον καιρό που πάσκιζα, στον ύπνο να μην παραδοθούν οι φύλακες, οι φυλακισμένοι έσκαβαν τούνελ μυστικό. Και καθώς ήταν παραδομένοι στη γοητεία της απόδρασης, ξεχάστηκαν. Και δεν μπόρεσαν να νοήσουν πως είχε περάσει χρόνος πολύς και ότι οι φρουροί ήσαν κοιμισμένοι. Έτσι αυτοί συνέχιζαν να σκάβουν. Σκάβοντας απομακρύνθηκαν πολύ. Σαν βρήκαν αέρα και ήλιο, δεν ήξεραν σε ποια πατρίδα ήσανε πια δραπετές.

Και ενώ όλα αυτά συνέβαιναν, εγώ γυρνούσα ταραγμένος. Όσπου το σκέφτηκα καλά και ήρθα στο σπίτι. Δεν ξέρω πώς, όμως, στο δρόμο της επιστροφής έπεσα πάνω σ' ένα δέντρο. Φεγγοβολούσε πορφυρό μέσα στη νύχτα και ήταν ως να με τύφλωσε. Καθώς ένιωσα τον πόνο, είδα τ' αγκάθια κόκκινα απ' το δικό μου αίμα.

Την άλλη μέρα φύτεψε στον κήπο η ροδιά μου. Πάνω που πήγαινα να σταυροκοπηθώ στο θαύμα, είδα πως ήταν κίτρινη, αλλιώςτικη απ' την άλλη. Μου φάνηκε ότι μπορεί και να ήταν όνειρο. Κι ας είχα τα σημάδια. Τόσους δρυμούς που χάθηκα πώς πλέον να θυμάμαι; ποια η αλήθεια; Ποιο το ψέμα; Ήταν πολλές οι ζωές μου και δεν ήξερα αν όλες εγώ τις είχα ζήσει.

Τι ιστορία κι αυτή! Όταν κάποια στιγμή συνάντησα την Αφροδίτη, θυμήθηκα πως φορές επτά είχα βρεθεί μαζί της σε κείνο το φτηνό ξενοδοχείο. Και ενώ σε μένα ο αριθμός ήταν πιο πέρα και απ' το σίγουρο σωστός –κι ας είχαν περάσει αιώνες από τότε– αλλού μπερδεύτηκα· και ας ήρθε αυτή στην αγκαλιά μου ξέπνο. Άλλος κυλίστηκε εκείνα τα απογεύματα, άλλος παράξενος και ξεχασμένος.

Είχε εχθρούς; με ρώτησαν ξανά· και τότε κατάλαβα πως η Σιωπή ήταν γυναίκα και οι αρχές ερευνούσαν την εξαφάνισή της. Εμμέσως δε μιλούσαν και για δολοφονία· μόνο που το σώμα του εγκλήματος ήταν ακόμη άφαντο και χωρίς αυτό όλα ήταν θεωρίες άνευ αξίας. Τούτοι εδώ λωλάθηκαν τελείως, σκέφτηκα. Μπήκαν στον κόσμο μου και βλέπουν σκιές. Πώς να τους εξηγήσω ότι αυτή εδώ είναι του νου μου πλάσμα; Και σε με, μόνο σε μένα γίνεται γυναίκα;

Όπως η άλλη που έφυγε ένα πρωί. Και δεν πίστευα πως ήταν το τελευταίο πρωί. Κι έλεγα, μετά, αν ήξερα! Θα είχα ετοιμαστεί φορώντας τα γιορτινά παπούτσια. Γιατί στο πένθος πρέπει ν' αστράφτει το μαύρο δέρμα. Και γιατί στο χωρισμό ορθός πρέπει να μείνεις. Για να υψώσεις κόκκινο μαντίλι. Λένε πως, αν το λησμονήσεις, θα 'ρχεται στη σκέψη σου ένα πουλί δακρυσμένο. Και θα λιώνει το μυαλό σου από το δάκρυ, αφήνοντας ένα κενό στο στήθος και μια αντάρα τυφλή εντός σου.

Όπως εκείνη που 'φυγε ένα πρωί, μπορεί και να 'ταν βράδυ. Και όταν γύρισε ξανά ήτανε πια σκιά. Άχρωμο όνειρο. Μ' ένα χαμόγελο που σκόρπιζε απαντοχή και ύστερα πόνο βαθύ που με ξυπνούσε. Και παρακαλούσα τη Μοίρα να με σπλαχνιστεί, ύπνο αμόλυντο να μου χαρίσει. Όμως, μου μίλησε μια νύχτα αφόρητη ότι είχα ακόμα νήμα τυλιγμένο.

Κάπου τότε έγινε φανερό πως οι απουσίες γίνονται νεράιδες, οι σιωπές γυναίκες και ο έρωτας σύννεφο και πυρκαγιά.

Πού ήσουν το βράδυ του φόνου; με ρώτησαν. Και καθώς παραξενεμένος τους κοίταξα είδα ότι αυτοί ήταν άλλοι. Κι εγώ ήμουν άλλος. Ήμουν σ' ένα υπόγειο σκοτεινό. Και ήμουν ξυπόλυτος. Και πριν προλάβω τίποτα να πω, απάντησαν πως έτσι με βρήκαν. Ένωσα απορία. Η τελευταία φορά που περπάτησα ξυπόλυτος ήτανε στα δώδεκα.

Ο ήλιος φλόγιζε τις πέτρες, οι πέτρες έβγαζαν αγκάθια κι εγώ έτρεχα. Ώσπου βρήκα έναν ίσκιο παχύ κι ένιωσα τη δροσιά του. Δεν τους φοβόμουν τους ίσκιους του ήλιου. Εκείνους τους μακριούς τους αλλόκοτους του φεγγαριού φοβόμουν. Γιατί εκεί κρύβονταν όλοι οι πεθαμένοι γείτονες και μ' απειλούσαν. Λένε πως κράταγαν γινάτι, γιατί νεκρούς δεν τους κοιτούσα.

Τώρα, άλλη ήταν η απάντηση που γύρευα. Πόσο μακριά μπορεί να με ταξιδέψει η μνήμη; Κι αν βρω το νόημά μου εκεί, πώς θα γυρίσω πίσω; Μήπως πορεύομαι στη γέννησή μου ξανά; Κι αν είναι έτσι, ποιος θα με γλυτώσει από τη δεύτερη ζωή μου; Καθώς τα ερωτήματα γίνονταν ριπές, φωτίστηκα στην παραζάλη.

Ήμουν εκεί, είπα. Τώρα θυμήθηκα, ήμουν εκεί. Έτσι απάντησα και οι άλλοι ξαφνιάστηκαν. Μιλάμε για τη νύχτα του φόνου, μου θύμισαν. Γι' αυτήν μιλώ κι εγώ, τους εξήγησα κι έκαναν ψυχία ν' ακούσουν.

Ήμουν εκεί. Πολλά βράδυα. Και πάντα την ίδια ώρα γινόταν το φονικό. Πρώτα σφύριζε το τρένο κάτω στην πεδιάδα. Ύστερα έβγαινε εκείνη στο φεγγαρόφωτο. Τις πιο πολλές φορές ντυμένη με πορφύρα. Και με γαλάζιο μαντίλι στα μαλλιά. Και καθώς φτερούγιζε η ελπίδα, αυτή πλησίαζε σκορπίζοντας υποσχέσεις. Και ήταν ένα αχ που μπαινόβγαινε στο στήθος σαν αναπνοή. Και ήταν μισός λυγμός καθώς τον προσπερνούσε που του γινόταν κόμπος στο λαιμό· και ύστερα μια σιωπή θηλιά. Και ήταν θάνατος αυτός. Ορκίζομαι πως ήταν φόνος. Κάθε φορά δύσκολα του 'δινα πίσω τη ζωή. Φαινόταν πως δεν ήθελε. Να αναστηθεί δεν ήθελε. Μα πάντα τον κατάφερνα καθώς εκεί στο πεθαμένο αντί του έφερνα μικρά πουλιά να κελαιδηθούν υποσχέσεις. Ήταν πολλά τα βράδια. Καθώς σημείωνα κάθε φορά τους θανάτους, δεν μου 'φτανε η πλάκα που χάραζα και συνέχι-

ζα στο κορμί του. Όσπου, τον πήρα και φύγαμε. Στην πόλη θα βρούμε την αλήθεια, του είπα. Και με ρωτούσε: Αξίζει η αλήθεια; Κι έδινε μόνος του την απάντηση: Εδώ που φτάσαμε, δεν ξέρω. Όμως, αναστημένος αμέτρητες φορές, έχασε τη δύναμη της άρνησης και μ' ακολούθησε.

Σταθείτε! τους είπα, καθώς είδα τους άλλους να δυστροπούν. Ομολογώ. Όμως, πριν φτάσω εκεί, ακούστε με.

Φαίνεται πως ψύχασαν. Μάλιστα εκείνος ο μαυροφορεμένος έγενεψε ήρεμα και από το βάθος της σκοτεινής αίθουσας έφεραν κεριά αναμμένα. Τότε φάνηκε ότι ήταν εκεί ένα ψηλό έδρανο. Και πίσω απ' αυτό ήταν άνθρωποι πέντε. Και φαινόταν πως ο μαυροφορεμένος ήταν του κατώτερου προσωπικού, όμως, αξιωματούχος. Καθώς παρατήρησα προσεκτικά, κατάλαβα ότι η ανάκριση είχε παραλειφθεί. Και ήμουν εγώ σε δίκη. Φαίνεται πως η υπόσχεση της ομολογίας έβγαζε πολλούς από μπελάδες. Έτσι μου φέρανε νερό να πιώ κι έκατσαν να μ' ακούσουν:

Ήμουν λοιπόν εκεί, τους είπα. Όλες τις νύχτες των αμέτρητων φόνων, αλλά και τη νύχτα της Μεγάλης Παρασκευής. Αυτή τη φορά ήξερα. Δεν είχα άλλη μοίρα.

Περιμέναμε υπομονετικά να βγει ο επιτάφιος. Κι όταν πλησίαζε η ώρα, ήμαστε και οι δυο αποφασισμένοι.

Όλη τη μέρα ο ουρανός είχε στο πρόσωπό του αρρώστια. Το 'χαμε μιλήσει από καιρό: Ένας στους δυο θα ζήσει. Το ρίξαμε στα ζάρια. Γιατί έτσι κι αλλιώς φρικτή και για τους δυο ήταν η μοίρα. Είχαν μνηύσει οι Θεοί πως κάποιος πρέπει να πεθάνει. Θυσία για να γλυτώσουμε από το πορφυρό όνειρο.

Αυτή είναι η ομολογία μου, είπα και ζήτησα να μου φέρουν τον πάπυρο να υπογράψω. Και καθώς κανείς δεν κινήθηκε, έφερα τα χέρια μου μπροστά και ζήτησα να φέρουν τα σίδερα. Όμως, τα ίδια έγιναν πάλι. Τώρα, μου φάνηκε πως

πίσω απ' το έδρανο ήρθανε κι άλλοι, πολλοί. Και σχημάτισαν τρεις γραμμές. Και όπως είχαν τοποθετηθεί με υπολογισμένο το ύψος, έμοιαζαν με εκκλησιαστική χορωδία.

Είναι οι ένορκοι, σκέφτηκα. Έτσι γίνεται στα μεγάλα εγκλήματα. Οι δικαστές έχουν τη συμπάρασταση των λαϊκών. Δεν πρόφτασα τη σκέψη να αποσώσω και φωτίστηκε από πολλά κεριά και η άλλη αίθουσα. Δεν ήξερα πού βρέθηκαν όλα εκείνα τα κορίτσια που με κοιτούσαν. Και ήταν ανάμεσα σ' αυτές και εκείνη. Μόνο που δε με γνώριζε. Γιατί εγώ είχα ζήσει αιώνες πολλούς κι αυτή ήταν ακόμα νέα.

Ένωσα να λυγίζω. Και φέροντας τα χέρια μου εκεί ψηλά που είναι η θέση του μυαλού, έβγαλα κραυγή. Όμως, πνίγηκαν οι ήχοι και ήχησε παράξενα η σιωπή. Και καθώς οι άλλοι βυθίστηκαν στην ακινησία, κατάλαβα πως και τούτη η νύχτα ήταν πάλι πολύ μεγάλη. Σήκωσα το βλέμμα ήρεμα πια. Και πήραν ζωή όλες οι παγωμένες εικόνες. Γύρισα στον πρώτο των δικαστών κι αυτός παρήγορα μου έγνεψε ν' αρχίσω.

Θέλω μια χάρη, τους είπα. Πριν μου φορέσετε το μαύρο θέλω να δω τη ροδιά μου. Αύριο θα σκάσει το κόκκινο λουλούδι. Θέλω να δω αυτό το θαύμα. Όλη μου τη ζωή την έζησα ως μελλοθάνατος. Και την ύστατη επιθυμία μου ποτέ δεν ξόδεψα.

Είδα ένα χαμόγελο σ' όλα τα στόματα. Και στων γυναικών, ακόμα μια ηδονική στιγμή στο βλέμμα. Και ήρθε μια σκέψη μακρινή και με πήρε. Αρχισα τότε να μιλώ. Ότι μου ερχόταν έλεγα· και ήταν αυτό εξομολόγηση κι ανάγκη. Και δεν είχα σκεφτεί άλλη απολογία τόσο λυτρωτική για την ψυχή μου.

— Όταν κατέβηκα στην πόλη, ήταν η ώρα περασμένη. Και καθώς δεν είχα βάλει ψωμί στο στόμα καιρό πολύ, τράβηξα για το παλιό καπηλειό. Ήταν εκεί! Μα ήταν όλοι ξέ-

νοι. Κι αυτοί με τα άσπρα και οι άλλοι με τα χρωματιστά· και η μουριά ήταν αυτή συκιά. Και νόμιζα πως ήταν φθινόπωρο, γιατί τα φύλλα ήταν πολύ κίτρινα κι αδύναμος ο μίσχος. Όμως, δε φύσαγε πουθενά. Έμοιαζαν τα πελώρια φύλλα περίλυπα. Γιατί είχαν γεράσει πολύ και ήταν η ώρα να βρουν το χώμα τους. Νόμιζα πως ήταν φθινόπωρο, αλλά δεν ήταν. Αυτά τα φύλλα θα πέσουν απόψε τα μεσάνυχτα, μου είπαν, καθώς είδαν την απορία μου. Και επειδή δεν είχα λόγο να μη πιστέψω του κόσμου τα παράξενα –τόσα πολλά κι εγώ ο ίδιος είχα ζήσει– παράγγειλα κρασί. Όσο περιμένα, έκανα μαύρες σκέψεις. Και μες στο μαύρο πέρασε ένα φως. Και είπα θα μείνω ως τα μεσάνυχτα εδώ να δω την Άνοιξη. Πάνω που άρχιζα να ελπίζω, κοίταξα γύρω μου. Δεν ήτανε κανείς. Κι έμοιαζε το καπνλειό με το παλιό μου σπίτι. Και εκεί στην ασπρισμένη σκάλα τρεις λευκοφορεμένες κατέβαιναν φέρνοντας κρασί και δυσκολότητα. Κι αφού τα απίθωσαν στο ξύλινο τραπέζι, είπε η πρώτη: Κέρνα μας! Τότε τη γνώρισα. Κόπηκε η ανάσα μου. Όμως εκείνη πρόσταξε πάλι: Βάλε κρασί! Έχυσα εγώ μες στα ποτήρια κόκκινο πηχτό πετιμέζι. Και ύψωσαν όλες μαζί· κι ακούστηκε ήχος κρυστάλλινος. Και ράγισε του κόσμου το στερέωμα. Και μέσα απ' τη ρωγμή χύθηκε φως. Και πέρασαν τα μεσάνυχτα, χωρίς να το αντιληφθώ. Και ήταν ανθισμένη η αυγή· και εγώ ξυπνούσα τρίβοντας τα μάτια. Και ήμουν παιδί στα δώδεκα. Κι έτρεξα να πάρω μια μπουκιά ψωμί μη με κουμπώσει ο κούκος. Με είχε δασκαλέψει καλά η μάνα μου, αν τύχει και με βρει μόνον η Άνοιξη.

Αυτά τους είπα κι ευθύς σταμάτησα. Γιατί λαγάρισε το μυαλό κι έδωσε εξήγηση για τα ξυπόλυτα πόδια. Και είπα: Μη με βασανίζετε άλλο! Τόσα γυρίσματα στο χρόνο, άλλο δεν μπορώ. Και καθώς φώναξα τα λόγια με σπαραγμό κι

έδωσα τα χέρια να δεθούν, έσβησαν όλα τα κεριά κι άναψε ένας προβολέας. Τότε κατάλαβα πως ήμουν μόνος. Και όλοι δίπλα μου οι σκορπισμένοι εαυτοί ζούσανε. Κι όλοι οι φόνοι που είχα διαπράξει ήταν έξω απ' τον νόμο των ανθρώπων. Και δεν ήμουν πια ξυπόλυτος ούτε άλλος. Και δεν ήταν εκεί κανείς να με κατηγορήσει.

Δεν ξέρω γιατί, αλλά μου φάνηκε πως και η άλλη υπόθεση με τη Σιωπή είχε ξεδιαλύνει για τις Αρχές. Είχα και εκεί ομολογήσει; Ναι! Τώρα το θυμάμαι· τους διηγήθηκα με λεπτομέρειες την ιστορία κι αυτοί κατάλαβαν κι έστειλαν στο αρχείο την υπόθεση της διάρρηξης. Δεν ήξεραν τι ακριβώς να γράφουν έξω απ' το φάκελο κι έγραψαν τελικώς: Δεν ήτανε γυναίκα!

Ήταν ένα βράδυ με φεγγάρι, τους είπα. Γύριζα κι αυτό με ακολουθούσε παίζοντας. Μπήκα στο σπίτι. Χύμηξε απ' το παράθυρό μου. Τότε ξεχύθηκαν όλες οι αναμνήσεις. Και ξεχάστηκα. Πήρα την πένα μου και έγραψα, σε αγαπώ· σιγά τραγούδησα στο τζάκι. Στο παραθύρι είπα ποιήματα πολλά σ' ένα βασιλικό που σκόρπιζε ευωδία. Στη σκάλα άφησα μια πινελιά· και όταν ρίχτηκα στην κλίνη, ήταν αργά, πολύ αργά. Η σιωπή μου είχε πια πεθάνει. Και μόνος μου άφησα ίχνη ευαισθησίας παντού· εγώ τελικώς ο διαρρήκτης της οικίας της Σιωπής μου.

Θυμάμαι που μ' άκουσαν οι Αρχές προσεκτικά. Στο τέλος ευγενικά μου είπαν ότι θεωρούν την ομολογία μου παραλήρημα. Και ενώ φαινόταν ότι δεν πρόκειται να βρεθεί λύση, μου εξήγησαν ότι το έγκλημά μου δεν είναι στην αρμοδιότητά τους.

Όμως, εγώ ήξερα! Η σιωπή μου ήταν νεκρή. Κι ήταν αυτή, η μάγισσα της νύχτας, η ένοχη. Κι εγώ, που είχα ξεχαστεί, ο φονιάς.

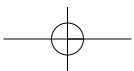
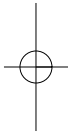
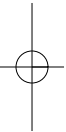
Σκέφτηκα με τρόμο πως όλοι με είχαν αφήσει, ακόμα κι οι δικαστές. Και δεν ήξερα πώς να πορευτώ μέσα στα γυάλινα συντρίμια.

Και καθώς η μαύρη απελπισία με έζωνε από παντού, με έφεραν τα βήματα στον κήπο. Και ήταν φθινόπωρο. Κι έσκαγε εκείνη την ώρα το κόκκινο άνθος στην κίτρινη ροδιά.

Και ήταν αυτό το θαύμα που συνέβαινε μια φορά στα χίλια χρόνια, σε μία από τις κίτρινες ροδιές όλου του κόσμου.

Και μέσα στη νύχτα έλαμψε το κόκκινο άνθος· και εκεί στην πορφυρή λάμψη είδα να φεύγει μια σκιά χαμογελώντας. Και ήταν αυτή μου φάνηκε:

Την έλεγαν Γαλήνη!

Ὀλβιος

— Συγχωρήστε την ύπαρξή σας!

Τα λόγια ήχησαν ως χαμπλόφωνη λύπη. Ὅμως, σκόρπισαν ταραχή. Και ως να αισθάνθηκαν πολλοί την απειλή των παράξενων λέξεων, σίκωσαν σούσουρο δυνατό. Μα πριν προλάβουν οι άναρχοι ήχοι να γίνουν βουητό, φύσηξε άνεμος. Κι έσκουζαν τα μάνταλα στις εξώπορτες. Και το σύννεφο τεμαχίστηκε σχηματίζοντας ξέρες και θάλασσες στον ουρανό. Και την ώρα που όλοι σκιάχτηκαν, βγήκε ατάραχο το φεγγάρι. Ὅσο το κοίταζαν, έπεφτε η νύχτα. Και καθώς θύμιζε μέρες δημιουργίας η σκηνή, ταξίδειψε μακριά ο άνεμος. Και βασίλεψε παντού η σιωπή. Ὅσπου ανέβηκε ψηλά, ως το θυσιαστήριο, η Αριάδνη.

— Ακούστε τα λόγια τα σοφά! πρόσταξε.

Κι αυτοί πειθάρχησαν. Και φόρεσαν την προσμονή στο βλέμμα.

Ὅμως εκείνος άλλο δε μίλησε. Και ήρθε ο Απολλώνιος στην ψηλή εξέδρα. Και χθύσισε το φως της Σελήνης στην όμορφη κόμη. Και πλησιάζοντας τον άλλο νέο που σιωπούσε, δις τον ασπάστηκε. Και πριν γυρίσει στους θεατές που τον καρτερούσαν, τον προσφώνησε:

— Ὀλβιε!

Και σκίρτησε αυτός στη θέρμη του. Και οι άλλοι απόρησαν. Γιατί δεν έμοιαζε ευτυχής ή πλούσιος. Κι αδημονούσαν να μάθουν.

Και ο Απολλώνιος μίλησε:

— Γεννήθηκε στο φως!

Τότε, οι άλλοι αναλογίστηκαν το δικό τους τόπο και ένωσαν δέος. Ωστόσο, δεν ήξεραν αν πρέπει να ζηλέφουν ή να θαυμάσουν. Κι έπλαθε ο καθείς στη σκέψη του μέρη παραμυθένια. Και ήταν το φως αυθύπαρκτο. Ως να μην το δημιούργησε ποτέ κανείς. Ως να είναι αυτό πέρα από την ευμορφία, πάνω απ' την αθανασία.

Καθώς λίγο στοχάστηκαν, έγινε ο καημός τους ερώτημα:

— Πώς έγινε;

Είπε η Αριάδνη:

— Η αλήθεια!

Σπάραξαν αυτοί γνωρίζοντας πως είχαν αποχωριστεί το σώμα τους. Και την ψυχή τους. Και ζούσαν στη σκιά τους μέλανες και μοιραίοι.

Εκείνη τη στιγμή που η υποψία διέρρηξε την ακινησία, ξέκοψε ο πρώτος απ' το πλήθος:

— Δεν ξέρω αν νιώθω έχθρα ή πόνο! είπε.

Και καθώς τα λόγια ακούστηκαν ως ύστερος λυγμός, πρόσθεσε:

— Είμαι ο Ιωάννης!

Κι έμοιαζε ως να φωτίστηκε ενθουμούμενος την παλιά του ταυτότητα. Τον κοίταξε στοργικά ο Όλβιος. Και παίρνοντας δύναμη απ' τη μεγαλοσύνη συνέχισε:

— Είναι που μου θυμίζουν την αμορφία μου τα λόγια του. Και εχθρεύομαι. Και φοβάμαι. Αυτήν την αφύπνιση που με ανασκαλεύει. Δεν ξέρω καν αν είναι τα νοήματα των φθόγγων ή το μήνυμα του βλέμματος που με γυμνώνει.

Όταν αυτά μίλησε, τραβήχτηκε πίσω. Όμως, σα να θυμήθηκε ξάφνου λόγο σπουδαίο, γύρισε στους πολλούς που τον κοιτούσαν:

— Μοιάζει η ασφάλειά μας με τον αιώνιο ύπνο!

Και όπως έπεσε πουχία βαθιά μετά από τα ανεπάντεχα, στράφηκε αλλού:

— Πάρε με μαζί σου, Όλβιε!

Εκείνος δεν απάντησε. Αλλά η Αριάδνη ήρθε κοντά του. Και του χάιδεψε τα μαλλιά την ώρα που ο Απολλώνιος τους καλούσε:

— Γεννηθείτε στο φως!

Έμοιαζε η προσταγή ευχή.

Μερικοί θυμήθηκαν το Θεό τους. Η Αριάδνη εξήγησε:

— Δεν είμαστε εδώ, για να ιδρύσουμε νέα δόγματα.

— Και πώς θα βρούμε τη σωτηρία; ρώτησε η Μαγδαληνή.

Καθώς η απορία έμοιαζε με απόγνωση, σκοτείνιασε. Και ήταν παράφωνα η ομορφιά στην απελπισία. Και όπως αυτό το ένωσε βαθιά, ορθώθηκε. Χωρίς δισταγμό ανέβηκε ψηλά, ως το βωμό. Κι εκεί η Αριάδνη της κράτησε τρυφερά το χέρι, όσο χρειάστηκε για να αισθανθεί το νόημα της τελετής.

— Είμαι έτοιμη, φώναξε.

Οι άλλοι βλέποντας την απόφαση τρόμαξαν.

Όμως η Αριάδνη πλησίασε στο βωμό και σπκώνοντας τα χέρια δεήθηκε:

— Δέξου, Ουρανό, τη θυσία!

Ήταν ως να έφυγε όλη η ματαιοδοξία που πλάκωνε τα στήθη της· και η Μαγδαληνή ένωσε έτοιμη να τρέξει, ως όφειλε, στα λιβάδια των ερώτων.

— Αυτή είναι η σωτηρία! ανέκραξε ο Ιωάννης· και η Αριάδνη μίλησε πάλι:

— Η γνώση είναι ο λυτρωτής. Απ' όλες τις γνώσεις πρώτη η αυτογνωσία.

— Και ποιο το τίμημα;

Η ερώτηση έκρυβε έχθρα και θυμό. Αλλά και την τελεσίδικη έναρξη της αποδόμησης. Γιατί τα αινίγματα είχαν ήδη διαλύσει κάθε συνωμοσία θωράκισης. Κι όλα τα ανάξια φάνταζαν ετοιμόρροπα.

— Σκληρό! Φώναζε από μακριά ο Ευφρόσυνος. Πικρό! συνέχισε και το πλήθος αναδούτηκε. Μα, σα να μην ήθελαν ν' ακούσουν, έβγαλαν ήχο που 'μοιαζε με ρουθούνισμα.

Και σα να εξαντλήθηκαν στα δυο επίθετα όλες οι αναγκαίες εισαγωγές, μίλησε πάλι:

— Καλύτερα στον πόνο της απόγνωσης, παρά στην ευτυχία της αποχαύνωσης!

Ως πρόφερε αυτά τα λόγια, ύψωσε το βλέμμα γυρεύοντας βοήθεια:

— Δάσκαλε!

Όμως, ευθύς κατάλαβε πως κάθε εξήγηση ήταν πλέον περιττή. Γιατί η ύπαρξη ζητούσε ορμητικά τη δικαίωσή της, ο Όλβιος γλυκά τον κοιτούσε και ο Απολλώνιος έδειχνε πια τον Ιωάννη που μοναχός, μακριά, βάδιζε στην έρημο.

Και καθώς το σελήνιο φως απλώθηκε παντού, έσβησαν όλες οι σκιές· σα να μην είχαν περίγραμμα κανένα τα υπαρκτά ή να είχαν σβηστεί όλα τα απόκρυφα.

Κι έμοιαζε η νύχτα να αναδύει παράξενες ζωές την ώρα που η Αριάδνη ράντιζε το πλήθος με το ιερό υγρό και η Μαγδαλνή χαμογελούσε.

Και ήταν να μιλήσει ξανά ο Απολλώνιος, τρις να απαγγείλει, όμως ο Ευφρόσυνος φόρεσε το λευκό χιτώνα και ως έτοιμος από καιρό έγενεψε στο πλήθος να σωπάσει.

Τότε, έγινε σε όλους φανερό το νόημα του χρυσού. Και

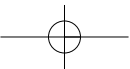
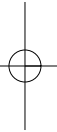
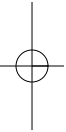
ήτανε πια ο καιρός να γεννηθούν κι αυτοί στο φως, για να βρει συγχώρεση η ύπαρξη τους.

Και καθώς η γοητεία της απόφασης ήχησε με τη μεγαλοπρέπεια της σιωπής, ο Απολλώνιος πλησίασε ξανά τον άντρα με τη γαλήνη των ματιών.

— Όλβιε! είπε πάλι!

Σκίρτησε ξανά εκείνος στη θέρμη του· κι όλοι σκίρτησαν.

Και ήταν εκεί που έβαλε ο άλλος τέλος στο παράξενο νόημα.

Την έλεγαν Εκείνη

Τη φώναζα «Ερμίνα», άκουγα γέλια και φωνή με νάζι. «Μαρίνα» με λένε, έλεγε, κι εγώ κοιτούσα να τη δω. Μα ήταν αγέρας. Τη μια στον κήπο και ύστερα στο δάσος. Ήξερα πως θα βγει σε λίγο το φεγγάρι δρέπανο· και φοβόμουν πως θα με θερίσει. Και φώναζε αυτή: *«χαμόγελα να φυτεύεις»*. Και ήταν ακόμα Αύγουστος! Κι έπρεπε να περιμένω να 'ρθει η άνοιξη, για να 'βρω φύτρα. Και δεν ήξερα. Από εκείνο το βράδυ που τεμαχίστηκε στα δυο η χαρά δεν είχα τόπο: έβλεπα παντού γραμμένη την προφητεία: θα θερίσεις θύελλες. Εγώ θα θερίζω κι ας ήταν άλλοι που έσπειραν τους ανέμους. Όμως, ο καιρός της συγκομιδής αργούσε και γύριζα στην άπνοια του μεσημεριού και δεν είχε τέλος η περιπλάνηση. Γιατί όλα τα παλιά μεσημέρια με καλούσαν να τα περπατήσω. Κι έμοιαζαν τα τζιτζίκια να ηχούν σε κείνο το ρυθμό της ακινησίας όπου ο άνθρωπος νιώθει το διάλειμμα της σιωπής απέραντο. Και δεν έχει τίποτα άλλο να αναπνεύσει παρά μονάχα αυτή.

Τη φώναζα «Σελήνη», μου 'λεγε είμαι «Εκείνη». Διψούσε, πονούσε, δεν ήθελε. Και δε μπορούσα να την αγγίξω, Θεέ μου! Να ήτανε πλάσμα του άλλου καιρού, του περασμένου ή του μελλούμενου; Δεν ήταν. Όμως, έλιωνε στο

στόμα της τις λέξεις κι έστελνε ύστερα στον ουρανό υγρές επιθυμίες· έμοιαζαν με προσκλήσεις. Κι εγώ που χρόνια πολλά είχα συνθίσει κάθε που νύχτωνε να βουίζει το τίποτα στο μυαλό μου, είχα τώρα μια προσδοκία: να 'ρθει μια σκέψη γλυκιά πριν απ' τον ύπνο να γαληνέψει το όνειρο. Εκείνο το παλιό ματωμένο όνειρο που 'βγαινε κρυφά στο παλιό αλώνι ζυπόλυτο κι έλεγες αν βγει το φεγγάρι και σμίξουνε τα παράπονα, θα ξεσπάσει ο μέγας θρήνος. Κι όλες οι μνήμες θα ζητήσουν χώμα. Κι εγώ πώς θα την αντέξω αυτή τη συντέλεια;

Τη φώναζα «Μαρίνα» και μου απαντούσε ψηλά απ' το παραθύρι κι έλεγε πως δε μπορεί να λύσει τα μαλλιά, γιατί εκεί κοιμήθηκε το τριαντάφυλλο, και μόνο την αυγή είχα ελπίδα να ριχτούν ν' ανέβω εγώ στον πύργο.

«Μη με ξεχάσεις», της έλεγα, «πώς είναι δυνατόν;», ρωτούσε αυτή. Μα εγώ είχα μάθει όλοι να με ξεχνούν. Ήταν πολλές οι φορές που πήγαινα εκεί στη μαγική μου λίμνη και φώναζα: «με θυμάται κανείς;». Και μου 'στελνε φιλιά το ζωτικό μου απ' το βυθό και είχε ένα ρίγος το νερό που το 'νωθα, γιατί γινόταν, μέσα εκεί, το προσκλητήριο, όλων των αναμνήσεων που πιστοποιούσαν την ύπαρξή μου. Και ήταν αυτές πορφυρές· όλες οι αναμνήσεις μου φορούσανε πορφύρα. Και ήταν εκεί ένα πάθος που κόχλαζε και ο πυρετός του ονείρου ανέβαινε μέσα στο σύγκρουο. Και ύστερα, όταν γαλίνευαν τα νερά, ψηνόμουν κι έβλεπα διαυγές το είδωλό μου στον υγρό καθρέφτη και καταλάβαινα ότι το δύσκολο ήταν να θυμηθώ εγώ την ύπαρξή μου, καθώς χίλια κομμάτια ήταν αλλού. Θεέ μου πού αλλού περπάτησα και δε θυμάμαι; Μισή ζωή πορεία, για να σκορπιστώ, κι άλλη μισή να με γυρεύω πίσω.

«Γράφε μου», μου έλεγε αυτή «έτσι απλά, εκεί στη μέση της πρό-

τασης να γίνονται κομμάτια». Κι εγώ έγγραφα καλώντας τις απαγορευμένες λέξεις: «Σ' αγαπώ» και έμοιαζαν αυτές να ηχούν παράξενες, ως γνώριμες ξένες. Και ένα «μη» ορθωνόταν τοίχος κάθε φορά που πλησίαζα το κορμί. «Αρκέσου στην ψυχή», έλεγε κι ύστερα γελώντας συμπλήρωνε: «πάρε, αν μπορείς, και το μυαλό μου! θέλεις;». «Θέλω», ψιθύριζα εγώ μες στο παραμιλητό μου κι εκείνη γελοούσε: *«πώς γίνεται να θέλεις κάτι που έχεις;»*.

Την έλεγαν Σελήνη, υπέγραφε Εκείνη. Και κάθε φορά σφράγιζε την υπογραφή μ' ένα αίνιγμα. Κι εκεί που πάσχιζα να ερμηνεύσω το χρησμό, μιλούσε πάλι: «Θα χάσεις την πρώτη γεύση, μην ψάχνεις» κι ήθελα και εγώ να την αρπάξω να πιω πρώτα από τα χείλη της το μήνυμα, όμως, αυτή με χαιρετούσε από μακριά κι έλεγε: *«είναι το νεύμα θανάτου που, μια ζωή, ονειρευόταν να γίνει έρωτας»*. Κι ήταν δικός μου ο αποχαιρετισμός κι ας την καλούσα. Και ήταν δικός μου ο θάνατος που πάλευε αιώνια να γίνει έρωτας. Κι αυτή το είχε νιώσει. Γι' αυτό τη μια την λέγανε Μαρίνα, την άλλη ήταν η Ερμίνα, τη μια ερχόταν από το παρελθόν, την άλλη απ' το μέλλον.

Ήταν πιο φρόνιμο, απ' όλα, να χαθώ εκεί στην πόρτα την κλειστή, όταν τα πόδια λύγισαν και σωριάστηκα. Τι όφελος είχα να ορθωθώ γυρεύοντας σε ξένες αυλές το γιασεμί; Ποιος θάνατος με καταράστηκε να ζήσω; Τη μια στην αγκαλιά του ξέπνοος, την άλλη αναστημένος. Κι αυτή την κούραση την αιώνια ποιος ύπνος θα μου την ξεπληρώσει; Δεν έφταιγα εγώ· εκεί στο όνειρο γύριζε άτρωτος ο έρωτας τυφλός. Άλλοτε σαν προσμονή γλυκιά κι άλλοτε ανάμνηση που σφάζει, τότε ως επιθυμία πάνω από την ύπαρξη, τότε ως όλεθρος. Ο έρωτας! Ο θεριστής στο θρίαμβό του!

Και τούτο πάλι, τι είναι τούτο που παράταιρα γυρεύει να

βρει δικαίωση σε μια υπόθεση που σφράγισα οριστικά καρφώνοντας απέξω το ανεκπλήρωτο, ως επιγραφή συντελεσμένου; Ποια είναι αυτή που έρχεται και φεύγει; Πού βρήκε αυτά τα μυστικά και με παιδεύει; Εγώ δε μίλησα ποτέ. *Μόνο μια ασήμαντη λεπτομέρεια υγρή* χάρισα σε κάποια, *κόκκινη και υγρή* - μου είπε πως θέλει να *χωρέσει τις αμφιβολίες της*. Πού να ήξερα εγώ πως βρήκε τη δίοδο την ξεχασμένη και μου μιλά ψηλά απ' τον εξώστη του μυαλού μου; Πού να ήξερα πως πίσω από τη θεία αθωότητα κρυβόταν η μάγισσα, η κλέφτρα; Ω! μα τι λόγια είναι αυτά; Τα λέω δίχως να συλλογιστώ. Στ' απόκρυφα τη λαχταρώ, γι' αυτό φωνάζω το όνομα της.

Την έλεγα «Ερμίνα» κι αυτή μου απαντούσε: «Είμαι η Μαρίνα». Και μάζευε τριαντάφυλλα στον κήπο, για να στολίσει την ερχόμενη νύχτα. Και ήξερα πως θα είναι ολόφωτη. Όλες οι νύχτες μου ολόφωτες πονούσαν. Όμως, αυτή άφηνε μια ελπίδα αιωρούμενη: «Μπορεί να φιληθούμε!». Καθώς θα ψάχνει να με βρει, θα πέσει πάνω στον ίσκιο, ίσως να είμαι εγώ που θα πηγαίνω ή θα έρχομαι, δεν ξέρω. Όλα τα σπουδαία σε τέτοιες διασταυρώσεις έχουν συμβεί στη ζωή μου. Κι εκείνος ο καβαλάρης φοβάμαι μη με πετύχει στην επιστροφή- σε ολόισα κατηφόρα θέλω να τον συναντήσω που θα τραβά μπροστά. Άλλο και τούτο: Να έρχεσαι έως εδώ. Και να σου πρέπει ο θρίαμβος του ακατόρθωτου και να λες «αφήστε με!», να σωριαστώ στ' απάνεμο. «Τώρα που σώθηκα, ας χαθώ». Δεν ήταν το μελλούμενο που σου 'δινε τη δύναμη να συρθείς ως τα πέρατα. Ήταν που ένιωθες να μη σου ταιριάζει αυτό το τέλος.

Γιατί εσύ είχες ονειρευτεί μια θάλασσα, εσύ. Κι έναν ορίζοντα την ώρα του χαμού. Και να που τώρα νιώθω το αρχαίο σκίρτημα με φόβο, όμως και με ελπίδα. Το ξέρω πως θα γεννηθούν ξανά όσα νεκρώθηκαν. Κι όλα τα χρώματα θα αναμιχτούν στα μάτια.

Τώρα, γυρίζω πίσω, για να αφουγκραστώ, και είναι αυτή. Φοράει την υπόσχεση, μου λέει «είμαι η Σελήνη». Κι εγώ το ξέρω: ποτέ μου δεν αντίκρισα στον κήπο μου φεγγάρι. Τόσο κοντά κι ολόγιομο. Πλανεύτρα έρχεται πάλι. Τη μια μου λέει θα με κάνει παρελθόν, την άλλη ποίημα. Και νιώθω τις λέξεις της χάδι. Ας είναι να με κάνει κάτι κι ας με κάνει σκόνη. Κουράστηκα να περιφέρομαι ακέραιος και στιβαρός, ανέγγιχτος και κρύος. «Αν είναι να 'ρθεις, έλα», της φωνάζω· κι αυτή ακροπατώντας έρχεται, το νιώθω. Ακούω την ανάσα της «ποια είσαι;» φωνάζω στην ταραχή μου· δεν προλαβαίνει η ερώτηση το φιλί, σβήνει η φωνή, θροϊίζει η ευτυχία. Ήταν αυτή που γνώριζα κι αυτή που θα γνωρίσω. Την έλεγαν Εκείνη!

Στο παρόν κείμενο τα με πλάγια γραφή ανήκουν στην Κατερίνα. Την ευχαριστώ για τις ποιητικές μας ανταλλαγές.

